॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ

ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੋ

ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ

੧. ਕੋਸਲਾਨੰ ਪੁਰਾ ਰਮ੍ਮਾ, ਅਗਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੰ।
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਨ੍ਤਪਾਰਗੂ॥

੨. ਸੋ ਅਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯੇ, ਮਲ਼ਕਸ੍ਸ [ਅਲ਼ਕਸ੍ਸ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੩) ਮੁਲ਼ਕਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰), ਮੂਲ਼੍ਹਕਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਸਮਾਸਨੇ [ਸਮਾਸਨ੍ਨੇ (ਕ॰)]।
ਵਸਿ ਗੋਧਾਵਰੀਕੂਲੇ, ਉਞ੍ਛੇਨ ਚ ਫਲੇਨ ਚ॥

੩. ਤਸ੍ਸੇਵ [ਤੰਯੇਵ (ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਗਾਮੋ ਚ ਵਿਪੁਲੋ ਅਹੁ।
ਤਤੋ ਜਾਤੇਨ ਆਯੇਨ, ਮਹਾਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿ॥

੪. ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿਤ੍ਵਾਨ, ਪੁਨ ਪਾਵਿਸਿ ਅਸ੍ਸਮੰ।
ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ॥

੫. ਉਗ੍ਘਟ੍ਟਪਾਦੋ ਤਸਿਤੋ [ਤਸ੍ਸਿਤੋ (ਕ॰)], ਪਙ੍ਕਦਨ੍ਤੋ ਰਜਸ੍ਸਿਰੋ।
ਸੋ ਚ ਨੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮ੍ਮ, ਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਾਚਤਿ॥

੬. ਤਮੇਨੰ ਬਾਵਰੀ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਆਸਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਯਿ।
ਸੁਖਞ੍ਚ ਕੁਸਲੰ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਇਦੰ ਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ [ਵਚਨਮਬ੍ਰੁਵਿ (ਸੀ॰)]॥

੭. ''ਯੰ ਖੋ ਮਮ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤੰ ਮਯਾ।
ਅਨੁਜਾਨਾਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਮੇ''॥

੮. ''ਸਚੇ ਮੇ ਯਾਚਮਾਨਸ੍ਸ, ਭਵੰ ਨਾਨੁਪਦਸ੍ਸਤਿ [ਪਦੇਸ੍ਸਤਿ (ਕ॰)]।
ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਤੁਯ੍ਹੰ, ਮੁਦ੍ਧਾ ਫਲਤੁ ਸਤ੍ਤਧਾ''॥

੯. ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਕੁਹਕੋ, ਭੇਰਵੰ ਸੋ ਅਕਿਤ੍ਤਯਿ।
ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਬਾਵਰੀ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਅਹੁ॥

੧੦. ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਤਿ ਅਨਾਹਾਰੋ, ਸੋਕਸਲ੍ਲਸਮਪ੍ਪਿਤੋ।
ਅਥੋਪਿ ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਝਾਨੇ ਨ ਰਮਤੀ ਮਨੋ॥

੧੧. ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਿਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਿਨੀ।
ਬਾਵਰਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮ੍ਮ, ਇਦੰ ਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ॥

੧੨. ‘‘ਨ ਸੋ ਮੁਦ੍ਧੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਹਕੋ ਸੋ ਧਨਤ੍ਥਿਕੋ।
ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਮੁਦ੍ਧਪਾਤੇ [ਮੁਦ੍ਧਨਿਮ੍ਮੁਦ੍ਧਪਾਤੇ (ਕ॰)] ਵਾ, ਞਾਣੰ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ’’॥

੧੩. ‘‘ਭੋਤੀ [ਭੋਤਿ (ਕ॰)] ਚਰਹਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਮੇ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ।
ਮੁਦ੍ਧੰ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਞ੍ਚ [ਮੁਦ੍ਧਾਤਿਪਾਤਞ੍ਚ (ਕ॰)], ਤੰ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵ’’॥

੧੪. ‘‘ਅਹਮ੍ਪੇਤੰ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਞਾਣੰ ਮੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤੇ ਚ, ਜਿਨਾਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ [ਜਨਾਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ (ਕ॰)] ਦਸ੍ਸਨੰ’’॥

੧੫. ‘‘ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ [ਯੋ ਚਰਤਿ (ਕ॰)] ਜਾਨਾਤਿ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਪਥਵਿਮਣ੍ਡਲੇ [ਪੁਥਵਿਮਣ੍ਡਲੇ (ਸੀ॰)]।
ਮੁਦ੍ਧੰ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਞ੍ਚ, ਤੰ ਮੇ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਵਤੇ’’॥

੧੬. ‘‘ਪੁਰਾ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਾ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਲੋਕਨਾਯਕੋ।
ਅਪਚ੍ਚੋ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਸ੍ਸ, ਸਕਜਪੁਤ੍ਤੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ॥

੧੭. ‘‘ਸੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ ਪਾਰਗੂ।
ਸਬ੍ਬਾਭਿਞ੍ਞਾਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ [ਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ (ਕ॰)], ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪਧਿਕ੍ਖਯੇ॥

੧੮. ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਤੰ ਤ੍ਵੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਪੁਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਸੋ ਤੇ ਤੰ ਬਜਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ’’॥

੧੯. ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਚੋ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਉਦਗ੍ਗੋ ਬਾਵਰੀ ਅਹੁ।
ਸੋਕਸ੍ਸ ਤਨੁਕੋ ਆਸਿ, ਪੀਤਿਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲੰ ਲਭਿ॥

੨੦. ਸੋ ਬਾਵਰੀ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਉਦਗ੍ਗੋ, ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਵੇਦਜਾਤੋ।
‘‘ਕਤਮਮ੍ਹਿ ਗਾਮੇ ਨਿਗਮਮ੍ਹਿ ਵਾ ਪਨ, ਕਤਮਮ੍ਹਿ ਵਾ ਜਨਪਦੇ ਲੋਕਨਾਥੋ।
ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਪਸ੍ਸੇਮੁ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੰ’’॥

੨੧. ‘‘ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਕੋਸਲਮਨ੍ਦਿਰੇ ਜਿਨੋ, ਪਹੂਤਪਞ੍ਞੋ ਵਰਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਸੋ ਸਕਜਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਧੁਰੋ ਅਨਾਸਵੋ, ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਸ੍ਸ ਵਿਦੂ ਨਰਾਸਭੋ’’॥

੨੨. ਤਤੋ ਆਮਨ੍ਤਯੀ ਸਿਸ੍ਸੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮਨ੍ਤਪਾਰਗੂ [ਪਾਰਗੇ (ਸਜਾ॰)]।

‘‘ਏਥ ਮਾਣਵਾ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ, ਸੁਣਾਥ ਵਚਨਂ ਮਮ॥

੨੩. ‘‘ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕੇ, ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ।
ਸ੍ਵਾਜ੍ਜ ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ।
ਖਿਪ੍ਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ, ਪਸ੍ਸਵ੍ਹੋ ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮਂ’’॥

੨੪. ‘‘ਕਥਂ ਚਰਹਿ ਜਾਨੇਮੁ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਅਜਾਨਤਂ ਨੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਯਥਾ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯਂ’’॥

੨੫. ‘‘ਆਗਤਾਨਿ ਹਿ ਮਨ੍ਤੇਸੁ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾ।
ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਨਿ ਚ ਬ੍ਯਾਕ੍ਖਾਤਾ, ਸਮਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸੋ॥

੨੬. ‘‘ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਤ੍ਤੇਸੁ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾ।
ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਯੋ, ਤਤਿਯਾ ਹਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

੨੭. ‘‘ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਆਵਸਤਿ, ਵਿਜੇਯ੍ਯ ਪਥਵਿਂ ਇਮਂ।
ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਨੁਸਾਸਤਿ॥

੨੮. ‘‘ਸਚੇ ਚ ਸੋ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਗਾਰਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ।
ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ [ਵਿਵਤ੍ਤਚ੍ਛਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰)] ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਰਹਾ ਭਵਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ॥

੨੯. ‘‘ਜਾਤਿਂ ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਮਨ੍ਤੇ ਸਿਸ੍ਸੇ ਪੁਨਾਪਰੇ।
ਮੁਦ੍ਧਂ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਞ੍ਚ, ਮਨਸਾਯੇਵ ਪੁਚ੍ਛਥ॥

੩੦. ‘‘ਅਨਾਵਰਣਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਯਦਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਵਾਚਾਯ ਵਿਸਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ’’ [ਵਿਸ੍ਸਜਿਸ੍ਸਤਿ (ਕ॰)]॥

੩੧. ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਵਚੋ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਸਿਸ੍ਸਾ ਸੋਲ਼ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਅਜਿਤੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਅਥ ਮੇਤ੍ਤਗੂ॥

੩੨. ਧੋਤਕੋ ਉਪਸੀਵੋ ਚ, ਨਨ੍ਦੋ ਚ ਅਥ ਹੇਮਕੋ।
ਤੋਦੇਯ੍ਯ-ਕਪ੍ਪਾ ਦੁਭਯੋ, ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

੩੩. ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਉਦਯੋ ਚ, ਪੋਸਾਲੋ ਚਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਮੋਘਰਾਜਾ ਚ ਮੇਧਾਵੀ, ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਚ ਮਹਾਇਸਿ॥

੩੪. ਪਚ੍ਚੇਕਗਣਿਨੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸੁਤਾ।
ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤਾ ਧੀਰਾ, ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਵਾਸਿਤਾ॥

੩੫. ਬਾਵਰਿਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਕਤ੍ਵਾ ਚ ਨਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ।
ਜਟਾਜਿਨਧਰਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਪਕ੍ਕਾਮੁਂ ਉਤ੍ਤਰਾਮੁਖਾ॥

੩੬. ਮਲ਼ਕਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਪੁਰਮਾਹਿਸ੍ਸਤਿੰ [ਪੁਰਮਾਹਿਯਤਿ (ਕ॰)] ਤਦਾ [ਸਦਾ (ਕ॰)]।
ਉਜ੍ਜੇਨਿਞ੍ਚਾਪਿ ਗੋਨਦ੍ਧੰ, ਵੇਦਿਸੰ ਵਨਸਵ੍ਹਯੰ॥

੩੭. ਕੋਸਮ੍ਬਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਾਕੇਤੰ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਞ੍ਚ ਪੁਰੁਤ੍ਤਮੰ।
ਸੇਤਬ੍ਯੰ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁੰ, ਕੁਸਿਨਾਰਞ੍ਚ ਮਨ੍ਦਿਰੰ॥

੩੮. ਪਾਵਞ੍ਚ ਭੋਗਨਗਰੰ, ਵੇਸਾਲਿੰ ਮਾਗਧੰ ਪੁਰੰ।
ਪਾਸਾਣਕੰ ਚੇਤਿਯਞ੍ਚ, ਰਮਣੀਯੰ ਮਨੋਰਮੰ॥

੩੯. ਤਸਿਤੋਵੁਦਕੰ ਸੀਤੰ, ਮਹਾਲਾਭੰਵ ਵਾਣਿਜੋ।
ਛਾਯੰ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋਵ ਤੁਰਿਤਾ ਪਬ੍ਬਤਮਾਰੁਹੁੰ॥

੪੦. ਭਗਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪੁਰਕ੍ਖਤੋ।
ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਸੀਹੋਵ ਨਦਤੀ ਵਨੇ॥

੪੧. ਅਜਿਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧੰ, ਪੀਤਰੰਸਿੰਵ [ਜਿਤਰੰਸਿੰ ਸੀਤਰੰਸਿੰ (ਕ॰), ਵੀਤਰੰਸਿੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਾਣੁਮੰ।
ਚਨ੍ਦੰ ਯਥਾ ਪਨ੍ਨਰਸੇ, ਪਰਿਪੂਰੰ [ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਾਗਤੰ॥

੪੨. ਅਥਸ੍ਸ ਗਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਪਰਿਪੂਰਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ।
ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਹਟ੍ਠੋ, ਮਨੋਪਞ੍ਹੇ ਅਪੁਚ੍ਛਥ॥

੪੩. ‘‘ਆਦਿਸ੍ਸ ਜਮ੍ਮਨੰ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਗੋਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਲਕ੍ਖਣੰ।
ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਪਾਰਮਿੰ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਕਤਿ ਵਾਚੇਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’॥

੪੪. ‘‘ਵੀਸੰ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਆਯੁ, ਸੋ ਚ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਬਾਵਰੀ।
ਤੀਣਿਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਾ ਗਤ੍ਤੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨ ਪਾਰਗੂ॥

੪੫. ‘‘ਲਕ੍ਖਣੇ ਇਤਿਹਾਸੇ ਚ, ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਸਕੇਟੁਭੇ।
ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਵਾਚੇਤਿ, ਸਧਮ੍ਮੇ ਪਾਰਮਿੰ ਗਤੋ’’॥

੪੬. ‘‘ਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਪਵਿਚਯੰ, ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਨਰੁਤ੍ਤਮ।
ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦ [ਕਙ੍ਖਚ੍ਛਿਦ (ਕ॰)] ਪਕਾਸੇਹਿ, ਮਾ ਨੋ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤੰ ਅਹੁ’’॥

੪੭. ‘‘ਮੁਖੰ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਛਾਦੇਤਿ, ਉਣ੍ਣਸ੍ਸ ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੇ।
ਕੋਸੋਹਿਤੰ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹੰ, ਏਵੰ ਜਾਨਾਹਿ ਮਾਣਵ’’॥

੪੮. ਪੁਚ੍ਛਞ੍ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸੁਣਨ੍ਤੋ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੇ ਵਿਯਾਕਤੇ।
ਵਿਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਜਨੋ ਸਬ੍ਬੋ, ਵੇਦਜਾਤੋ ਕਤਞ੍ਜਲੀ॥

੪੯. ‘‘ਕੋ ਨੁ ਦੇਵੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ, ਇਨ੍ਦੋ ਵਾਪਿ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ।

ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਕਮੇਤਂ ਪਟਿਭਾਸਤਿ॥

੫੦. ‘‘ਮੁਦ੍ਧਂ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਞ੍ਚ, ਬਾਵਰੀ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ।
ਤਂ ਬਜਾਕਰੋਹਿ ਭਗਵਾ, ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਨਯ ਨੋ ਇਸੇ’’॥

੫੧. ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੁਦ੍ਧਾਤਿ ਜਾਨਾਹਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਿਨੀ।
ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਸਮਾਧੀਹਿ, ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯੇਨ ਸਂਯੁਤਾ’’॥

੫੨. ਤਤੋ ਵੇਦੇਨ ਮਹਤਾ, ਸਨ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾਨ ਮਾਣਵੋ।
ਏਕਂਸਂ ਅਜਿਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਪਤਿ॥

੫੩. ‘‘ਬਾਵਰੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭੋਤੋ, ਸਹ ਸਿਸ੍ਸੇਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਮਨੋ, ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮ’’॥

੫੪. ‘‘ਸੁਖਿਤੋ ਬਾਵਰੀ ਹੋਤੁ, ਸਹ ਸਿਸ੍ਸੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਤ੍ਵਞ੍ਚਾਪਿ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਹਿ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਾਹਿ ਮਾਣਵ॥

੫੫. ‘‘ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਚ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਸਂਸਯਂ।
ਕਤਾਵਕਾਸਾ ਪੁਚ੍ਛਵ੍ਹੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਿਚ੍ਛਥ’’॥

੫੬. ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਕਤੋਕਾਸੋ, ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਨ ਪਞ੍ਜਲੀ।
ਅਜਿਤੋ ਪਠਮਂ ਪਞ੍ਹਂ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਿ ਤਥਾਗਤਂ॥

ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੫੭. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯਂ’’॥

੫੮. ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯਂ’’॥

੫੯. ‘‘ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧਿਯਜਰੇ’’॥

੬੦. ‘‘ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]

ਸਤਿ ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਰਣੰ।
ਸੋਤਾਨੰ ਸੰਵਰੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ''॥

੬੧. ''ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਚਾਪਿ [ਸਤੀ ਚੇਵ (ਸੀ॰)], [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਏਤੰ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਕਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ''॥
੬੨. ''ਯਮੇਤੰ ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਜਿਤ ਤੰ ਵਦਾਮਿ ਤੇ।
ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ''॥

੬੩. ''ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ [ਸੇਕ੍ਖਾ (ਕ॰)] ਪੁਥੂ ਇਧ।
ਤੇਸੰ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯੰ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ''॥

੬੪. ''ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ।
ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ॥

ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਪਠਮਾ।

੨. ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੬੫. ''ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ ਲੋਕੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ]
ਕਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ।
ਕੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ [ਨ ਪਿਮ੍ਪਤਿ (ਬਹੂਸੁ)]।
ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ [ਸਿਬ੍ਬਨਿਮਚ੍ਚਗਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]॥

੬੬. ''ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ, [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ॥

੬੭. ''ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।
ਤੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਦੁਤਿਯਾ।

੩. ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੬੮. ''ਅਨੇਜੰ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵਿੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮੰ।
ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨੰ।

ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ''॥

੬੯. ''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ।
ਜਰਂ ਸਿਤਾ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ''॥

੭੦. ''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਅਤਾਰੁਂ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ''॥

੭੧. ''ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤਿ। [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭਂ, ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ।
ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ''॥

੭੨. ''ਤੇ ਚੇ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਯਾਜਯੋਗਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ''॥

੭੩. ''ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਰੋਪਰਾਨਿ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਯਸ੍ਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਤਤਿਯਾ।

੪. ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੭੪. ''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਗੂ]
ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤਂ ਵੇਦਗੁਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਂ।
ਕੁਤੋ ਨੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਮੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ''॥

੭੫. ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇ ਮਂ ਪਭਵਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ।
ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ॥

੭੬. ''ਯੋ ਵੇ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਉਪਧਿਂ ਨ ਕਯਿਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''॥

੭੭. ''ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।
'ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘਂ, ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚ'।
ਤਂ ਮੇ ਮੁਨਿ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''॥

੭੮. ''ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ''॥

੭੯. ''ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ''॥

੮੦. ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ, ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ॥

੮੧. ''ਏਵਂਵਿਹਾਰੀ ਸਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਰਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਮਾਯਿਤਾਨਿ।
ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵਿਦ੍ਵਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖਂ''॥

੮੨. ''ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।
ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ॥

੮੩. ''ਤੇ ਚਾਪਿ ਨੂਨਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯੁ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਮੁਨਿ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ।
ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਾਗ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ''॥

੮੪. ''ਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵੇਦਗੁਮਾਭਿਜਞ੍ਞਾ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਂ।
ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮਂ ਅਤਾਰਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਂ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋ॥

੮੫. ''ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ ਵੇਦਗੂ ਨਰੋ ਇਧ, ਭਵਾਭਵੇ ਸਙ੍ਗਮਿਮਂ ਵਿਸਜ੍ਜ।
ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਚਤੁਤ੍ਥੀ।

੫. ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੮੬. ''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਧੋਤਕੋ]
ਵਾਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਹੇਸਿ ਤੁਯ੍ਹਂ।
ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ''॥

੮੭. ''ਤੇਨਹਾਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਇਧੇਵ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।

ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸੰ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ''॥

੮੮. ''ਪਸ੍ਸਾਮਹੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਿਰਿਯਮਾਨੰ।
ਤੰ ਤੰ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਪਮੁਞ੍ਚ ਮੰ ਸਕ੍ਕ ਕਥੰਕਥਾਹਿ''॥

੮੯. ''ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ, ਕਥੰਕਥਿੰ ਧੋਤਕ ਕਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਅਭਿਜਾਨਮਾਨੋ [ਆਜਾਨਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਏਵੰ ਤੁਵੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਸਿ''॥

੯੦. ''ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ, ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ।
ਯਥਾਹੰ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ ਚਰੇਯ੍ਯੰ''॥

੯੧. ''ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤਿੰ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹੰ।
ਯੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰੰ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ''॥

੯੨. ''ਤਞ੍ਚਾਹੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਯੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰੰ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ''॥

੯੩. ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧੰ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਏਤੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਮਾਕਾਸਿ ਤਣ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ॥

ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਪਞ੍ਚਮੀ।

੬. ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੯੪. ''ਏਕੋ ਅਹੰ ਸਕ੍ਕ ਮਹਨ੍ਤਮੋਘੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਤਾਰਿਤੁੰ।
ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਯ੍ਯੰ''॥

੯੫. ''ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘੰ।
ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੰ ਨਤ੍ਤਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸ''॥

੯੬. ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞੰ।
ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ [ਧਿਮੁਤ੍ਤੋ (ਕ॰)], ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ'' [ਅਨਾਨੁਵਾਯੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]॥

੯੭. ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞੰ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ''॥

੯੮. ''ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ, ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ''॥

੯੯. ''ਅਚ੍ਚਿ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ''॥

੧੦੦.''ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ ਉਦ ਵਾ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਰੋਗੋ।
ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''॥

੧੦੧.''ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥਿ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ।
ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੁ, ਸਮੂਹਤਾ ਵਾਦਪਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿ॥

ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਛਟ੍ਠੀ।

੭. ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੦੨.''ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਜਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੁ।
ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਜੀਵਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨਂ''॥

੧੦੩.''ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, ਮੁਨੀਧ ਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ''॥

੧੦੪.''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ,
ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ,
ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ''॥

੧੦੫.''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ''॥

੧੦੬.‘‘ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਤੇ ਚੇ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇ, ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ।
ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ’’॥

੧੦੭.‘‘ਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਨਿਵੁਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।
ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ।
ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ।
ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ’’॥

੧੦੮.‘‘ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।
ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ।
ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ’’ਤਿ॥

ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਸਤ੍ਤਮਾ।

੮. ਹੇਮਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੦੯.‘‘ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੁ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਹੇਮਕੋ]
ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।
ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ।
ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ, ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿਂ॥

੧੧੦.‘‘ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਮੁਨਿ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ’’॥

੧੧੧.‘‘ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ, ਪਿਯਰੂਪੇਸੁ ਹੇਮਕ।
ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਮਚ੍ਚੁਤਂ॥

੧੧੨.‘‘ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਹੇਮਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਅਟ੍ਠਮਾ।

੯. ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੧੩.‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ]
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥਂਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ’’॥

੧੧੪.‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਤੋਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥਂਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋ’’॥

੧੧੫.‘‘ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋ [ਆਸਯਾਨੋ (ਕ॰)], ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਸੋ ਉਦ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ।
ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਞ੍ਞਂ, ਤਂ ਮੇ ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ’’॥

੧੧੬.‘‘ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਨ ਚ ਆਸਸਾਨੋ, ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਸੋ ਨ ਚ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਨਵਮਾ।

੧੦. ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੧੭.‘‘ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ]
ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਂ, ਦੀਪਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਯਥਾਯਿਦਂ ਨਾਪਰਂ ਸਿਯਾ’’॥

੧੧੮.‘‘ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤਂ, [ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਂ, ਦੀਪਂ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਕਪ੍ਪ ਤੇ॥

੧੧੯.‘‘ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਅਨਾਦਾਨਂ, ਏਤਂ ਦੀਪਂ ਅਨਾਪਰਂ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰਿਕ੍ਖਯਂ॥

੧੨੦.‘‘ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਨ ਤੇ ਮਾਰਵਸਾਨੁਗਾ, ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਗੂ’’ਤਿ [ਪਦ੍ਧਗੂ (ਸੀ॰)]॥

ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਦਸਮਾ।

੧੧. ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੨੧.‘‘ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ ਵੀਰਮਕਾਮਕਾਮਿਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿ]
ਓਘਾਤਿਗਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਕਾਮਮਾਗਮਂ।
ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤ, ਯਥਾਤਚ੍ਛਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥

੧੨੨.''ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਭੁਯਜ ਇਰਿਯਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਪਥਵਿਂ ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾ।
ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੇ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ''॥

੧੨੩.''ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧਂ, [ਜਤੁਕਣ੍ਣੀਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋ।
ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਮਾ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨਂ॥

੧੨੪.''ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਹਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।
ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ॥

੧੨੫.''ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿਂ, ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਆਸਵਾਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਵਸਂ ਵਜੇ''ਤਿ॥

ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਏਕਾਦਸਮਾ।

੧੨. ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੨੬.''ਓਕਞ੍ਜਹਂ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦਂ ਅਨੇਜਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ]
ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹਂ ਓਘਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।
ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹਂ ਅਭਿਯਾਚੇ ਸੁਮੇਧਂ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ॥

੧੨੭.''ਨਾਨਾਜਨਾ ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾ,
ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕਜਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ।
ਤੇਸਂ ਤੁਵਂ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''॥

੧੨੮.''ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬਂ, [ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁਂ॥

੧੨੯.''ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਪਜਂ ਇਮਂ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯਜੇ ਵਿਸਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵਾਦਸਮਾ।

੧੩. ਉਦਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੩੦.''ਝਾਯਿਂ ਵਿਰਜਮਾਸੀਨਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋ]
ਕਤਕਿਚ੍ਚਂ ਅਨਾਸਵਂ।
ਪਾਰਗੁਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਂ''॥

੧੩੧.''ਪਹਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਂ, [ਉਦਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯਂ।
ਥਿਨਸ੍ਸ ਚ ਪਨੂਦਨਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਂ ਨਿਵਾਰਣਂ॥

੧੩੨.''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸਂਸੁਦ੍ਧਂ , ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਂ।
ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਂ''॥
੧੩੩.''ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ''॥

੧੩੪.''ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ''॥

੧੩੫.''ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵ''॥

੧੩੬.''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੋ।
ਏਵਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

ਉਦਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਤੇਰਸਮਾ।

੧੪. ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੩੭.''ਯੋ ਅਤੀਤਂ ਆਦਿਸਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੋਸਾਲੋ]
ਅਨੇਜੋ ਛਿਨ੍ਨਸਂਸਯੋ।
ਪਾਰਗੁਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ॥

੧੩੮.''ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ।
ਞਾਣਂ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕਥਂ ਨੇਯ੍ਯੋ ਤਥਾਵਿਧੋ''॥

੧੩੯.''ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ, [ਪੋਸਾਲਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਅਭਿਜਾਨਂ ਤਥਾਗਤੋ।
ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਂ॥

੧੪੦.''ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਸਮ੍ਭਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਨਨ੍ਦੀ ਸਂਯੋਜਨਂ ਇਤਿ।
ਏਵਮੇਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।
ਏਤਂ [ਏਵਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਞਾਣਂ ਤਥਂ ਤਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ''ਤਿ॥

ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਚੁਦ੍ਦਸਮਾ।

੧੫. ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੪੧.‘‘ਦ੍ਵਾਹਂ ਸਕ੍ਕਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾ]
ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ॥

੧੪੨.‘‘ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ।
ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਤੇ ਨਾਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

੧੪੩.‘‘ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।
ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ’’॥

੧੪੪.‘‘ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ, ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।
ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ਪਨ੍ਨਰਸਮਾ।

੧੬. ਪਿਙ੍ਗਿਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ

੧੪੫.‘‘ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]
ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੁ।
ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸਂ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ’’॥

੧੪੬.‘‘ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ’’॥

੧੪੭.‘‘ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਾ ਇਮਾਯੋ।
ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ [ਅਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ ਵਾ (ਸੀ॰), ਅਸੁਤਾਮੁਤਂ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਸੁਤ’ਮੁਤਂ ਵਾ (ਪੀ॰)], ਅਥੋ
ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਨਮਤ੍ਥਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਤ੍ਥਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ (ਪੀ॰), ਕਿਞ੍ਚਨਮਤ੍ਥਿ (ਕ॰)] ਲੋਕੇ।
ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ’’॥

੧੪੮.‘‘ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ ਮਨੁਜੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾ’’ਤਿ॥

੧੭. ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾ

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ, ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨਂ [ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹਂ [ਪਞ੍ਹੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰਂ। ''ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਪਾਰਾਯਨਨ੍ਤੇਵ [ਪਾਰਾਯਣਂਤ੍ਵੇਵ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਅਧਿਵਚਨਂ।

੧੪੯.ਅਜਿਤੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਅਥ ਮੇਤ੍ਤਗੂ।
ਧੋਤਕੋ ਉਪਸੀਵੋ ਚ, ਨਨ੍ਦੋ ਚ ਅਥ ਹੇਮਕੋ॥

੧੫੦.ਤੋਦੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਾ ਦੁਭਯੋ, ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਉਦਯੋ ਚ, ਪੋਸਾਲੋ ਚਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਮੋਘਰਾਜਾ ਚ ਮੇਧਾਵੀ, ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਚ ਮਹਾਇਸਿ॥

੧੫੧.ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁਂ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣਂ ਇਸਿਂ।
ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਂ ਉਪਾਗਮੁਂ॥

੧੫੨.ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥਂ।
ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ, ਤੋਸੇਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮੁਨਿ॥

੧੫੩.ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੁ, ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ॥

੧੫੪.ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਂ।
ਤਥਾ ਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰਂ ਅਪਾਰਤੋ॥

੧੫੫.ਅਪਾਰਾ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਮਗ੍ਗੋ ਸੋ ਪਾਰਂ ਗਮਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨਂ ਇਤਿ॥

੧੮. ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾ

੧੫੬.''ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ , [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]
ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾਕ੍ਖਾਸਿ, ਵਿਮਲੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ [ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਗੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇ॥

੧੫੭.''ਪਹੀਨਮਲਮੋਹਸ੍ਸ, ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।
ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ॥

੧੫੮.''ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।
ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇ॥

੧੫੯.''ਦਿਜੋ ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕੰ ਪਹਾਯ, ਬਹੁਪ੍ਫਲੰ ਕਾਨਨਮਾਵਸੇਯ੍ਯ।
ਏਵਮ੍ਪਹੰ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ, ਮਹੋਦਧਿੰ ਹੰਸੋਰਿਵ ਅਜ੍ਝਪਤ੍ਤੋ॥

੧੬੦.''ਯੇਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕੰਸੁ, ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।
ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਇਤਿਹੀਤਿਹੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ॥

੧੬੧.''ਏਕੋ ਤਮਨੁਦਾਸਿਨੋ, ਜੁਤਿਮਾ ਸੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ।
ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ, ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ॥

੧੬੨.''ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ''॥

੧੬੩.''ਕਿੰ ਨੁ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਸਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯ।
ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ॥

੧੬੪.''ਯੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ''॥

੧੬੫.''ਨਾਹੰ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ॥

੧੬੬.''ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ॥

੧੬੭.''ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨੰ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿੰ, ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੰ॥

੧੬੮.''ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ,
ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।
ਯੰ ਯੰ ਦਿਸੰ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ, ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮਿ॥

੧੬੯.''ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮੇ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤਿ ਤਤ੍ਥ।
ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾਯ [ਸੰਕਪ੍ਪਯਤ੍ਤਾਯ (ਸੀ॰)] ਵਜਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੰ, ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ॥

੧੭੦.''ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਦੀਪਾ ਦੀਪੰ ਉਪਲ੍ਲਵਿੰ।

ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਓਘਤਿਣ੍ਣਮਨਾਸਵਂ॥

੧੨੧.''ਯਥਾ ਅਹੂ ਵਕ੍ਕਲਿ ਮੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ, ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚ।
ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧਂ, ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰਂ'' [ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਪਾਰਂ (ਸੀ॰)]॥

੧੨੨.''ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋ।
ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਖਿਲੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ॥

੧੨੩.''ਅਧਿਦੇਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿ ਪਰੋਪਰਂ।
ਪਞ੍ਹਾਨਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤਂ॥

੧੨੪.''ਅਸਂਹੀਰਂ ਅਸਂਕੁਪ੍ਪਂ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ, ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ [ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਤਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਸ੍ਯਾ॰ ... ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਨਤ੍ਥਿ]॥

ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਰਾਯਨਵੱਗ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. **ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]**
ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨੰ ਬ੍ਰੂਸਿ [ਬ੍ਰੂਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], **ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯੰ॥**

ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਲੋਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕੋ। ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਕੇਨ ਆਵੁਤੋ ਨਿਵੁਤੋ ਓਵੁਤੋ [ਓਫੁਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਿਹਿਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋਤਿ – ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ?

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ [ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਮੇਤੰ (ਬਹੂਸੁ)] ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ ਗਰੁਵਚਨੰ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਅਜਿਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ।

ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀਤਿ ਕੇਨ ਲੋਕੋ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ ਨ ਭਾਸਤਿ ਨ ਤਪਤਿ ਨ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨ ਞਾਯਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ – ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ ।

ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨੰ ਬ੍ਰੂਸੀਤਿ ਕਿੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਲੇਪਨੰ ਲਗ੍ਗਨੰ ਬਨ੍ਧਨੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ। ਕੇਨ ਲੋਕੋ ਲਿਤ੍ਤੋ ਸੰਲਿਤ੍ਤੋ ਉਪਲਿਤ੍ਤੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਮਕ੍ਖਿਤੋ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ, ਬ੍ਰੂਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਸਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ [ਪਞ੍ਞਾਪੇਸਿ (ਕ॰)] ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਸਿ ਵਿਭਜਸਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਸਿ [ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ ਕਰੋਸਿ (ਕ॰)] ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨੰ ਬ੍ਰੂਸਿ।

ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਭਯੰ ਮਹਬ੍ਭਯੰ ਪੀਲ਼ਨੰ ਘਟ੍ਟਨੰ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋਤਿ – ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯੰ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
> ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
> ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨੰ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

੨. **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯੰ॥

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨਭਿਸਮਯੋ ਅਨਨੁਬੋਧੋ ਅਸਮ੍ਬੋਧੋ

ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਸੰਗਾਹਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ [ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨਾ (ਸਜਾ॰)] ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਕਮ੍ਮੰ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝੰ ਬਾਲਜੰ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਮੋਹੋ ਪਮੋਹੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾ।

ਲੋਕੋਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਲੋਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕੋ। ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਇਮਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਵੁਤੋ ਨਿਵੁਤੋ ਓਵੁਤੋ ਪਿਹਿਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ।

ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ। ਅਪਿ ਚ, ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਟਕੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਵਾਨੰ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ [ਭਾਵਿਤਕਾਯੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਸੀਲੋਤਿ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ (ਸਜਾ॰)] ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ [ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ (ਸਜਾ॰)] ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨੰ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤੰ ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤੰ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀਤਿ। ਵੇਵਿਚ੍ਛੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯੰ , ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਮਚ੍ਛੇਰੰ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਵੇਵਿਚ੍ਛੰ ਕਦਰਿਯੰ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਗਾਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਪਮਾਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸਗ੍ਗੋ [ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਵੋਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ [ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ (ਕ॰) ਵਿਭ॰ ੮੪੬] ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਅਨਾਸੇਵਨਾ ਅਭਾਵਨਾ ਅਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨਨੁਯੋਗੋ ਪਮਾਦੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਪਮਾਦੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਦੋ। **ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਪਮਾਦੇਨ ਲੋਕੋ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ ਨ ਭਾਸਤਿ ਨ ਤਪਤਿ ਨ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨ ਞਾਯਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ – ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।

ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਜਪ੍ਪਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਨਨ੍ਦੀ [ਨਨ੍ਦਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗੇਧੋ ਪਲਿਗੇਧੋ ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ ਏਜਾ ਮਾਯਾ ਜਨਿਕਾ ਸਞ੍ਜਨਨੀ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਜਾਲਿਨੀ ਸਰਿਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਟਾ [ਸੋਤ੍ਤਂ ਵਿਸਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਯੂਹਨੀ ਦੁਤਿਯਾ ਦ੍ਪਣਿਧਿ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ ਵਨਂ ਵਨਥੋ ਸਨ੍ਥਵੋ [ਸਨ੍ਧਵੋ (ਕ॰) ਵਿਭ॰ ੯੦੯] ਸਿਨੇਹੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ ਆਸਾ ਆਸੀਸਨਾ [ਆਸਿਂਸਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਸੀਸਿਤਤ੍ਤਂ ਰੂਪਾਸਾ ਸਦ੍ਦਾਸਾ ਗਨ੍ਧਾਸਾ ਰਸਾਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਸਾ ਲਾਭਾਸਾ ਧਨਾਸਾ ਪੁਤ੍ਤਾਸਾ ਜੀਵਿਤਾਸਾ ਜਪ੍ਪਾ ਪਜਪ੍ਪਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ ਜਪ੍ਪਨਾ ਜਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਞ੍ਜਿਕਤਾ ਸਾਧੁਕਮ੍ਯਤਾ ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਿਹਨਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਥਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਓਘੋ ਯੋਗੋ ਗਨ੍ਥੋ ਉਪਾਦਾਨਂ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਛਦਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਲਤਾ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਦੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਵੋ ਮਾਰਪਾਸੋ ਮਾਰਬਲਿਸਂ ਮਾਰਾਮਿਸਂ ਮਾਰਵਿਸਯੋ ਮਾਰਨਿਵਾਸੋ ਮਾਰਗੋਚਰੋ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਂ ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ ਤਣ੍ਹਾਗਦ੍ਦੁਲਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਪ੍ਪਾ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਲੇਪਨਂ ਲਗ੍ਗਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਇਮਾਯ ਜਪ੍ਪਾਯ ਲੋਕੋ ਲਿਤ੍ਤੋ ਸਂਲਿਤ੍ਤੋ ਉਪਲਿਤ੍ਤੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਮਕ੍ਖਿਤੋ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯਨ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਨੇਰਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਮਾਨੁਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਬ੍ਭਟ੍ਠਿਤਿਮੂਲਕਂ [ਗਬ੍ਭੇਠਿਤਿਮੂਲਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ [ਡਹੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ ਕੁਟ੍ਠਂ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ [ਰਕ੍ਖਸਾ (ਕ॰)] ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤਂ [ਲੋਹਿਤਂ ਪਿਤ੍ਤਂ (ਬਹੂਸੁ)] ਮਧੁਮੇਹੋ ਅਂਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਮਾਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਿਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਾਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਗਿਨਿਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪੁਤ੍ਤਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਧੀਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋ। ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮਂ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਂ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਂ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਂ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਤਾਣਂ ਅਲੇਣਂ ਅਸਰਣਂ ਅਸਰਣੀਭੂਤਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਭਯਂ ਮਹਾਭਯਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋਤਿ – ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
> ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ''ਨ੍ਤਿ॥

੩. **ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]**
ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ [ਪਿਥਿਯ੍ਯਰੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਿਥੀਯਰੇ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ॥

ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾਤਿ। **ਸੋਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੋਤੋ ਕਿਲੇਸਸੋਤੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੋਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੋਤੋ। **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। **ਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪੇ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਤੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਪੇ॰... ਘਾਨਤੋ ਗਨ੍ਧੇ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਜਿਵ੍ਹਾਤੋ ਰਸੇ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਕਾਯਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਮਨਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਤੋ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਘਾਨਤੋ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਜਿਵ੍ਹਾਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਕਾਯਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ... ਮਨਤੋ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਸਵਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ ਇਚ੍ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ।

ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਨਂ ਗੋਪਨਨ੍ਤਿ – ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।

ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ ਸੋਤਾਨਂ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਨਂ ਗੋਪਨਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹਿ।

ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧਿਯਜਰੇਤਿ ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧਿਯਜਰੇ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
ਸੋਤਾਨਂ ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧਿਯਜਰੇ''॥

੪. **ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯਜਰੇ॥

ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਯਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਮਯਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾਨਿ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾਨਿ ਵਿਵਰਿਤਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤਾਨਿ [ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ (ਕ॰)] ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ [ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੋਤੋ ਕਿਲੇਸਸੋਤੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੋਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੋਤੋ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। **ਅਜਿਤਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ।

ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਰਣਤਾ ਧਾਰਣਤਾ ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। **ਨਿਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਨਂ ਗੋਪਨਨ੍ਤਿ – ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।

ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਸੋਤਾਨਂ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਨਂ ਗੋਪਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯਜਰੇਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯਜਰੇਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ

ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ... ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ... ''ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ... ''ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ... ''ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ... ''ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ... ''ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ''ਤਿ... ''ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ... ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਵਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ... ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, [ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ''ਤਿ॥

੫. **ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਚਾਪਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]**
ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਏਤਂ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਚਾਪੀਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰੀ [ਭੂਰਿ (ਕ॰)] ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ

ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਤਿਚਾਪਿ, ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ।

ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਂ । **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਏਤਂ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹੀਤਿ। **ਏਤਂ ਮੇ**ਤਿ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯਂ ਯਾਚਾਮਿ ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯਂ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ। **ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ [ਵਿਵਰੇਹਿ ਵਿਭਜੇਹਿ (ਕ॰)] ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਏਤਂ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ।

ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀਤਿ। ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਚਾਪਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ]
ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਏਵਂ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

੬. **ਯਮੇਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਜਿਤ ਤਂ ਵਦਾਮਿ ਤੇ।**
ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਯਮੇਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛੀਤਿ। **ਯਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ। **ਅਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਸਿ ਯਾਚਸਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ [ਅਜ੍ਝੇਸਿ (ਕ॰)] ਪਸਾਦੇਸੀਤਿ – ਯਮੇਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿ।

ਅਜਿਤ ਤਂ ਵਦਾਮਿ ਤੇਤਿ। **ਅਜਿਤਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ। **ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਵਦਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ। ਅਜਿਤ ਤਂ ਵਦਾਮਿ ਤੇ।

ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਂ। **ਅਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ [ਪਰਿਯਾਦਾਯਵਚਨਮੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਸੇਸਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਵੇਸੁ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਏਕਂ ਭਵਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ । ਅਰਹਤੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ

ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਸਤਿ ਚ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਮੇਤੰ ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਜਿਤ ਤੰ ਵਦਾਮਿ ਤੇ।
ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

੭. **ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ** [ਸੇਕ੍ਖਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਪੁਥੂ ਇਧ।**
ਤੇਸੰ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯੰ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ॥

ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ? ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ... ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮਾ। ਅਥ ਵਾ ਤੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਗਤਿਯੋ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਭਵਾ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੰਸਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਟ੍ਟਾ ਸਙ੍ਖਾਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਤੇ ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਸੰਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਭਵੇ ਠਿਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ।

ਤੇਸੰ ਚਾਯੰ [ਯਾਯੰ (ਕ॰)] ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ, ਚਰਿਮੋਯੰ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।
ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ॥

ਤੰਕਾਰਣਾ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾਤਿ। **ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ ਪੁਥੂ ਇਧਾ**ਤਿ। **ਸੇਖਾ**ਤਿ ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੇਖਾ? ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਖਾ। ਕਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ? ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੀਲੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣੰ ਸੰਯਮੋ ਸੰਵਰੋ ਮੁਖੰ ਪਮੁਖੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯੰ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ... ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ... ''ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ''ਅਯੰ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ''... ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ

ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯੰ [ਵਿਰਿਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ ਪਜਹਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਚਰਨ੍ਤਿ ਸਮਾਚਰਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਸੇਖਾ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਬਹੁਕਾ। ਏਤੇ ਸੇਖਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ ਪੁਥੂ ਇਧ।

ਤੇਸੰ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯੰ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਿਪਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਮੇਧਾਵੀ। ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਸੇਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਇਰਿਯੰ ਚਰਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਚਰੰ ਗੋਚਰੰ ਵਿਹਾਰੰ ਪਟਿਪਦੰ। **ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ। **ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ ਗਰੁਵਚਨੰ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਤੇਸੰ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯੰ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ ਪੁਥੂ ਇਧ।
ਤੇਸੰ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯੰ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ॥

੮. **ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ।**
ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ॥

ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ [ਪਾਪੁਰਣਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞੰ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ [ਰਾਜਠਾਨਿਯੋ (ਕ॰)] ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ – ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਜਨੀਯਵਤ੍ਥੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤਾ ਕਾਮਾ ਅਨਾਗਤਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ, ਹੀਨਾ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਕਾਮਾ, ਆਪਾਯਿਕਾ ਕਾਮਾ ਮਾਨੁਸਿਕਾ ਕਾਮਾ ਦਿਬ੍ਬਾ ਕਾਮਾ, ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਰਜਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਰਮਣੀਯਟ੍ਠੇਨ [ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਮਹਾਨਿ॰ ੧] ਕਾਮਾ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

ਕਤਮੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ? ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸਿਨੇਹੋ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਗੇਧੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ –

ਅਦ੍ਦਸੰ ਕਾਮ ਤੇ ਮੂਲੰ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਕਾਮ ਜਾਯਸਿ।
ਨ ਤੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵੰ ਕਾਮ ਨ ਹੇਹਿਸੀਤਿ॥

ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਨ ਪਲਿਬੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ [ਪਲਿਬੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ [ਅਨਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ ਵਨ੍ਤਗੇਧੋ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ ਪਹੀਨਗੇਧੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ।

ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾਤਿ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਿਲਂ ਹੋਤਿ ਲੁਲਿਤਂ ਏਰਿਤਂ ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਚਲਿਤਂ ਭਨ੍ਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਂ। ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ...ਪੇ॰... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ... ਰਾਗੇਨ... ਦੋਸੇਨ... ਮੋਹੇਨ... ਕੋਧੇਨ... ਉਪਨਾਹੇਨ... ਮਕ੍ਖੇਨ... ਪਲ਼ਾਸੇਨ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ... ਥਮ੍ਭੇਨ... ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ... ਮਾਨੇਨ... ਅਤਿਮਾਨੇਨ... ਮਦੇਨ... ਪਮਾਦੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਡਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਿਲਂ ਹੋਤਿ ਲੁਲਿਤਂ ਏਰਿਤਂ ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਚਲਿਤਂ ਭਨ੍ਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਂ। **ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ – ਅਲੁਲਿਤੋ ਅਨੇਰਿਤੋ ਅਘਟ੍ਟਿਤੋ ਅਚਲਿਤੋ ਅਭਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਆਵਿਲਕਰੇ ਕਿਲੇਸੇ ਜਹੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯ [ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ (ਕ॰)] ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਆਵਿਲਕਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਆਰਤੋ [ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੮ ਪਸ੍ਸ] ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ।

ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ... ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਅਥ ਵਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਰੋਗਤੋ... ਗਣ੍ਡਤੋ... ਸਲ੍ਲਤੋ... ਅਘਤੋ... ਆਬਾਧਤੋ... ਪਰਤੋ... ਪਲੋਕਤੋ... ਈਤਿਤੋ... ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ... ਭਯਤੋ... ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ... ਚਲਤੋ... ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ... ਅਦ੍ਧੁਵਤੋ [ਅਧੁਵਤੋ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੩] ... ਅਤਾਣਤੋ... ਅਲੇਣਤੋ... ਅਸਰਣਤੋ... ਅਸਰਣੀਭੂਤਤੋ... ਰਿਤ੍ਤਤੋ... ਤੁਚ੍ਛਤੋ... ਸੁਞ੍ਞਤੋ... ਅਨਤ੍ਤਤੋ... ਆਦੀਨਵਤੋ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ... ਅਸਾਰਕਤੋ... ਅਘਮੂਲਤੋ... ਵਧਕਤੋ... ਵਿਭਵਤੋ... ਸਾਸਵਤੋ... ਸਙ੍ਖਤਤੋ... ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ... ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ... ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ... ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ... ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ... ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ... ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਧਮ੍ਮਤੋ... ਸਮੁਦਯਤੋ... ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ... ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ... ਆਦੀਨਵਤੋ... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਅਥ ਵਾ, ਖਨ੍ਧਕੁਸਲੋ ਧਾਤੁਕੁਸਲੋ ਆਯਤਨਕੁਸਲੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲੋ ਬਲਕੁਸਲੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲੋ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋ ਫਲਕੁਸਲੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਅਥ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ [ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚੇਵ (ਕ॰)] ਰੂਪਾ ਚ, ਸੋਤਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾ ਚ, ਘਾਨਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧਾ ਚ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਚ ਰਸਾ ਚ, ਕਾਯੋ ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ, ਮਨੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਚ। ਯਤੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ [ਅਨਭਾਵਙ੍ਗਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ – ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇਤਿ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾvੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, vੇਦਨਾਸੁ vੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾvੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾvੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾvੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਅਸਤਿਪਰਿvਜ੍ਜਨਾਯ ਸਤੋ, ਸਤਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਪਰਿਬਨ੍ਧਾਨਂ [ਸਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਂ (ਸਜਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੩] ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ [ਅਪ੍ਪਮੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ (ਸਜਾ॰)] ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ vਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਪਾਗੁਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚੋਰੋਹਣਤਾਯ ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਦੇvਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ , ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ। ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ, ਅਯਂ vੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ [ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ (ਕ॰)] ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ vੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, vਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭvਿਕਾ [ਪੋਨੋਬ੍ਭvਿਕਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖvਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਪਜ੍ਜੇਨ ਕਤੇਨ [ਪਜ੍ਜੋਤਕਤੇਨ (ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੧੯] ਅਤ੍ਤਨਾ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗvਾ]
ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ vਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖੋ।
vਿਭvਞ੍ਚ ਭvਞ੍ਚ vਿਪ੍ਪਹਾਯ, vੁਸਿਤvਾ ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭvੋ ਸ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ॥

ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇਤਿ ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ, ਸਤੋ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਸਤੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਸਤੋ ਨਿਸੀਦੇਯਜ, ਸਤੋ ਸੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪੇਯਜ, ਸਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇਯਜ, ਸਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੇਯਜ, ਸਤੋ ਆਲੋਕੇਯਜ, ਸਤੋ vਿਲੋਕੇਯਜ, ਸਤੋ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯਜ, ਸਤੋ ਪਸਾਰੇਯਜ, ਸਤੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀvਰਂ ਧਾਰੇਯਜ, ਸਤੋ ਚਰੇਯਜ vਿਹਰੇਯਜ ਇਰਿਯੇਯਜ vਤ੍ਤੇਯਜ ਪਾਲੇਯਜ ਯਪੇਯਜ ਯਾਪੇਯਜਾਤਿ – ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗvਾ –

‘‘ਕਾਮੇਸੁ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯਜ, ਮਨਸਾਨਾvਿਲੋ ਸਿਯਾ।
ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ’’ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਏਕਪਯੋਗਾ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਏਕvਾਸਨvਾਸਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਅਨੇਕਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ vਿਰਜਂ vੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸvੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ vਿਮੁਚ੍ਚਿ। ਸਹ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਜਿਨਜਟਾvਾਕਚੀਰਤਿਦਣ੍ਡਕਮਣ੍ਡਲੁਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੂ ਚ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਯvਤ੍ਥvਸਨੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀvਰਧਰੋ ਅਨ੍vਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਭਗvਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗvਾ, ਸਾvਕੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ।

੨. ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣ੍ਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯. ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ ਲੋਕੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ]
ਕਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ।
ਕੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।
ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ॥

ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ ਲੋਕੇਤਿ ਕੋ ਲੋਕੇ ਤੁਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ – ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ ਲੋਕੇ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ ਗਰੁਵਚਨੰ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ – ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋ। **ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ।

ਕਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾਤਿ ਤਣ੍ਹਿਞ੍ਜਿਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਜਿਤੰ ਮਾਨਿਞ੍ਜਿਤੰ ਕਿਲੇਸਿਞ੍ਜਿਤੰ ਕਾਮਿਞ੍ਜਿਤੰ। ਕਸ੍ਸਿਮੇ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਕਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ।

ਕੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਕੋ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਕੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ।

ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤੀਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾਯ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।

ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਅਗ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਵਿਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਪਾਮੋਕ੍ਖਪੁਰਿਸੋ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ ਪਧਾਨਪੁਰਿਸੋ ਪਵਰਪੁਰਿਸੋਤਿ। ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਕੰ ਕਥੇਸਿ ਕੰ ਮਞ੍ਞਸਿ ਕੰ ਭਣਸਿ ਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਕੰ ਵੋਹਰਸੀਤਿ – ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ।

ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾਤਿ ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਂ ਤਣ੍ਹੰ ਅਜ੍ਝਗਾ ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ ਲੋਕੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ]
ਕਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ।
ਕੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।
ਕੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਕੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

੧੦. ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ, [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਸਦਾ ਸਤੋ।

ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ॥

ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਵੇਰਮਣੀ ਅਕਿਰਿਯਾ ਅਕਰਣਂ ਅਨਜ੍ਝਾਪਤ੍ਤਿ ਵੇਲਾਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਅਪਿ ਚ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ। ਯਥਾ ਚ ਧਨੇਨ ਧਨਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭੋਗੇਨ ਭੋਗਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਸੇਨ ਯਸਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਿਪ੍ਪੇਨ ਸਿਪ੍ਪਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੀਲੇਨ ਸੀਲਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੀਰਿਯੇਨ ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਿਜ੍ਜਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ।

ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਵੀ**ਤਤਣ੍ਹੋ ਸਦਾ ਸਤੋ**ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਧੁਵਕਾਲਂ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖਂ [ਪੋਖਾਨੁਪੋਖਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਦਕੂਮਿਕਜਾਤਂ ਅਵੀਚਿਸਨ੍ਤਤਿਸਹਿਤਂ [ਅਵੀਚਿ ਸਮਙ੍ਗਿਸਹਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਫਸ੍ਸਿਤਂ [ਫੁਸਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਯਾਮਂ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਂ ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਵਸ੍ਸੇ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਗਿਮ੍ਹੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਸਦਾ ਸਤੋ।

ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਸਙ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ... ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਥ ਵਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਤੋ... ਰੋਗਤੋ... ਗਣ੍ਡਤੋ... ਸਲ੍ਲਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ...

ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਵੁਸਿਤਵਾ ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭਵੋ ਸ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਇਞ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਿਞ੍ਜਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਜਿਤਂ ਮਾਨਿਞ੍ਜਿਤਂ ਕਿਲੇਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਕਾਮਿਞ੍ਜਿਤਂ। ਤਸ੍ਸਿਮੇ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ, [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ’’ਤਿ॥

੧੧. **ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।**
ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ॥

ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤੀਤਿ। **ਅਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ ਮਜ੍ਝੇ; ਅਤੀਤਂ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਨਾਗਤਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਜ੍ਝੇ; ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਮਜ੍ਝੇ; ਨਾਮਂ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਰੂਪਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇ; ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇ; ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਮਨ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ…ਪੇ॰… ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਲੇਪਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ? ਯਾਵਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਮਕਤਂ ਓਧਿਕਤਂ [ਮਰਿਯਾਦਿਕਤਂ ਓਧਿਕਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਮਾਯਿਤਂ – ‘‘ਇਦਂ ਮਮ, ਏਤਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਮ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ’’। ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ। ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਂ – ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ।

ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ [ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ, ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ।

ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤੀਤਿ ਸੋ ਉਭੋ ਚ ਅਨ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਮਨ੍ਤਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਪ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਪ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।

ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਅਗ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਵਿਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਪਾਮੋਕ੍ਖਪੁਰਿਸੋ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ ਪਵਰਪੁਰਿਸੋ, ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਤਂ ਕਥੇਮਿ ਤਂ ਭਣਾਮਿ ਤਂ ਦੀਪੇਮਿ ਤਂ ਵੋਹਰਾਮਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ [ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੭] ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ’ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ। ਵੇਦਨਾਸੁ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤੇ… ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ – ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ।

ਸੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾਤਿ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ। ਸੋ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਂ ਤਣ੍ਹਂ ਅਚ੍ਚਗਾ ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਸੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸੋ ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।
ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ’’ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਏਕਪਯੋਗਾ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਏਕਵਾਸਨਵਾਸਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਅਨੇਕਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿ। ਸਹ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਜਿਨਜਟਾਵਾਕਚੀਰਤਿਦਣ੍ਡਕਮਣ੍ਡਲੁਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੂ ਚ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ। ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਵਸਨੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਰੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੨. ਅਨੇਜਂ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵਿਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।
ਕਿਂਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥

ਅਨੇਜਂ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵਿਨ੍ਤਿ ਏਜਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ। ਭਗਵਾ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਸਂਸਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ

ਨਪ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਅਨੇਜਂ। **ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਦਾਨਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਪਭਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਾਵੀ ਆਹਾਰਦਸ੍ਸਾਵੀ ਆਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਾਵੀ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਦੋਸੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – [ਪਸ੍ਸ ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੨] ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਦੋਸੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਮੋਹੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸੁਗਤਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਰਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ ਨਿਰਯੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ''। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ... ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਮੋਹੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ...ਪੇ॰... ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਰਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸੁਗਤਿਯੋ ਦੇਵੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ''। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਭਾਗਿਯਾ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੋਸਰਣਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾ''। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਭਾਗਿਯਾ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮੂਲਕਾ ਅਪ੍ਪਮਾਦਸਮੋਸਰਣਾ। ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੂਲਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ , ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮੂਲਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ, ਨਾਮਰੂਪਂ ਮੂਲਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਮੂਲਂ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਫਸ੍ਸੋ ਮੂਲਂ ਵੇਦਨਾਯ, ਵੇਦਨਾ ਮੂਲਂ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਤਣ੍ਹਾ ਮੂਲਂ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਮੂਲਂ ਭਵਸ੍ਸ, ਭਵੋ ਮੂਲਂ ਜਾਤਿਯਾ, ਜਾਤਿ ਮੂਲਂ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ – ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਚਕ੍ਖੁ ਮੂਲਂ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਾਨਂ, ਸੋਤਂ ਮੂਲਂ ਸੋਤਰੋਗਾਨਂ, ਘਾਨਂ ਮੂਲਂ ਘਾਨਰੋਗਾਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੂਲਂ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗਾਨਂ, ਕਾਯੋ ਮੂਲਂ ਕਾਯਰੋਗਾਨਂ, ਮਨੋ ਮੂਲਂ ਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨ''ਨ੍ਤਿ – ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਦਾਨਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਪਭਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਾਵੀ ਆਹਾਰਦਸ੍ਸਾਵੀ ਆਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਾਵੀ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿ – ਅਨੇਜਂ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋਤਿ **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ ।

ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ, [ਪਞ੍ਹਤ੍ਥਿਕਾਮ੍ਹ ਆਗਤਾ (ਬਹੂਸੁ) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨] ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ, ਪਞ੍ਹਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਪਞ੍ਹੰ ਸੋਤੁਕਾਮਾਨਂ ਆਗਮਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ, ਪਞ੍ਹਾਗਮੋ ਤੁਯ੍ਹੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਹੁ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਲਮਤ੍ਤੋ। ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਥੇਤੁਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਵਹਸ੍ਸੇਤਂ ਭਾਰਨ੍ਤਿ [ਵਿਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਤੁਂ ਭਣਿਤੁਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਵਹਸ੍ਸੁ + ਏਤਂ] – ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾਤਿ ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਆਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। **ਇਸਯੋ**ਤਿ ਇਸਿਨਾਮਕਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਆਜੀਵਕਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਜਟਿਲਾ ਤਾਪਸਾ। **ਮਨੁਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ।

ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਨ੍ਤਿ। **ਖਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਕਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾ। **ਦੇਵਤਾਨਨ੍**ਤਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਾਨਂ ਆਜੀਵਕਾ ਦੇਵਤਾ, ਨਿਗਣ੍ਠਸਾਵਕਾਨਂ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਦੇਵਤਾ, ਜਟਿਲਸਾਵਕਾਨਂ ਜਟਿਲਾ ਦੇਵਤਾ, ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਾਵਕਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਦੇਵਤਾ, ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਕਸਾਵਕਾਨਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਕਾ [ਅਵਰੁਦ੍ਧਕਸਾਵਕਾਨਂ ਅਵਰੁਦ੍ਧਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੇਵਤਾ, ਹਤ੍ਥਿਵਤਿਕਾਨਂ ਹਤ੍ਥੀ ਦੇਵਤਾ, ਅਸ੍ਸਵਤਿਕਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾ, ਗੋਵਤਿਕਾਨਂ ਗਾਵੋ ਦੇਵਤਾ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕਾਨਂ ਕੁਕ੍ਕੁਰਾ ਦੇਵਤਾ, ਕਾਕਵਤਿਕਾਨਂ ਕਾਕਾ ਦੇਵਤਾ, ਵਾਸੁਦੇਵਵਤਿਕਾਨਂ ਵਾਸੁਦੇਵੋ ਦੇਵਤਾ, ਬਲਦੇਵਵਤਿਕਾਨਂ ਬਲਦੇਵੋ ਦੇਵਤਾ, ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦਵਤਿਕਾਨਂ ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾ, ਮਣਿਭਦ੍ਦਵਤਿਕਾਨਂ ਮਣਿਭਦ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾ, ਅਗ੍ਗਿਵਤਿਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗਿ ਦੇਵਤਾ, ਨਾਗਵਤਿਕਾਨਂ ਨਾਗਾ ਦੇਵਤਾ, ਸੁਪਣ੍ਣਵਤਿਕਾਨਂ ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਦੇਵਤਾ, ਯਕ੍ਖਵਤਿਕਾਨਂ ਯਕ੍ਖਾ ਦੇਵਤਾ, ਅਸੁਰਵਤਿਕਾਨਂ ਅਸੁਰਾ ਦੇਵਤਾ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਤਿਕਾਨਂ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਦੇਵਤਾ, ਮਹਾਰਾਜਵਤਿਕਾਨਂ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਦੇਵਤਾ, ਚਨ੍ਦਵਤਿਕਾਨਂ ਚਨ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾ, ਸੂਰਿਯਵਤਿਕਾਨਂ ਸੂਰਿਯੋ ਦੇਵਤਾ, ਇਨ੍ਦਵਤਿਕਾਨਂ ਇਨ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਤਿਕਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਦੇਵਤਾ, ਦੇਵਵਤਿਕਾਨਂ ਦੇਵੋ ਦੇਵਤਾ, ਦਿਸਾਵਤਿਕਾਨਂ ਦਿਸਾ ਦੇਵਤਾ, ਯੇ ਯੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਤੇ ਤੇਸਂ ਦੇਵਤਾਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।

ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇਤਿ ਯਞ੍ਞਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ [ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਂ ਵਿਲੇਪਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੭੫] ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। **ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਯਜਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ , ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ, ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ [ਯਞ੍ਞਯਜਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ। ਕਥਂ ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ? ਬਹੁਕਾਨਂ ਏਤੇ ਯਞ੍ਞਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਂ ਗਨ੍ਧਂ ਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ – ਏਵਂ ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ।

ਕਥਂ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ? ਬਹੁਕਾ ਏਤੇ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ – ਏਵਂ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ।

ਕਥਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ? ਬਹੁਕਾ ਏਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਨਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾ [... ਵਣਿਬ੍ਬਕਸਾਵਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੭੫] – ਏਵਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ। **ਇਧ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ

– ਪੁਥੁਧ ਲੋਕੇ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਹੋਤਿ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤੁਲਿਤਂ ਅਤੀਰਿਤਂ ਅਵਿਭੂਤਂ ਅਵਿਭਾਵਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਤੁਲਨਾਯ ਤੀਰਣਾਯ ਵਿਭੂਤਤ੍ਥਾਯ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਞਾਤਂ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਤੁਲਿਤਂ ਤੀਰਿਤਂ ਵਿਭੂਤਂ ਵਿਭਾਵਿਤਂ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ [ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੋ – ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ! ਸੋ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵੇਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਹਟ੍ਠਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਕ੍ਖਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਰਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਨ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਤਾਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ? ਯਂ ਭਗਵਾ ਰੂਪਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਮਨੋਮਯਂ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ; ਭਗਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ [ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ (ਕ॰)] – ਅਯਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਉਭਯਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਨਵਜ੍ਜਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤੀਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨਾਗਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ , ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਖਨ੍ਧਪੁਚ੍ਛਾ, ਧਾਤੁਪੁਚ੍ਛਾ, ਆਯਤਨਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਗ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ, ਫਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਚ੍ਛਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ ''ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ – ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਅਨੇਜਂ ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵਿਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।
ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੩. **ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ [ਇਤ੍ਥਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਇਤ੍ਥਭਾਵਂ (ਕ॰)] **।**
ਜਰਂ ਸਿਤਾ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ॥

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਇਸਯੋ**ਤਿ ਇਸਿਨਾਮਕਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਆਜੀਵਕਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਜਟਿਲਾ ਤਾਪਸਾ। **ਮਨੁਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਨ੍ਤਿ। **ਖਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਕਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾ। **ਦੇਵਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਾਨਂ ਆਜੀਵਕਾ ਦੇਵਤਾ...ਪੇ॰... ਦਿਸਾਵਤਿਕਾਨਂ ਦਿਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਯੇ ਯੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ, ਤੇ ਤੇਸਂ ਦੇਵਤਾਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।

ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇਤਿ। ਯਞ੍ਞਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। **ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ, ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ। **ਇਧ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ – ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ।

ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਆਸੀਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਸਦ੍ਦਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਗਨ੍ਧਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਰਸਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਪੁਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਦਾਰਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਧਨਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਯਸਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ, ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਯਾਮੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਤੁਸਿਤੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸਾਦਿਯਮਾਨਾ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਪਿਹਯਮਾਨਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਾਤਿ ਆਸੀਸਮਾਨਾ।

ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਏਤ੍ਥ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸਾਦਿਯਮਾਨਾ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਪਿਹਯਮਾਨਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਾਤਿ ਆਸੀਸਮਾਨਾ – ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ।

ਜਰਂ ਸਿਤਾ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੂਤਿ ਜਰਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਮਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਜਾਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਜਰਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਜਰਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਬ੍ਯਾਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਬ੍ਯਾਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਮਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਮਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਗਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਗਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਸਂਸਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਦੇਵ ਤੇ ਸਂਸਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਦੇਵ ਤੇ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਜਰਂ ਸਿਤਾ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਆਸੀਸਮਾਨਾ ਪੁਣ੍ਣਕ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ।
ਜਰਂ ਸਿਤਾ ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੂ''ਤਿ॥

੧੪. ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਅਤਾਰੁਂ [ਅਤਾਰੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥**

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ...ਪੇ॰...।

ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਤਿ। **ਕਚ੍ਚਿਸੂ**ਤਿ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ – ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸੁ। **ਤੇ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ। **ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਞ੍ਞੋਯੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਞ੍ਞਪਥੋ। ਯਥਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਰਿਯਪਥੋ ਦੇਵਮਗ੍ਗੋ ਦੇਵਪਥੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਮਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਥੋ, ਏਵਮੇਵ ਯਞ੍ਞੋਯੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਞ੍ਞਪਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰਿਨੋ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ। ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ...ਪੇ॰... ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ। ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ...ਪੇ॰... ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ। ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਯਜਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ...ਪੇ॰... ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ।

ਅਤਾਰੁਂ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿਂਸੁ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ ਪਤਰਿਂਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਂਸੁ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ – ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ

ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਇਸਯੋ ਮਨੁਜਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾਨਂ।
ਯਞ੍ਞਮਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ ਪੁਥੂਧ ਲੋਕੇ, ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੫. **ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ** [ਆਸਿਂਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤਿ। [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭਂ, ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ।
ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤੀਤਿ। **ਆਸੀਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਦਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਰਸਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਦਾਰਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਧਨਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਯਸਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ...ਪੇ॰... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ।

ਥੋਮਯਨ੍ਤੀਤਿ ਯਞ੍ਞਂ ਵਾ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਫਲਂ ਵਾ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਵਾ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਯਞ੍ਞਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ? ਸੁਚਿਂ ਦਿਨ੍ਨਂ [ਵਿਯਂ ਦਿਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਮਨਾਪਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਪਣੀਤਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਕਾਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਿਤਨ੍ਤਿ – ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਯਞ੍ਞਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ ਫਲਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ? ਇਤੋ ਨਿਦਾਨਂ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਫਲਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ? ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗੋਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ ਮਨ੍ਤਧਰਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨਂ ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਪਦਕਾ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾ ਲੋਕਾਯਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨਵਯਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗਾ ਵਾ ਰਾਗਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਵੀਤਦੋਸਾ ਵਾ ਦੋਸਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਵੀਤਮੋਹਾ ਵਾ ਮੋਹਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਥੋਮੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਦਪਟਿਲਾਭਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਪਟਿਲਾਭਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਰਸਪਟਿਲਾਭਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ – ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਜੁਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ ਯਜਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤਿ ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭਨ੍ਤਿ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਦਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭਂ।

ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ **ਤੇ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, **ਯਾਜਯੋਗਾ**ਤਿ ਯਾਜਯੋਗੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਆਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ, **ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਭਵਰਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯੋ ਭਵੇਸੁ ਭਵਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਭਵਰਾਗੋ ਭਵਨਨ੍ਦੀ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਭਵਸਿਨੇਹੋ ਭਵਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਭਵਮੁਚ੍ਛਾ ਭਵਜ੍ਝੋਸਾਨਂ। ਭਵਰਾਗੇਨ ਭਵੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ – ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ।

ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਨ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ ਨ ਪਤਰਿਂਸੁ ਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਂਸੁ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾ ਅਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਅਨਿਸ੍ਸਟਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸਂਸਾਰਪਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਲੇਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾਤਿ; ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜੁਹਨ੍ਤਿ। [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭਂ, ਤੇ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ।
> ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

੧੬. ਤੇ ਚੇ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਯਾਜਯੋਗਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥

ਤੇ ਚੇ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਯਾਜਯੋਗਾਤਿ ਤੇ ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਯਾਜਯੋਗਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਨ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ ਨ ਪਤਰਿਂਸੁ ਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਂਸੁ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾ ਅਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਅਨਿਸ੍ਸਟਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸਂਸਾਰਪਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਲੇਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾਤਿ – ਤੇ ਚੇ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਯਾਜਯੋਗਾ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋਤਿ। ਇਚ੍ਚਾਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ।

ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ। **ਯਞ੍ਞੇਹੀ**ਤਿ ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਪਹੂਤੇਹਿ ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਪੁਥੂਹਿ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਅਥ ਕੋ ਏਸੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯਿ [ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿ (ਕ॰)]। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇਤਨ੍ਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ – ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਤੇ ਚੇ ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਯਾਜਯੋਗਾ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਕੋ]
ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੭. **ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ** [ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਪਰੋਪਰਾਨਿ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਯਸ੍ਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਰੋਪਰਾਨੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਪਰੋਪਰਾਨੀ**ਤਿ ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਤ੍ਤਭਾਵੋ ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ; ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ; ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ ਅਰੂਪਧਾਤੁ; ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੁ, ਪਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ। **ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਰੋਪਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਰੋਪਰਾਨਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਰੋਪਰਾਨਿ। **ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਪੁਣ੍ਣਕਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ । **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਇਞ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਿਞ੍ਜਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਜਿਤਂ ਮਾਨਿਞ੍ਜਿਤਂ ਕਿਲੇਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਕਾਮਿਞ੍ਜਿਤਂ। ਯਸ੍ਸਿਮੇ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਸ੍ਸਿਞ੍ਜਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।

ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ [ਨਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੮] ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਸਨ੍ਤੋ; **ਵਿਧੂਮੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਿਧੂਮਿਤਂ ਵਿਧਮਿਤਂ ਸੋਸਿਤਂ ਵਿਸੋਸਿਤਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਤਂ [ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਤਂ (ਕ॰)], ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਿਧੂਮਿਤਂ ਵਿਧਮਿਤਂ ਸੋਸਿਤਂ ਵਿਸੋਸਿਤਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਤਂ, ਰਾਗੋ... ਦੋਸੋ... ਮੋਹੋ ਵਿਧੂਮਿਤੋ ਵਿਧਮਿਤੋ ਸੋਸਿਤੋ ਵਿਸੋਸਿਤੋ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਤੋ, ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਧੂਮਿਤਾ ਵਿਧਮਿਤਾ ਸੋਸਿਤਾ ਵਿਸੋਸਿਤਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਤਾ। ਅਥ ਵਾ, ਕੋਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਧੂਮੋ –

ਮਾਨੋ ਹਿ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਖਾਰਿਭਾਰੋ, ਕੋਧੋ ਧੂਮੋ ਭਸ੍ਮਨਿ [ਗਮ੍ਮਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ।

ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਜਾ ਹਦਯਂ [ਤਪ੍ਪਰਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜੋਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਦਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਜੋਤਿ॥

ਅਪਿ ਚ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ – ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਪਨ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ ਪਟਿਘਂ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ ਅਸੁਰੋਪੋ [ਅਸ੍ਸੁਰੋਪੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਧੋ।

ਅਪਿ ਚ, ਕੋਧਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੮੫] ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਾਵਿਲਕਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਮੁਖਕੁਲਾਨਵਿਕੁਲਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਮੁਖਕੁਲਾਨਵਿਕੁਲਾਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣੋ [ਫਰੁਸਵਾਚਨਿਚ੍ਛਾਰਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪਰਾਮਸਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪਰਾਮਸਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਭਿਨਿਪਾਤਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਭਿਨਿਪਾਤਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਛਿਨ੍ਨਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਰਣੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਛਿਨ੍ਨਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਲਿਭਞ੍ਜਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਲਿਭਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਅਪਕਡ੍ਢਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਅਪਕਡ੍ਢਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨੋ [ਜੀਵਿਤਪਨਾਸਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੮੫] ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਕੋਧੋ ਪਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਘਾਤੇਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕੋਧੋ ਪਰਮੁਸ੍ਸਦਗਤੋ ਪਰਮਵੇਪੁਲ੍ਲਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਵਿਧੂਮੋ।

ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਧੂਮੋ, ਕੋਧਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਵਿਧੂਮੋ, ਕੋਧਹੇਤੁਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਵਿਧੂਮੋ, ਕੋਧਹੇਤੁਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਧੂਮੋ। **ਅਨੀਘੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਨੀਘੋ, ਦੋਸੋ ਨੀਘੋ, ਮੋਹੋ ਨੀਘੋ, ਕੋਧੋ ਨੀਘੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਨੀਘੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨੀਘਾ। ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਨੀਘਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੀਘੋ।

ਨਿਰਾਸੋਤਿ ਆਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਆਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰਾਸੋ। **ਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਜਰਾ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਰਾ ਜੀਰਣਤਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ। **ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਯੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਧੂਮੋ ਚ ਅਨੀਘੋ ਚ ਨਿਰਾਸੋ ਚ, ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯੀਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਰੋਪਰਾਨਿ, [ਪੁਣ੍ਣਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]

ਯਸ੍ਸਿਞ੍ਜਿਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

ਸਹਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ।

ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮. ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਗੂ]
ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤੰ ਵੇਦਗੂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੰ।
ਕੁਤੋ ਨੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਮੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ॥

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣੰ ਅਞ੍ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਅਤੁਲਿਤੰ ਅਤੀਰਿਤੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਅਵਿਭਾਵਿਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਤੁਲਨਾਯ ਤੀਰਣਾਯ ਵਿਭੂਤਤ੍ਥਾਯ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯੰ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣੰ ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਤੁਲਿਤੰ ਤੀਰਿਤੰ ਵਿਭੂਤੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਸੰਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੋ – ''ਏਵੰ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ? ਸੋ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯੰ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵੇਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਹਟ੍ਠਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਕ੍ਖਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਰਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਨ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ? ਭਗਵਾ ਰੂਪੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਮਨੋਮਯੰ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੰ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਭਗਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਅਯੰ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਉਭਯਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰... ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ , ਪਰਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ... ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਨਵਜ੍ਜਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ,

ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤੀਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨਾਗਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਖਨ੍ਧਪੁਚ੍ਛਾ, ਧਾਤੁਪੁਚ੍ਛਾ ਆਯਤਨਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ… ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਗ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ, ਫਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਚ੍ਛਾ…।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ ‘‘ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ – ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਇਚ੍ਚਾਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ…ਪੇ॰… ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਗੂ।

ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤਂ ਵੇਦਗੂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਵੇਦਗੂ**ਤਿ ਤਂ ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋਤਿ ਤਂ ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਏਵਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਿ। **ਵੇਦਗੂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਥਞ੍ਚ ਭਗਵਾ ਵੇਦਗੂ? **ਵੇਦਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਤੇਹਿ ਵੇਦੇਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਵੇਦਾਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ; ਵੇਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ; ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂ; ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਦਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਕੇਵਲਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਮਣਾਨਂ ਯਾਨੀਧਤ੍ਥਿ [ਯਾਨਿ ਪਤ੍ਥਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ (ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੪] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ।
ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ।
ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਵੇਦਗੂ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋ? ਭਗਵਾ ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋ ਭਾਵਿਤਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੋ ਭਾਵਿਤਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੋ ਭਾਵਿਤਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵਿਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਭਾਵਿਤਬਲੋ ਭਾਵਿਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ, ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸਮੁਦਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਿਤਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ, ਅਪਰਿਤ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਲ੍ਹੋ ਬਹੁਰਤਨੋ ਸਾਗਰੂਪਮੋ [ਸਾਗਰਸਮੋ (ਕ॰)] ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ; ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ

ਦੁਮ੍ਮਨੋ; ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨਾਪਂ ਰੂਪਂ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਨਾਭਿਹਂਸਤਿ [ਨਾਭਿਪਿਹਯਤਿ (ਸਜਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਨ ਰਾਗਂ ਜਨੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਖੋ ਪਨੇਵ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਨਾਪਂ ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ [ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੀਨਚਿਤ੍ਤੋ (ਸਜਾ॰)] ਅਲੀਨਮਨਸੋ [ਆਦਿਨਮਨਸੋ (ਸਜਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ। ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਮਨਾਪਂ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਨਾਭਿਹਂਸਤਿ ਨ ਰਾਗਂ ਜਨੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਮਨਸਾਯੇਵ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਅਮਨਾਪਂ ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਲੀਨਮਨਸੋ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਜਨੀਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ [ਦੋਸਨੀਯੇ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਮੋਹਨੀਯੇ ਨ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਕੋਪਨੀਯੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਮਦਨੀਯੇ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਲੇਸਨੀਯੇ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਰਜਨੀਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਮੋਹਨੀਯੇ ਨ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਕੋਪਨੀਯੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਮਦਨੀਯੇ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਲੇਸਨੀਯੇ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ, ਸੁਤੇ ਸੁਤਮਤ੍ਤੋ, ਮੁਤੇ ਮੁਤਮਤ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤੋ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਮੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਨੂਪਯੋ [ਅਨੁਪਯੋ (ਸਜਾ॰), ਅਨੁਸਯੋ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਅਨਪਾਯੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਤੇ...ਪੇ॰... ਮੁਤੇ ... ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਨੂਪਯੋ [ਅਨੁਪਯੋ (ਸਜਾ॰), ਅਨੁਸਯੋ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਅਨਪਾਯੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਕ੍ਖੁ, ਪਸ੍ਸਤਿ ਭਗਵਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸੋਤਂ, ਸੁਣਾਤਿ ਭਗਵਾ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਘਾਨਂ, ਘਾਯਤਿ ਭਗਵਾ ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਜਿਵ੍ਹਾ, ਸਾਯਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੋ, ਫੁਸਤਿ ਭਗਵਾ ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਮਨੋ, ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਭਗਵਾ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਰਾਮਂ ਰੂਪਰਤਂ ਰੂਪਸਮ੍ਮੁਦਿਤਂ, ਤਂ ਭਗਵਤੋ [ਭਗਵਤਾ (ਸਜਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦] ਦਨ੍ਤਂ ਗੁਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਸਂਵੁਤਂ; ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਸੋਤਂ ਸਦ੍ਦਾਰਾਮਂ ਸਦ੍ਦਰਤਂ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਰਾਮਂ ਗਨ੍ਧਰਤਂ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਰਸਾਰਾਮਾ ਰਸਰਤਾ ਰਸਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ, ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਦਨ੍ਤਾ ਗੁਤ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਂਵੁਤਾ; ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਕਾਯੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਾਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਰਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ... ਮਨੋ ਧਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਧਮ੍ਮਰਤੋ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ, ਸੋ ਭਗਵਤੋ ਦਨ੍ਤੋ ਗੁਤ੍ਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸਂਵੁਤੋ; ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ –

''ਦਨ੍ਤਂ ਨਯਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਿਂ, ਦਨ੍ਤਂ ਰਾਜਾਭਿਰੂਹਤਿ।

ਦਨ੍ਤੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ, ਯੋਤਿਵਾਕ੍ਯਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਵਰਮਸ੍ਸਤਰਾ ਦਨ੍ਤਾ, ਆਜਾਨੀਯਾ ਚ [ਆਜਾਨਿਯਾਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੩੨੨] ਸਿਨ੍ਧਵਾ।
ਕੁਞ੍ਜਰਾ ਚ [ਕੁਞ੍ਜਰਾਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਹਾਨਾਗਾ, ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਵਰਂ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ।
ਯਥਾਤ੍ਤਨਾ ਸੁਦਨ੍ਤੇਨ, ਦਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਵਿਧਾਸੁ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾ।
ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਾਵਿਨੋ॥

‘‘ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਇਮਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ, ਕਾਲਂ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਾਵਿਤੋ ਸ ਦਨ੍ਤੋ’’ਤਿ [ਸੁਦਨ੍ਤੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੨੧; ਮਹਾਨਿ॰ ੯੦]॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋਤਿ।

ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤਂ ਵੇਦਗੂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਂ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਮੇਤਿ। **ਕੁਤੋ ਨੂ**ਤਿ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ – ‘‘ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿ – ਕੁਤੋ ਨੁ। **ਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ, ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ, ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ, ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ, ਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨੇਰਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਮਾਨੁਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਗਬ੍ਭਟ੍ਠਿਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪਰੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ , ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ ਜਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ ਕੁਟ੍ਠਂ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤਂ ਮਧੁਮੇਹੋ ਅਂਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਮਾਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ , ਪਿਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਾਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਗਿਨਿਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪੁਤ੍ਤਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਧੀਤੁਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੀਲਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ; ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮਂ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਂ, ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਂ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਂ, ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਂ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਅਤਾਣਂ ਅਲੇਣਂ ਅਸਰਣਂ ਅਸਰਣੀਭੂਤਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਇਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਕੁਤੋ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਕੁਤੋ ਜਾਤਾ ਕੁਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ, ਇਮੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਨਿਦਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਸਮ੍ਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਆਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਕੁਤੋ ਨੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਮੇ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨᩅਚਨਮੇਤਂ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਅਨੇਕਰੂਪਾ**ਤਿ ਅਨੇਕᩅਿਧਾ ਨਾਨਾਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗᩅਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਗੂ]
ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤਂ ᩅੇਦਗੂ ਭਾᩅਿਤਤ੍ਤਂ।
ਕੁਤੋ ਨੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਮੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ''ਤਿ॥

੧੯. ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ᩅੇ ਮਂ ਪਭᩅਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗᩅਾ]
ਤਂ ਤੇ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ।
ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭᩅਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ॥

ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ᩅੇ ਮਂ ਪਭᩅਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸੀਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੋਕਪਰਿਦੇᩅਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਪਭᩅਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਨਿਦਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਸਮ੍ਭᩅਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਪਭᩅਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਆਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਯਾਚਸਿ ਅਜ੍ਝੇਸਸਿ ਪਸਾਦੇਸੀਤਿ – ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ᩅੇ ਮਂ ਪਭᩅਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸਿ। **ਮੇਤ੍ਤਗੂ**ਤਿ ਭਗᩅਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗᩅਾ**ਤਿ ਗਾਰᩅਾਧਿᩅਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗᩅਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗᩅਾ।

ਤਂ ਤੇ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਹੇਤੁਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਨਿਦਾਨਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਸਮ੍ਭᩅਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਪਭᩅਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਆਹਾਰਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਸਮੁਦਯਂ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ᩅਿᩅਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ᩅਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਤਂ ਤੇ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ। **ਯਥਾ ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ᩅਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿᩅਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿᩅਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ। ਨ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ [ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬] ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨ ਨਯਹੇਤੁ ਨ ਆਕਾਰਪਰਿᩅਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਤਂ ਤੇ ਪᩅਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ।

ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭᩅਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ। **ਉਪਧੀ**ਤਿ ਦਸ ਉਪਧੀ – ਤਣ੍ਹੂਪਧਿ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਧਿ, ਕਿਲੇਸੂਪਧਿ, ਕਮ੍ਮੂਪਧਿ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੂਪਧਿ, ਆਹਾਰੂਪਧਿ, ਪਟਿਘੂਪਧਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੁਯੋ ਉਪਧੀ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਉਪਧੀ, ਛ ᩅਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ ਉਪਧੀ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠੇਨ [ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਧਿ। ਇਮੇ ᩅੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਸ ਉਪਧੀ। **ਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇᩅਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਨੇਰਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ᩅਿਪਾਕੋ, ᩅਿਪਾਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮਂ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਂ, ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਂ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਂ, ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਂ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਅਤਾਣਂ ਅਲੇਣਂ ਅਸਰਣਂ ਅਸਰਣੀਭੂਤਂ – ਇਮੇ ᩅੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਇਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਉਪਧਿਹੇਤੁਕਾ ਉਪਧਿਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਧਿਕਾਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਭᩅਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭᩅਨ੍ਤਿ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭᩅਨ੍ਤੀਤਿ – ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭᩅਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨᩅਚਨਮੇਤਂ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਅਨੇਕਰੂਪਾ**ਤਿ ਅਨੇਕᩅਿਧਾ

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇ ਮਂ ਪਭਵਂ ਅਪੁਚ੍ਛਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ।
ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਨੇਕਰੂਪਾ''ਤਿ॥

੨੦. ਯੋ ਵੇ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਉਪਧਿਂ ਨ ਕਯਿਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ॥

ਯੋ ਵੇ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ ਯਥਾਪਕਾਰੋ ਯਂਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਂਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਅਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਭਾਵੀ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ। **ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਿਲੇਸੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਮ੍ਮੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਆਹਾਰੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਟਿਘੂਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੁਯੋ ਉਪਧੀ ਕਰੋਤਿ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਉਪਧੀ ਕਰੋਤਿ, ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੇ ਉਪਧੀ ਕਰੋਤਿ ਜਨੇਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ।

ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਏਤਿ ਸਮੁਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ। **ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਦੋ ਮੋਮੂਹੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਭਾਵੀ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ – ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ।

ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਉਪਧਿਂ ਨ ਕਯਿਰਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਏਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਪਧੀਸੂਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। **ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ , ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ। **ਉਪਧਿਂ ਨ ਕਯਿਰਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਿਲੇਸੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਆਹਾਰੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਘੂਪਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੁਯੋ ਉਪਧੀ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਉਪਧੀ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੇ ਉਪਧੀ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਉਪਧਿਂ ਨ ਕਯਿਰਾ।

ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਹੇਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਿਦਾਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਸਮ੍ਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਆਹਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਸਮੁਦਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ – ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੋ ਵੇ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਉਪਧਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ।

ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨੰ ਉਪਧਿੰ ਨ ਕਯਿਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ॥

੨੧. ਯੰ ਤੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ, ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।
ਕਥੰ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘੰ, ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚ।

ਤੰ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ॥

ਯੰ ਤੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋਤਿ ਯੰ ਤੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਯਾਚਿਮ੍ਹ ਅਜ੍ਝੇਸਿਮ੍ਹ ਪਸਾਦਯਿਮ੍ਹ। **ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਤੰ [ਅਕਿਤ੍ਤਿਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਤੀਤਵਿਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੧੦] ਪਕਿਤ੍ਤਿਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੰ ਦੇਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਪਿਤੰ [ਪਞ੍ਞਾਪਿਤੰ (ਕ॰)] ਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਵਿਵਰਿਤੰ ਵਿਭਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੰ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਯੰ ਤੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ।

ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਯਾਚਾਮ, ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮ, ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਪਸਾਦੇਮ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ। **ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਇਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਅਞ੍ਞੰ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।

ਕਥੰ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘੰ, ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚਾਤਿ। **ਕਥੰ ਨੂ**ਤਿ ਸੰਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕੰਸਪੁਚ੍ਛਾ – ''ਏਵੰ ਨੁ ਖੋ, ਨਨੁ ਖੋ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ – ਕਥੰ ਨੁ। **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਧੀਰਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਞਾਣਿਨੋ ਵਿਭਾਵਿਨੋ ਮੇਧਾਵਿਨੋ । **ਓਘ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੋਘੰ ਭਵੋਘੰ ਦਿਟ੍ਠੋਘੰ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੰ। **ਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਆਯਤਨਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਜਰਾ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਰਾ ਜੀਰਣਤਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚੰ ਪਾਲਿਚ੍ਚੰ ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ ਆਯੁਨੋ ਸੰਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਰਿਪਾਕੋ। **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਡਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਡਾਹੋ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਸੋਕਸਲ੍ਲੰ। **ਪਰਿਦੇਵੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦੇਵੋ ਪਰਿਦੇਵੋ ਆਦੇਵਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤੰ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤੰ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ [ਲਾਪੋ ਪਲਾਪੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯੇ] ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤੰ [ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤੰ (ਬਹੂਸੁ) ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]।

ਕਥੰ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘੰ, ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚਾਤਿ ਧੀਰਾ ਕਥੰ ਓਘਞ੍ਚ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਸੋਕਞ੍ਚ ਪਰਿਦੇਵਞ੍ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਤਰਨ੍ਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਥੰ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘੰ, ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚ।

ਤੰ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯੰ ਯਾਚਾਮਿ ਯੰ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯੰ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ । ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮੁਨਿ ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤੀਣਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨਿ – ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯੰ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯੰ।

ਕਤਮੰ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ? ਤਿਵਿਧਾਨੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ। ਤਿਵਿਧੰ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੰ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ। ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣੰ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ। ਕਾਯਪਰਿਞ੍ਞਾ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯੰ। ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ

ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਇਦਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

ਕਤਮਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਵਾਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਵਾਚਾਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਵਾਚਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਇਦਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

ਕਤਮਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਤਿਵਿਧਾਨਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਚਿਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਇਦਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ ।

ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਚੀਮੁਨਿਂ [ਵਾਚਾਮੁਨਿਂ (ਬਹੂਸੁ) ਇਤਿਵੁ॰ ੬੭], ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ॥

ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਚੀਮੁਨਿਂ, ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕਨ੍ਤਿ॥

ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਛ ਮੁਨਿਨੋ [ਮੁਨਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪] – ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ [ਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਅਗਾਰਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਕਤਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਸਤ੍ਤ ਸੇਖਾ ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ। ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ। ਤਥਾਗਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ।

ਨ ਮੋਨੇਨ ਮੁਨੀ [ਮੁਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੨੬੮] ਹੋਤਿ, ਮੂਲ੍ਹਰੂਪੋ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ।
ਯੋ ਚ ਤੁਲਂਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ, ਵਰਮਾਦਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

ਪਾਪਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸ ਮੁਨੀ ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਯੋ ਮੁਨਾਤਿ ਉਭੋ ਲੋਕੇ, ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਅਸਤਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪੂਜਨੀਯੋ [ਪੂਜਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪], ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ [ਸਙ੍ਗ ਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ, ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੨] ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ॥

ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀਤਿ ਤਂ ਸਾਧੁ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ। **ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਤੁਲਿਤੋ ਤੀਰਿਤੋ ਵਿਭੂਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।
ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰਾ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘਂ, ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚ।
ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ॥

੨੨. **ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ , ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ। **ਮੇਤ੍ਤਗੂ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੁਲਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੀਰਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੁਲਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੀਰਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮੁਦਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਮੁਦਯਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਗ੍ਗੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਰੋਧੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਰੋਧਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਅਕਾਲਿਕਂ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਂ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਅਨੀਤਿਹ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨ ਨਯਹੇਤੁ ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ, ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।

ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ।

ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ? ਵਿਸਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਾਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਕ੍ਕਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਹਰਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਫਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਆਵਾਸੇ ਲਾਭੇ ਯਸੇ ਪਸਂਸਾਯ ਸੁਖੇ ਚੀਵਰੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ [ਯਾ ਸਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ], ਲੋਕੇ ਵੇਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਤਰੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੨੩. ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮੀਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ [ਬ੍ਯਪਥਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ [ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਨਨ੍ਦਾਮੀਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮੋਦਾਮਿ ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਯਾਚਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮੀਤਿ – ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ।

ਮਹੇਸਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ। **ਮਹੇਸੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ [ਏਸਿ ਗਵੇਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੦] ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਤਮੋਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਪਭੇਦਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬਹਨਂ [ਅਬ੍ਬੂਹਨਂ (ਬਹੂਸੁ), ਅਬ੍ਬੂਹਂ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਵਿਨਿਵੇਠਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਮਾਨਧਜਸ੍ਸ ਪਪਾਤਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਤੋ ਧਮ੍ਮਧਜਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਬਲਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ... ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ... ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਏਸਿਤੋ ਗਵੇਸਿਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤੋ – ‘‘ਕਹਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਕਹਂ ਭਗਵਾ, ਕਹਂ ਦੇਵਦੇਵੋ, ਕਹਂ ਨਰਾਸਭੋ’’ਤਿ ਮਹੇਸਿ। **ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸੇਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਮਹੇਸਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ।

ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ... ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ... ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ।

ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਲੋਕੇ ਵੇਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਤਰੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੨੪. ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ, ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ॥

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸੀਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਜਾਨਾਸਿ ਆਜਾਨਾਸਿ ਵਿਜਾਨਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਸੀਤਿ – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ। **ਮੇਤ੍ਤਗੂ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ।

ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇਤਿ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ [ਉਦ੍ਧਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਗਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਂ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ। ਅਥ ਵਾ, **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ – ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।

ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ, ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੇਸਿਤੇਸੁ ਪਞ੍ਞਪਿਤੇਸੁ ਪਟ੍ਠਪਿਤੇਸੁ ਵਿਵਰਿਤੇਸੁ ਵਿਭਜਿਤੇਸੁ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੇਸੁ ਪਕਾਸਿਤੇਸੁ। ਨਨ੍ਦੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਨਿਵੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਵੇਸਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਵੇਸਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਾ ਚ। ਕਤਮਾ ਤਣ੍ਹਾ ਨਿਵੇਸਨਾ? ਯਾਵਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ …ਪੇ॰… ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਵੇਸਨਾ। ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਾ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ …ਪੇ॰… ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਾ।

ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨੁਜ੍ਜ ਪਨੁਜ੍ਜ ਨੁਦ ਪਨੁਦ ਜਹ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ। **ਭਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਵਾ – ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ? ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ – ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ? ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ। **ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭਵਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਞ੍ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੋ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਮੇਤ੍ਤਗੂਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ, ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ’’ਤਿ॥

੨੫. ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ ਸਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ,
ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਰਂ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮਾਯਿਤਾਨਿ।
ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖਂ॥

ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ ਸਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵ◌ੇਸਨਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭਵਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਞ੍ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵ◌ਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਨੋਦੇਨ੍ਤੋ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਭਾਵ◌ਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ ਅਨੋਲੀਨਵ◌ੁਤ੍ਤੀ [ਅਨੋਲੀਨਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕੋ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪] ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ – ''ਕਥਾਹਂ [ਕਦਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵ◌ਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵ◌ਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵ◌ਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਾਨੀ [ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਾਨਿ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪] ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪਂ ਪਧਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਥਾਹਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵ◌ਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵ◌ਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪਂ ਪਧਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਥਾਹਂ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਵ◌ਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਵ◌ਾ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯਂ , ਅਭਾਵ◌ਿਤਂ ਵ◌ਾ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵ◌ੇਯ੍ਯਂ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਵ◌ਾ ਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵ◌ਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪਂ ਪਧਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ ਸਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਰਂ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮਾਯਿਤਾਨੀਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ [ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖੋ ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵ◌ਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ... ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮਤ੍ਤੇ ਜਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਚਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਨੋਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨਭਾਵ◌ਂ ਗਮੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਰਂ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮਾਯਿਤਾਨਿ।

ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... **ਜਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵ◌ਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ...ਪੇ॰... **ਪਰਿਦੇਵ◌ੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵ◌ਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ...ਪੇ॰... **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ...ਪੇ॰... ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ। **ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੀ ਮੇਧਾਵ◌ੀ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ। **ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੀ ਮੇਧਾਵ◌ੀ ਇਧੇਵ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵ◌ਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵ◌ਂ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

''ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ ਸਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਰਂ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮਾਯਿਤਾਨਿ।
ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵ◌ਞ੍ਚ, ਇਧੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੬. ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵ◌ਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।
ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵ◌ਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵ◌ਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ॥

ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦਾਮਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮੋਦਾਮਿ ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮਿ। **ਮਹੇਸਿਨੋ**ਤਿ ਕਿਂ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ? ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ...ਪੇ॰... ਕਹਂ ਨਰਾਸਭੋਤਿ ਮਹੇਸੀਤਿ – ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ।

ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਨ੍ਤਿ। **ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਸੁਆਚਿਕ੍ਖਿਤਂ ਸੁਦੇਸਿਤਂ ਸੁਪਞ੍ਞਪਿਤਂ ਸੁਪਟ੍ਠਪਿਤਂ ਸੁਵਿਵਰਿਤਂ ਸੁਵਿਭਜਿਤਂ ਸੁਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸੁਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ। **ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਧੀ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਉਪਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਉਪਧਿਵੂਪਸਮਂ ਉਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਉਪਧਿਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।

ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਵਚਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨਂ ਨਿਯੋਗਵਚਨਂ ਅਪ੍ਪਣ੍ਣਕਵਚਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹਾਸਿ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਸਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਸੀਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਤੁਲਿਤੋ ਤੀਰਿਤੋ ਵਿਭੂਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।
> ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ॥

੨੭. ਤੇ ਚਾਪਿ ਨੂਨਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯੁ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਮੁਨੀ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ।
ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਾਗ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ॥

ਤੇ ਚਾਪਿ ਨੂਨਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯੁ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਚਾਪੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਪਜਹੇਯ੍ਯੁ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯੁਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਤੇ ਚਾਪਿ ਨੂਨਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯੁ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਮੁਨੀ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਯੇ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਚ ਵੇਸ੍ਸੇ ਚ ਸੁਦ੍ਦੇ ਚ ਗਹਟ੍ਠੇ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਚ ਦੇਵੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ। **ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਣਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਮੁਨੀ ਅਟ੍ਠਿਤਂ ਓਵਦੇਯ੍ਯ।

ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਾਗਾਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਣਤਿ। **ਨਮਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਕ੍ਕਰੋਮਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਮਿ [ਗਰੁਕਰੋਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਾਨੇਮਿ ਪੂਜੇਮਿ। **ਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਾਗਾ**ਤਿ ਨਾਗੋ ਚ ਭਗਵਾ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ, ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ। ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ? ਆਗੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਗੇ [ਸਬ੍ਬਯੋਗੇ (ਕ॰), ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੨੭] ਵਿਸਜ੍ਜ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਸਜ੍ਜਤੀ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਨਾਗੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ। ਭਗਵਾ ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨੀਯਤਿ [ਨਿਯਜਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋਤਿ – ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਾਗ।

ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਟਿਤਂ ਓਵਦੇਯਜਾਤਿ ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਟਿਤਂ ਓਵਦੇਯਜ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਓਵਦੇਯਜ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਓਵਦੇਯਜ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਓਵਦੇਯਜ ਅਨੁਸਾਸੇਯਜਾਤਿ – ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਟਿਤਂ ਓਵਦੇਯਜ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਤੇ ਚਾਪਿ ਨੂਨਪ੍ਪਜਹੇਯਜੁ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਮੁਨੀ ਅਟ੍ਟਿਤਂ ਓਵਦੇਯਜ।
ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਾਗ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਟਿਤਂ ਓਵਦੇਯਜਾ''ਤਿ॥

੨੮. **ਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵੇਦਗੁਮਾਭਿਜਞ੍ਞਾ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਂ।**
ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮਂ ਅਤਾਰਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਂ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋ॥

ਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵੇਦਗੁਮਾਭਿਜਞ੍ਞਾਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਬਾਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵਿਮਲੋ ਸਾਧੁਸਮਾਹਿਤੋ ਠਿਤਤ੍ਤੋ।
ਸਂਸਾਰਮਤਿਚ੍ਚ ਕੇਵਲੀ ਸੋ, ਅਸਿਤੋ [ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ (ਸਜਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੨੪] ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ॥

ਵੇਦਗੂਤਿ ਵੇਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ। **ਅਭਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਭਿਜਾਨੇਯਜ ਆਜਾਨੇਯਜ ਵਿਜਾਨੇਯਜ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯਜ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯਜਾਤਿ – ਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵੇਦਗੁਮਾਭਿਜਞ੍ਞਾ।

ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਕਿਞ੍ਚਨਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ

ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਭਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਵਾ – ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਾਮਭਵੇ ਚ ਅਸਤ੍ਤਂ ਅਲਗ੍ਗਂ ਅਲਗ੍ਗਿਤਂ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਂ।

ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮਂ ਅਤਾਰੀਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਓਘ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ। **ਅਤਾਰੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯੀਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮਂ ਅਤਾਰਿ।

ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਂ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ [ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ [ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬] ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਗਤਦ੍ਧੋ ਗਤਦਿਸੋ ਗਤਕੋਟਿਕੋ ਪਾਲਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ ਉਤ੍ਤਮਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ, ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ । ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸਮੁਦਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਿਤਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ। ਸੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਅਬ੍ਬੁਲ੍ਹੇਸਿਕੋ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਪਨੁਣ੍ਣਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ [ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ (ਕ॰)] ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਕੇਵਲੀ ਵੁਸਿਤਵਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਨੇਵ ਆਚਿਨਾਤਿ ਨ ਅਪਚਿਨਾਤਿ, ਅਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਪਜਹਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਵਿਸਿਨੇਤਿ ਨ ਉਸ੍ਸਿਨੇਤਿ, ਵਿਸਿਨੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਵਿਧੂਪੇਤਿ ਨ ਸਨ੍ਧੂਪੇਤਿ, ਵਿਧੂਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਠਿਤੋ। ਏਜਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਅਪਰਿਗਮਨਤਾਯ ਠਿਤੋ। ਕਥਂ [ਕਟਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਸਮਾਦਾਯ ਠਿਤੋ? ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਵਨਤਾਯ ਠਿਤੋ । ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ। ਕਰੁਣਾਯ ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਯ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ। ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਯ [ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਸਂਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ। ਅਨ੍ਤਿਮਭਵੇ ਠਿਤੋ। ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤੋ। ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ ਅਰਹਾ।

> ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਭਵੋ, ਚਰਿਮੋਯਂ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।
> ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ॥

ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਨ੍ਤਿ ਪਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸੋ ਪਾਰਗਤੋ ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਂ।

ਅਖਿਲੋਤਿ ਰਾਗੋ ਖਿਲੋ, ਦੋਸੋ ਖਿਲੋ, ਮੋਹੋ ਖਿਲੋ, ਕੋਧੋ ਖਿਲੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਖਿਲੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਿਲਾ। ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਖਿਲਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਖਿਲੋ। **ਅਕਙ੍ਖੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ

ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਾ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਕਙ੍ਖਾ ਕਙ੍ਖਾਯਨਾ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਵਿਮਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕੰ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ ਸੰਸਯੋ ਅਨੇਕੰਸਗ੍ਗਾਹੋ ਆਸਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕਙ੍ਖੋਤਿ – ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰੰ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵੇਦਗੁਮਾਭਿਜਞ੍ਞਾ, ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤੰ।
ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮੰ ਅਤਾਰਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰੰ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋ’’ਤਿ॥

੨੯. **ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ ਵੇਦਗੂ ਨਰੋ ਇਧ, ਭਵਾਭਵੇ ਸਙ੍ਗਮਿਮੰ ਵਿਸਜ੍ਜ।**
ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ ਵੇਦਗੂ ਨਰੋ ਇਧਾਤਿ। **ਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ…ਪੇ॰… ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਵੇਦਗੂ**ਤਿ ਵੇਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਾਬਲੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮੰਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ [ਞਾਣੰ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ। (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੮੧]। ਤੇਹਿ ਵੇਦੇਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਵੇਦਾਨੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਵੇਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ…ਪੇ॰… ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ… ਰਾਗੋ… ਦੋਸੋ… ਮੋਹੋ… ਮਾਨੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਦਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਕੇਵਲਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਮਣਾਨੰ ਯਾਨੀਧਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ।
ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਸਬ੍ਬੰ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋ॥

ਨਰੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ [ਜਾਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ [ਇਨ੍ਦਗੂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਨੁਜੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ…ਪੇ॰… ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ ਵੇਦਗੂ ਨਰੋ ਇਧ।

ਭਵਾਭਵੇ ਸਙ੍ਗਮਿਮੰ ਵਿਸਜ੍ਜਾਤਿ। **ਭਵਾਭਵੇ**ਤਿ ਭਵਾਭਵੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਵੇ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। **ਸਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਙ੍ਗਾ – ਰਾਗਸਙ੍ਗੋ, ਦੋਸਸਙ੍ਗੋ, ਮੋਹਸਙ੍ਗੋ, ਮਾਨਸਙ੍ਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗੋ, ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗੋ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਗੋ। **ਵਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਗੇ ਵੋਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ, ਸਙ੍ਗੇ ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ ਲਗ੍ਗੇ ਲਗ੍ਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ [ਮੋਚਯਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜ। ਯਥਾ ਯਾਨੰ ਵਾ ਵਯ੍ਹੰ ਵਾ ਰਥੰ ਵਾ ਸਕਟੰ ਵਾ ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕੰ ਵਾ ਸਜ੍ਜੰ ਵਿਸਜ੍ਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤਿ – ਏਵਮੇਵ ਤੇ ਸਙ੍ਗੇ ਵੋਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ, ਸਙ੍ਗੇ ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ ਲਗ੍ਗੇ ਲਗ੍ਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜਾਤਿ – ਭਵਾਭਵੇ ਸਙ੍ਗਮਿਮੰ ਵਿਸਜ੍ਜ।

ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ... ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ ਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ। **ਅਨੀਘੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਨੀਘੋ, ਦੋਸੋ ਨੀਘੋ, ਮੋਹੋ ਨੀਘੋ, ਕੋਧੋ ਨੀਘੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਨੀਘੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨੀਘਾ। ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਨੀਘਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੀਘੋ। **ਨਿਰਾਸੋ**ਤਿ ਆਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਆਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰਾਸੋ। **ਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਜਰਾ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਰਾ। **ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਚ ਨਿਰਾਸੋ ਚ, ਸੋ ਖੋ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯੀਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ ਵੇਦਗੂ ਨਰੋ ਇਧ, ਭਵਾਭਵੇ ਸਙ੍ਗਮਿਮਂ ਵਿਸਜ੍ਜ।
> ਸੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨੀਘੋ ਨਿਰਾਸੋ, ਅਤਾਰਿ ਸੋ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੩੦. ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਧੋਤਕੋ]
ਵਾਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਹੇਸਿ ਤੁਯ੍ਹਂ।
ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰... ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਚ੍ਛਾ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ, ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਧੋਤਕੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਧੋਤਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਧੋਤਕੋ।

ਵਾਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਹੇਸਿ ਤੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਕਙ੍ਖਾਮਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮਿ। **ਮਹੇਸੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ? ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ

ਮਹੇਸਿ…ਪੇ॰… ਕਹਂ ਨਰਾਸਭੋਤਿ ਮਹੇਸੀਤਿ – ਵਾਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਹੇਸਿ ਤੁਯ੍ਹਂ।

ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ।

ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਕੋਧਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ , ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ‘‘ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਧੋਤਕੋ]
> ਵਾਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਹੇਸਿ ਤੁਯ੍ਹਂ।
> ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ’’ਤਿ॥

੩੧. ਤੇਨਹਾਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਇਧੇਵ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।
ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਤੇਨਹਾਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹੀਤਿ ਆਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹਿ, ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਹਿ, ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਂ ਕਰੋਹਿ, ਥਾਮਂ ਕਰੋਹਿ, ਧਿਤਿਂ ਕਰੋਹਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਹਿ, ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਹਿ ਸਞ੍ਜਨੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਪੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਹਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਹੀਤਿ – ਤੇਨਹਾਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹਿ।

ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਇਧੇਵ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ। **ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਨਿਪਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ…ਪੇ॰… ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਇਧੇਵ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।

ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਮਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ।

ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ,

ਕੋਧਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਆਚਰੇਯਜ ਸਮਾਚਰੇਯਜ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ – ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤੇਨਹਾਤਪ੍ਪਂ ਕਰੋਹਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਇਧੇਵ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।
ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ''ਤਿ॥

੩੨. ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਿਰਿਯਮਾਨਂ।
ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਸਕ੍ਕ ਕਥਂਕਥਾਹਿ॥

ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ। **ਦੇਵਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਦੇਵਾ – ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ? ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ ਚ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ ਚ ਦੇਵਿਯੋ ਚ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ? ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ ਯਾਮਾ ਦੇਵਾ ਤੁਸਿਤਾ ਦੇਵਾ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ ਦੇਵਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਯੇ ਚ ਦੇਵਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ [ਤਤ੍ਰੂਪਰਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ? ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਯੇ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ। ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਦੇਵੋ ਚ ਅਤਿਦੇਵੋ ਚ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ ਚ ਸੀਹਸੀਹੋ ਨਾਗਨਾਗੋ ਗਣਿਗਣੀ ਮੁਨਿਮੁਨੀ ਰਾਜਰਾਜਾ। **ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਤਿਦੇਵਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਦਕ੍ਖਾਮਿ ਓਲੋਕੇਮਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮੀਤਿ – ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ।

ਆਕਿਞ੍ਚਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਿਰਿਯਮਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵਿਮਲੋ ਸਾਧੁਸਮਾਹਿਤੋ ਠਿਤਤ੍ਤੋ।
ਸਂਸਾਰਮਤਿਚ੍ਚ ਕੇਵਲੀ ਸੋ, ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ॥

ਇਰਿਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਇਰਿਯਨ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤਂ ਯਪੇਨ੍ਤਂ ਯਾਪੇਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਿਰਿਯਮਾਨਂ।

ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਣਤਿ। **ਨਮਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ

ਸਕ੍ਕਰੋਮਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਮਿ ਮਾਨੇਮਿ ਪੂਜੇਮਿ। **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

> ‘‘ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ [ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬] ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।
> ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ’’ਤਿ॥

ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।

ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਸਕ੍ਕ ਕਥਂਕਥਾਹੀਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੋ [ਅਦ੍ਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਧਨਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ ਹਿਰਿਧਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ ਸੁਤਧਨਂ ਚਾਗਧਨਂ ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਧਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਧਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧਨਂ ਬਲਧਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਨਂ ਮਗ੍ਗਧਨਂ ਫਲਧਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਨਂ। ਇਮੇਹਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਧਨਰਤਨੇਹਿ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਸਕ੍ਕੋ ਪਹੁ ਵਿਸਵੀ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਸੂਰੋ ਵੀਰੋ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ । ਕਥਂਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਾ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਕਙ੍ਖਾ ਕਙ੍ਖਾਯਨਾ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਮਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਂ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ ਸਂਸਯੋ ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹੋ ਆਸਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। **ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਸਕ੍ਕ ਕਥਂਕਥਾਹੀ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਮੋਚੇਹਿ ਮਂ ਪਮੋਚੇਹਿ ਮਂ ਉਦ੍ਧਰ ਮਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰ ਮਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਹਿ ਮਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਤੋਤਿ – ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਸਕ੍ਕ ਕਥਂਕਥਾਹਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਿਰਿਯਮਾਨਂ।
> ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਪਮੁਞ੍ਚ ਮਂ ਸਕ੍ਕ ਕਥਂਕਥਾਹੀ’’ਤਿ॥

੩੩. ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ, ਕਥਂਕਥਿਂ ਧੋਤਕ ਕਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠਂ ਆਜਾਨਮਾਨੋ, ਏਵਂ ਤੁਵਂ ਓਘਮਿਮਂ ਤਰੇਸਿ॥

ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ [ਸਮੀਹਾਮਿ (ਕ॰)] **ਪਮੋਚਨਾਯਾ**ਤਿ ਨਾਹਂ ਤਂ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਂ ਪਮੁਞ੍ਚਿਤੁਂ ਮੋਚੇਤੁਂ ਪਮੋਚੇਤੁਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ। ਅਥ ਵਾ, ਨ ਈਹਾਮਿ ਨ ਸਮੀਹਾਮਿ ਨ ਉਸ੍ਸਹਾਮਿ ਨ ਵਾਯਮਾਮਿ ਨ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਮਿ ਨ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਂ ਕਰੋਮਿ ਨ ਥਾਮਂ ਕਰੋਮਿ ਨ ਧਿਤਿਂ ਕਰੋਮਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਮਿ ਨ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਮਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਮਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮਿ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕੇ ਕੁਸੀਤੇ ਹੀਨਵੀਰਿਯੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ। ਅਥ ਵਾ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਮੋਚੇਤਾ। ਤੇ ਯਦਿ ਮੋਚੇਯ੍ਯੁਂ ਸਕੇਨ ਥਾਮੇਨ ਸਕੇਨ ਬਲੇਨ ਸਕੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਬਲੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਮੋਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸੋ ਵਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਦਨ੍ਤੋ ਅਵਿਨੀਤੋ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰਂ ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਹਿ [ਅਤ੍ਤਨਾਵ (ਬਹੂਸੁ) ਧ॰ ਪ॰ ੧੬੫] ਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।
> ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ।
> ਸੁਦ੍ਧਿ ਅਸੁਦ੍ਧਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ, ਨਾਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸੋਧਯੇ''ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਟ੍ਠਤੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਾਮਹੰ ਸਮਾਦਪੇਤਾ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਮਯਾ ਏਵੰ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵੰ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਾਰਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕ੍ਯਾਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਕਰੋਮਿ? ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਾਯੀ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤੋ। ਮਗ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ [ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ''।

ਕਥੰਕਥਿੰ ਧੋਤਕ ਕਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇਤਿ ਕਥੰਕਥਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਕਙ੍ਖੰ ਸਖਿਲੰ ਸਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕੰ ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੰ। **ਕਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੰ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੰ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੰ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੰ ਵਾ ਦੇਵੰ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੰ ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਕਥੰਕਥਿੰ ਧੋਤਕ ਕਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।

ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਆਜਾਨਮਾਨੋਤਿ ਧਮ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਵਿਸੇਟ੍ਠੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਵਰੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਜਾਨਮਾਨੋ ਵਿਜਾਨਮਾਨੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਮਾਨੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਮਾਨੋਤਿ – ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਆਜਾਨਮਾਨੋ।

ਏਵੰ ਤੁਵੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਸੀਤਿ ਏਵੰ ਕਾਮੋਘੰ ਭਵੋਘੰ ਦਿਟ੍ਠੋਘੰ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੰ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਸਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ – ਏਵੰ ਤੁਵੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ, ਕਥੰਕਥਿੰ ਧੋਤਕ ਕਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
> ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਆਜਾਨਮਾਨੋ, ਏਵੰ ਤੁਵੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਸੀ''ਤਿ॥

> ੩੪. **ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ, ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ।**
> **ਯਥਾਹੰ ਆਕਾਸੋਵ** [ਆਕਾਸੋ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ** [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], **ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ ਚਰੇਯ੍ਯੰ॥**

ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋਤਿ ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਤਿ – ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ। **ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ ਅਨੁਦਯਮਾਨੋ [ਅਨੁਦ੍ਦਯਮਾਨੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਅਨੁਰਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਮਾਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋਤਿ – ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ।

ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਹੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ ਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ।

ਯਥਾਹਂ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋਤਿ ਯਥਾ ਆਕਾਸੋ ਨ ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ [ਨਟ੍ਟਿ... ਸਜਾ॰ ... ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤਿ, ਏਵੰ ਅਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਗਣ੍ਹਮਾਨੋ ਅਬਜ੍ਝਮਾਨੋ ਅਪਲਿਬਜ੍ਝਮਾਨੋਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਯਥਾ ਆਕਾਸੋ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ ਲਾਖਾਯ ਵਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਯਾ [ਹਲਿਦ੍ਦੇਨ (ਸਜਾ॰)] ਵਾ ਨੀਲਿਯਾ [ਨੀਲੇਨ (ਸਜਾ॰)] ਵਾ ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਾਯ ਵਾ ਏਵੰ ਅਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਦੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਮੁਯ੍ਹਮਾਨੋ ਅਕਿਲਿਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ [ਅਕਿਲਿਯਮਾਨੋ (ਸਜਾ॰)] – ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਯਥਾ ਆਕਾਸੋ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨ ਬਜਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਤਿਲੀਯਤਿ [ਪਤਿਟ੍ਠਿਯਤਿ (ਕ॰)] ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਏਵੰ ਅਕੁਪ੍ਪਮਾਨੋ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਤਿਲੀਯਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਮਾਨੋਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ।

ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ ਚਰੇਯਜਨ੍ਤਿ। **ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਇਧੇਵ ਸਮਾਨੋ ਇਧੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਰਿਸਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਮਾਨੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ, ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ। **ਅਸਿਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ... ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਘਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਕਾਯਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਮਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਧਮ੍ਮੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ [ਦਿਟ੍ਠਂ, ਸੁਤਂ, ਮੁਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸਬ੍ਬੇ। ਮਹਾਨਿ॰ ੪੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਧਮ੍ਮੇ ਅਸਿਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ [ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ (ਸਜਾ॰)] ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ। **ਚਰੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਚਰੇਯਜਂ ਵਿਹਰੇਯਜਂ ਇਰਿਯੇਯਜਂ ਵਤ੍ਤੇਯਜਂ ਯਪੇਯਜਂ ਯਾਪੇਯਜਨ੍ਤਿ – ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ ਚਰੇਯਜਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ, ਵਿਵੇਕਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।
ਯਥਾਹਂ ਆਕਾਸੋਵ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ ਚਰੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ॥

੩੫. ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਂ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਕੋਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯਜਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਂ ਉਪਸਨ੍ਤਿਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਂ।

ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਧੋਤਕਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੁਲਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੀਰਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੁਲਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੀਰਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰...। ਅਥ ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮੁਦਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਮੁਦਯਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਗ੍ਗੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਰੋਧੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਰੋਧਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰...। ਅਥ ਵਾ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਅਕਾਲਿਕਂ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਂ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕਂ [ਓਪਨਯਿਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਅਨੀਤਿਹ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨ ਨਯਹੇਤੁ ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।

ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ; ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ; ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ । **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ ।

ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਲੋਕੇ ਵੇਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਤਰੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਂ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੀਤਿਹਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

੩੬. ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮੀਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦਾਮਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮੋਦਾਮਿ ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮੀਤਿ – ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ।

ਮਹੇਸਿਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ। **ਮਹੇਸੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ? ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਕਹਂ ਨਰਾਸਭੋਤਿ ਮਹੇਸਿ। **ਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸੇਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਨ੍ਤਿ – ਮਹੇਸਿ ਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।

ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ; ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...

ਪੇ॰… ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ…ਪੇ॰… ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ…ਪੇ॰… ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ।

ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ। ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ…ਪੇ॰… ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ…ਪੇ॰… ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਲੋਕੇ ਵੇਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਂ…ਪੇ॰… ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਤਞ੍ਚਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਮਹੇਸਿ ਸਨ੍ਤਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੩੭. ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਏਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਮਾਕਾਸਿ ਤਣ੍ਹਂ॥

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸੀਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ ਆਜਾਨਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਸੀਤਿ – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ। **ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਧੋਤਕਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇਤਿ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਂ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੋ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ। ਅਥ ਵਾ, **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ – ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।

ਏਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇਤਿ ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ ਲਗ੍ਗਨਂ ਏਤਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਏਤਂ ਪਲਿਬੋਧੋ ਏਸੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ।

ਭਵਾਭਵਾਯ ਮਾਕਾਸਿ ਤਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਭਵਾਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਾਭਵਾਯ ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਤਣ੍ਹਂ ਮਾਕਾਸਿ ਮਾ ਜਨੇਸਿ ਮਾ ਸਞ੍ਜਨੇਸਿ ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ, ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਭਵਾਭਵਾਯ ਮਾਕਾਸਿ ਤਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਸਿ, [ਧੋਤਕਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।

ਏਤੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਮਾਕਾਸਿ ਤਣ੍ਹ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੩੮. ਏਕੋ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਮਹਨ੍ਤਮੋਘਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਤਾਰਿਤੁਂ।
ਆਰਮ੍ਮਣਂ [ਆਰਮਣਂ (ਕ॰)] **ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਓਘਮਿਮਂ ਤਰੇਯ੍ਯਂ॥**

ਏਕੋ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਮਹਨ੍ਤਮੋਘਨ੍ਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਮੇ ਦੁਤਿਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਮੇ ਦੁਤਿਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਪਤਰੇਯ੍ਯਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਧਨਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ ਹਿਰਿਧਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ ਸੁਤਧਨਂ ਚਾਗਧਨਂ ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਨਂ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਨਂ। ਇਮੇਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਧਨਰਤਨੇਹਿ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਸਕ੍ਕੋ ਪਹੁ ਵਿਸਵੀ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਸੂਰੋ ਵੀਰੋ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ – ਏਕੋ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਮਹਨ੍ਤਮੋਘਂ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ…ਪੇ॰…। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ…ਪੇ॰…। **ਉਪਸੀਵੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ…ਪੇ॰… ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ।

ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਤਾਰਿਤੁਨ੍ਤਿ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਾ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਨ ਉਸ੍ਸਹਾਮਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰਿਤੁਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤੁਂ ਪਤਰਿਤੁਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤੁਨ੍ਤਿ – ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਤਾਰਿਤੁਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਲਮ੍ਬਣਂ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ। ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।
ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ॥

ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਓਘਮਿਮਂ ਤਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। **ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਪਤਰੇਯ੍ਯਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਓਘਮਿਮਂ ਤਰੇਯ੍ਯਂ । ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਏਕੋ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਮਹਨ੍ਤਮੋਘਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨੋ ਵਿਸਹਾਮਿ ਤਾਰਿਤੁਂ।
ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਓਘਮਿਮਂ ਤਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

੩੯. ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘਂ।
ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਨਤ੍ਤਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸ [ਰਤ੍ਤਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਧਾਨਗਨ੍ਥੇ ਅਬ੍ਯਯਵਗ੍ਗੇ] **॥**

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਕਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਲਾਭੀਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਯੋ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਞ੍ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਥਂ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਰੋਗਤੋ... ਗਣ੍ਡਤੋ... ਸਲ੍ਲਤੋ... ਅਘਤੋ... ਆਬਾਧਤੋ... ਪਰਤੋ... ਪਲੋਕਤੋ... ਈਤਿਤੋ... ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ... ਭਯਤੋ... ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ... ਚਲਤੋ... ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ... ਅਦ੍ਧੁਵਤੋ... ਅਤਾਣਤੋ... ਅਲੇਣਤੋ... ਅਸਰਣਤੋ... ਅਸਰਣੀਭੂਤਤੋ... ਰਿਤ੍ਤਤੋ... ਤੁਚ੍ਛਤੋ... ਸੁਞ੍ਞਤੋ... ਅਨਤ੍ਤਤੋ... ਆਦੀਨਵਤੋ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ... ਅਸਾਰਕਤੋ... ਅਘਮੂਲਤੋ... ਭਵਤੋ... ਵਿਭਵਤੋ... ਸਾਸਵਤੋ... ਸਙ੍ਖਤਤੋ... ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ... ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ... ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ... ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ... ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ... ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ... ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਤੋ... ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ... ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ... ਆਦੀਨਵਤੋ... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋ।

ਸਤਿਮਾਤਿ ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ... ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿਮਾਤਿ – ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾ।

ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਉਪਸੀਵਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ... ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ? ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਾਵੇਤਿ, ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਲਮ੍ਬਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰਸ੍ਸੁ ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸੁ ਪਤਰਸ੍ਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੁ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਸ੍ਸੂਤਿ – ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘਂ।

ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹੀਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਕਾਮੇ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ। **ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹੀ**ਤਿ ਕਥਂਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਙ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ ਕਥਂਕਥਾਯ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹਿ...ਪੇ॰... ਅਥ ਵਾ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹੀਤਿ – ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹਿ।

ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਨਤ੍ਤੁਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸਾਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਨਤ੍ਤੁਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰਤ੍ਤਿ। **ਅਹੋ**ਤਿ ਦਿਵਸੋ। ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਿਵਾ ਚ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਰਾਗਕ੍ਖਯਂ ਦੋਸਕ੍ਖਯਂ ਮੋਹਕ੍ਖਯਂ ਗਤਿਕ੍ਖਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਯਂ ਭਵਕ੍ਖਯਂ ਸਂਸਾਰਕ੍ਖਯਂ ਵਟ੍ਟਕ੍ਖਯਂ ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਪਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖ ਓਲੋਕਯ ਨਿਜ੍ਝਾਯ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਤਿ – ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਨਤ੍ਤੁਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘਂ।
ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਵਿਰਤੋ ਕਥਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਨਤ੍ਤੁਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

੪੦. **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]**
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।
ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ॥

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ ਸਬ੍ਬੇਸੂਤਿ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ...ਪੇ॰...। **ਉਪਸੀ**ਵੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਛ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾਸਂ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖੋ [ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ (ਕ॰) ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਬਹੁਵਚਨੇਨ] ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ, ਪਰਮੇ ਅਗ੍ਗੇ ਸੇਟ੍ਠੇ ਵਿਸੇਟ੍ਠੇ ਪਾਮੋਕ੍ਖੇ ਉਤ੍ਤਮੇ ਪਵਰੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੂ**ਤਿ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ , ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ – ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ। **ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ**ਤਿ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ ਅਵਿਚ੍ਚਮਾਨੋ [ਅਵੇਧਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੋ ਅਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ...ਪੇ॰...। ਅਥ ਵਾ, ਅਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਦੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਮੁਯ੍ਹਮਾਨੋ ਅਕਿਲਿਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ – ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸੀਵੋ]
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।
ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ''ਤਿ॥

੪੧. **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]**

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।
ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ॥

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ ਸਬ੍ਬੇਸੂਤਿ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ।

ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਉਪਸੀ**ਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਛ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾਸਂ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ, ਪਰਮੇ ਅਗ੍ਗੇ ਸੇਟ੍ਠੇ ਵਿਸੇਟ੍ਠੇ ਪਾਮੋਕ੍ਖੇ ਉਤ੍ਤਮੇ ਪਵਰੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ। **ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ**ਤਿ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ ਅਵਿਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੋ ਅਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਦੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਮੁਯ੍ਹਮਾਨੋ ਅਕਿਲਿਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ – ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਯੋ ਵੀਤਰਾਗੋ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਂ।
ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ’’ਤਿ॥

੪੨. **ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ, ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ** [ਵਸ੍ਸਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।**
ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ॥

ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀਤਿ ਸਚੇ ਸੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ। **ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ**ਤਿ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ ਅਵਿਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੋ ਅਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਦੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਮੁਯ੍ਹਮਾਨੋ ਅਕਿਲਿਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ – ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ।

ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ। **ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ [ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ – ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸਾਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਭਾਵਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਵੇਯ੍ਯ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਉਦਾਹੁ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ । ਅਥ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਵੇਯ੍ਯ ਪੁਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ – ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ, ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸਾ’’ਤਿ॥

੪੩. **ਅਚ੍ਚਿ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ॥

ਅਚ੍ਚਿ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਲਸਿਖਾ। **ਵਾਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਵਾਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਵਾਤਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਵਾਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਾਤਾ ਸਰਜਾ ਵਾਤਾ ਅਰਜਾ ਵਾਤਾ ਸੀਤਾ ਵਾਤਾ ਉਣ੍ਹਾ ਵਾਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ [ਕਾਲ਼ਵਾਤਾ (ਕ॰)] ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਾ ਪਕ੍ਖਵਾਤਾ ਸੁਪਣ੍ਣਵਾਤਾ ਤਾਲਪਣ੍ਣਵਾਤਾ ਵਿਧੂਪਨਵਾਤਾ। **ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ [ਖਿਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਵਸੇਨ] ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਨੁਨ੍ਨਾ ਪਣੁਨ੍ਨਾ ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਤਿ – ਅਚ੍ਚਿ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ। **ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਉਪਸੀਵਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਗਮੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵੂਪਸਮਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ। **ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ [ਅਮੁਕਂ ਨਾਮ ਦਿਸਂ ਗਤੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਉਪੇਤਿ, ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਗਣਨਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ‘‘ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਗਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਗਤਾ, ਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਗਤਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਗਤਾ ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਤਾ, ਅਧੋ ਵਾ ਗਤਾ, ਤਿਰਿਯਂ ਵਾ ਗਤਾ, ਵਿਦਿਸਂ ਵਾ ਗਤਾ’’ਤਿ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।

ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਮੁਨਿ ਪਕਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਰੂਪਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਤਦਙ੍ਗ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ [ਤਦਙ੍ਗ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ (ਕ॰)] ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨਾਮਕਾਯੋ ਚ ਰੂਪਕਾਯੋ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਨਾਮਕਾਯਾ ਚ ਰੂਪਕਾਯਾ ਚ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। **ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਗਣਨਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਨ ਉਪੇਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋਤਿ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ

ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਚ੍ਚਿ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ॥

੪੪. ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ ਉਦ ਵਾ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਰੋਗੋ।
ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ॥

ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ ਉਦ ਵਾ ਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਉਦਾਹੁ ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਿਨਟ੍ਠੋਤਿ – ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ ਉਦ ਵਾ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਰੋਗੋਤਿ ਉਦਾਹੁ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਰੋਗੋ।

ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯਂ ਯਾਚਾਮਿ ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯਂ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਸਾਧੁ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ।

ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਤੁਲਿਤੋ ਤੀਰਿਤੋ ਵਿਭੂਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ ਉਦ ਵਾ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਰੋਗੋ।
ਤਂ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ॥

੪੫. ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥਿ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ।
ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੁ, ਸਮੂਹਤਾ ਵਾਦਪਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ॥

ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਰੂਪਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਵੇਦਨਾਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਞ੍ਞਾਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥਿ। **ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ **ਉਪਸੀ**ਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯੇਨ ਤਂ ਰਾਗੇਨ [ਯੇਨ ਰਾਗੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੯੪] ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਮੋਹੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਮਾਨੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ

ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ [ਅਨਿਟ੍ਠਾਗਤੋਤਿ (ਕ॰)] ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ, ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਯੇਨ ਤਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਕਥੇਯ੍ਯੁਂ ਭਣੇਯ੍ਯੁਂ ਦੀਪੇਯ੍ਯੁਂ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੂਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭਵੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਂਸਾਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਟ੍ਟੇਸੁ ਊਹਤੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਤੇਸੁ ਸਮੁਦ੍ਧਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇਸੁ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤੇਸੁ ਪਹੀਨੇਸੁ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੇਸੁ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੇਸੂਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੁ।

ਸਮੂਹਤਾ ਵਾਦਪਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਤਿ ਵਾਦਪਥਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਵਾਦਾ ਚ ਵਾਦਪਥਾ ਚ ਅਧਿਵਚਨਾਨਿ ਚ ਅਧਿਵਚਨਪਥਾ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾ ਚ ਊਹਤਾ ਸਮੂਹਤਾ ਉਦ੍ਧਤਾ ਸਮੁਦ੍ਧਤਾ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਾ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਸਮੂਹਤਾ ਵਾਦਪਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥਿ, [ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ।
> ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮੂਹਤੇਸੁ, ਸਮੂਹਤਾ ਵਾਦਪਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪੬. ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਜਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੁ।
ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਜੀਵਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨਂ [ਜੀਵਿਕੇਨੂਪਪਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] **॥**

ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਮੁਨਯੋ**ਤਿ ਮੁਨਿਨਾਮਕਾ ਆਜੀਵਕਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਜਟਿਲਾ ਤਾਪਸਾ। (ਦੇਵਾ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਮੁਨਯੋ) [( ) ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ...ਪੇ॰...। **ਨਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ।

ਜਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੂਤਿ। **ਜਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੂ**ਤਿ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ – ਜਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੁ।

ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਉਪੇਤਂ ਸਮੁਪੇਤਂ ਉਪਾਗਤਂ ਸਮੁਪਾਗਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਮੁਨਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵ◌ੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਉਦਾਹੁ ਵ◌ੇ ਜੀਵ◌ਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਉਦਾਹੁ ਅਨੇਕਵ◌ਿਵ◌ਿਧਅਤਿਪਰਮਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਲੂਖਜੀਵ◌ਿਤਾਨੁਯੋਗੇਨ ਉਪੇਤਂ ਸਮੁਪੇਤਂ ਉਪਾਗਤਂ ਸਮੁਪਾਗਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਮੁਨਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵ◌ੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਉਦਾਹੁ ਵ◌ੇ ਜੀਵ◌ਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
> ਜਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੁ।
> ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਵ◌ੇ ਜੀਵ◌ਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੪੧. ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ,
ਮੁਨੀਧ ਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਵ◌ਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵ◌ਾ [ਵ◌ਿਸੇਨਿਂਕਤ੍ਵ◌ਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੮] **ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥**

ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨਾਤਿ। **ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਨ ਸੁਤਿਯਾ**ਤਿ ਨ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਨਪਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਨਪਿ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਨਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨਾਤਿ – ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ।

ਮੁਨੀਧ ਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਾ ਸੁਤੇਨ ਵ◌ਾ ਉਪੇਤਂ ਸਮੁਪੇਤਂ ਉਪਾਗਤਂ ਸਮੁਪਾਗਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਮੁਨਿਂ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ਨ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵ◌ੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਮੁਨੀਧ ਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵ◌ਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਸੇਨਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਰਾਗੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਦੋਸੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮੋਹੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਕੋਧੋ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾਰਸੇਨਾ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਅਰਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।
> ਤਤਿਯਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾ ਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ॥
>
> ''ਪਞ੍ਚਮਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਤੇ, ਛਟ੍ਠਾ ਭੀਰੂ ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।
> ਸਤ੍ਤਮੀ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਤੇ, ਮਕ੍ਖੋ ਥਮ੍ਭੋ ਤੇ ਅਟ੍ਠਮੋ।
> ਲਾਭੋ ਸਿਲੋਕੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਲਦ੍ਧੋ ਚ ਯੋ ਯਸੋ॥
>
> ''ਯੋ ਚਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਕ੍ਕਂਸੇ, ਪਰੇ ਚ ਅਵਜਾਨਾਤਿ।
> ਏਸਾ ਨਮੁਚਿ ਤੇ ਸੇਨਾ [ਏਸਾ ਤੇ ਨਮੁਚਿ ਸੇਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੪੧], ਕਣ੍ਹਸ੍ਸਾਭਿਪ੍ਪਹਾਰਿਨੀ।

ਨ ਨੰ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾ ਚ ਲਭਤੇ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥

ਯਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਮਾਰਸੇਨਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ [ਵਿਸੇਨਿੰਕਤ੍ਵਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੮] ਕਿਲੇਸਾ ਜਿਤਾ ਚ ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਾ [ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮] ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨੀਘਾ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਨੀਘੋ, ਦੋਸੋ ਨੀਘੋ, ਮੋਹੋ ਨੀਘੋ, ਕੋਧੋ ਨੀਘੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਨੀਘੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨੀਘਾ। ਯੇਸੰ ਏਤੇ ਨੀਘਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨੀਘਾ। **ਨਿਰਾਸਾ**ਤਿ ਆਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਯੇਸੰ ਏਸਾ ਆਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾਵ ਅਨੀਘਾ ਚ ਨਿਰਾਸਾ ਚ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, ਮੁਨੀਧ ਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੀਘਾ ਨਿਰਾਸਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਮੁਨਯੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

੪੮. **ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]**
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ॥

ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ, ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤੰ॥

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਸਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰...। **ਨਨ੍ਦੋ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ।

ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ; ਸੁਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਵਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ।

ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ [ਅਨੇਕਵਿਧਵਤ੍ਤ ਕੁਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾਤਿ। **ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ, ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ। **ਤੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ। **ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ [ਯਤਾ ਪਟਿਯਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗੁਤ੍ਤਾ ਗੋਪਿਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਂਵੁਤਾ। **ਚਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਰਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਇਰਿਯਨ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਪਾਲੇਨ੍ਤਾ ਯਪੇਨ੍ਤਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਾਤਿ – ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ।

ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿਂਸੁ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ ਪਤਰਿਂਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਂਸੁ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ – ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ, ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ॥

''ਕਚ੍ਚਿਸ੍ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ,
ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੪੯. ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਸਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ। **ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਨਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਸੁਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ତਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ; ਵਤੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਕਿਞ੍ਚਾਪੀਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਗੁਤ੍ਤਾ ਗੋਪਿਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਂਵੁਤਾ। **ਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ।

ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਨ ਤਰਿਂਸੁ ਨ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ ਨ ਪਤਰਿਂਸੁ ਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਂਸੁ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾ ਅਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਅਨਿਸ੍ਸਟਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਸਂਸਾਰਪਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ, ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ, ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਲੇਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਾਤਰਿਂਸੁ ਜਾਤਿਜਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

੫੦. **ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]**
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ॥

ਤੇ ਚੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇ, ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ।
ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਸਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ।

ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਵਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ; ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਤੇ ਚੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇਤਿ। **ਤੇ ਚੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਅਤਿਣ੍ਣੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤੋਸਂਸਾਰਪਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤੇ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟੇ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤੇ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤੇ ਅਤਾਣੇ ਅਲੇਣੇ ਅਸਰਣੇ ਅਸਰਣੀਭੂਤੇ। **ਬ੍ਰੂਸੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਸਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਸਿ ਵਿਭਜਸਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਤੇ ਚੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇ।

ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਅਥ ਕੋ ਏਸੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯਿ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੋ]
ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਅਨੇਕਰੂਪੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ॥

ਤੇ ਚੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੋਘਤਿਣ੍ਣੇ, ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ।
ਅਤਾਰਿ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੫੧. **ਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਨਿਵੁਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।
ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ॥

ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ [ਅਨਾਸਵਾ ਯੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ।
ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਨਿਵੁਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਨਾਹਂ, ਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਯੇਸਂ ਜਾਤਿ ਚ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ

ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਨਿਵੁਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ। ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ, ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ, ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ, ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ।

ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ।

ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾ ਸੇ, ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ – ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ। ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਤਣ੍ਹਂ ਜਾਨਾਤਿ [ਪਜਾਨਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੩] ''ਅਯਂ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਯਂ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਂ ਤੀਰੇਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ – ਅਯਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਤਂ ਪਜਹਥ। ਏਵਂ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ''। ਅਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। **ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਂ ਇਮਾਹਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਸਵਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਯੇਸਂ ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ – ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾ।

ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਯੇ ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾ, ਤੇ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਸੇ, [ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਨਿਵੁਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।
ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ॥

ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ।

ਤੇ ਵੇ ਨਰਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ’’ਤਿ॥

੫੨. ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿੱਤਿਤੰ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕੰ।
ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ॥

ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ, ਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ॥

ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹੰ ਵਚਨੰ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥੰ ਦੇਸਨੰ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਨਨ੍ਦਾਮਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮੋਦਾਮਿ ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮਿ। **ਮਹੇਸਿਨੋ**ਤਿ ਕਿੰ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ? ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ...ਪੇ॰... ਕਹੰ ਨਰਾਸਭੋਤਿ ਮਹੇਸੀਤਿ – ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ।

ਸੁਕਿੱਤਿਤੰ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਨ੍ਤਿ। **ਸੁਕਿੱਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਕਿੱਤਿਤੰ ਸੁਆਚਿਕ੍ਖਿਤੰ [ਸ੍ਵਾਚਿਕ੍ਖਿਤੰ (ਕ॰)] ਸੁਦੇਸਿਤੰ ਸੁਪਞ੍ਞਪਿਤੰ ਸੁਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਸੁਵਿਵਟੰ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੰ ਸੁਉੱਤਾਨੀਕਤੰ ਸੁਪਕਾਸਿਤੰ। **ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਧੀ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਉਪਧਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਉਪਧਿਵੂਪਸਮੰ ਉਪਧਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਉਪਧਿਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸੁਕਿੱਤਿਤੰ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕੰ।

ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ। ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ...ਪੇ॰... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਯੋ... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ... ਯੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ।

ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁੱਤਿੰ ਵਿਮੁੱਤਿੰ ਪਰਿਮੁੱਤਿੰ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ।

ਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹੰ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ – ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ [ਤਿਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ। ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ? ਤਣ੍ਹੰ ਜਾਨਾਤਿ – ਅਯੰ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਅਯੰ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਅਯੰ ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਅਯੰ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਯੰ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵੰ ਞਾਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹੰ ਤੀਰੇਤਿ [ਤਿਰੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨਿੱਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸੱਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਈਤਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਭਯਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਚਲਤੋ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ ਅਦ੍ਧੁਵਤੋ ਅਤਾਣਤੋ ਅਲੇਣਤੋ ਅਸਰਣਤੋ ਅਸਰਣੀਭੂਤਤੋ ਰਿੱਤਤੋ ਤੁੱਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨੱਤਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ – ਅਯੰ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ – ਅਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਤਣ੍ਹਂ ਇਮਾਹਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਸਵਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਯੇਸਂ ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ। **ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਯੇ ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਵਦਾਮਿਤਿ – ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਵਚੋ ਮਹੇਸਿਨੋ, ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕਂ।
> ਯੇ ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ॥
>
> ਅਨੇਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਸਵਾਸੇ।
> ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਓਘਤਿਣ੍ਣਾਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ॥

ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਹੇਮਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੩. ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੁ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਹੇਮਕੋ]
ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।
ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ।
ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ, ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿਂ॥

ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੂਤਿ ਯੋ ਚ ਬਾਵਰੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਤਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਾ, ਤੇ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਸਕਂ ਰੁਚਿਂ ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਕਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਸਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਬ੍ਯਾਕਂਸੁ ਆਚਿਕ੍ਖਿਂਸੁ ਦੇਸਯਿਂਸੁ ਪਞ੍ਞਪਿਂਸੁ ਪਟ੍ਠਪਿਂਸੁ ਵਿਵਰਿਂਸੁ ਵਿਭਜਿਂਸੁ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਂਸੁ ਪਕਾਸੇਸੁਨ੍ਤਿ – ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੁ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਹੇਮਕੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ...ਪੇ॰...। **ਹੇਮਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਹੇਮਕੋ।

ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾਤਿ ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਪਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਪੁਰੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਪਠਮਤਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਾ [ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਾ ਦੇਵਸਾਸਨਾ (ਕ॰)] ਅਰਹਨ੍ਤਸਾਸਨਾਤਿ – ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।

ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਕਿਰ ਆਸਿ, ਏਵਂ ਕਿਰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਪਰਂਪਰਾਯ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨਯਹੇਤੁ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਨ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ ਕਥਯਿਂਸੂਤਿ – ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ।

ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਅਮਰਾਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਪਰਾਨੁਦਯਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਨ੍ਤਿ – ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ।

ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿਨ੍ਤਿ ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਿਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਿਂ ਨ ਪਟਿਲਭਿਨ੍ਤਿ – ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੁ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਹੇਮਕੋ]
> ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।
> ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ।
> ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਂ, ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੫੪. ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਮੁਨਿ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹੀਤਿ। **ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਣਤਿ। **ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹੀ**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹਿ।

ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਮੁਨੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ – ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਵੂਪਸਮਂ ਤਣ੍ਹਾਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਤਣ੍ਹਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਮੁਨਿ।

ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ।

ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਲੋਕੇ ਵੇਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਂ ਪਤਰੇਯ੍ਯਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨਂ ਮੁਨਿ।
ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਚਰਂ, ਤਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫੫. ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ, ਪਿਯਰੂਪੇਸੁ ਹੇਮਕ।
ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਮਚ੍ਚੁਤਂ॥

ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੂਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ; **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤੇਨ ਸੁਤਂ; **ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਘਾਨੇਨ ਘਾਯਿਤਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਾਯਿਤਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਟ੍ਠਂ; **ਵਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ – ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ।

ਪਿਯਰੂਪੇਸੁ ਹੇਮਕਾਤਿ ਕਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ? ਚਕ੍ਖੁ [ਚਕ੍ਖੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਸੋਤਂ ਲੋਕੇ... ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਰੂਪਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਸਦ੍ਦਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ; ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਨ੍ਤਿ – ਪਿਯਰੂਪੇਸੁ ਹੇਮਕ।

ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨਨ੍ਤਿ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸਿਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵੂਪਸਮਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਮਚ੍ਚੁਤਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਂ ਤਾਣਪਦਂ ਲੇਣਪਦਂ ਸਰਣਪਦਂ ਅਭਯਪਦਂ। **ਅਚ੍ਚੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਮਚ੍ਚੁਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ, ਪਿਯਰੂਪੇਸੁ ਹੇਮਕ।
ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਮਚ੍ਚੁਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫੬. ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ॥

ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਅਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਯੇ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਸਤਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤਾ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਾ...ਪੇ॰... ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤਾਤਿ – ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮਾ। **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ, ਕੋਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।

ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦਾਤਿ। **ਉਪਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਉਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਦੋਸਸ੍ਸ... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਉਪਸਨ੍ਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਧੁਵਕਾਲੰ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਉਦਕੂਮਿਕਜਾਤੰ ਅਵੀਚਿਸਨ੍ਤਤਿਸਹਿਤੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਮਯਾਮੰ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੰ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੰ ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਵਸ੍ਸੇ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਗਿਮ੍ਹੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇਤਿ – ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦਾ।

ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੇਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਲੋਕੇ ਵੇਤੰ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ ਤਿਣ੍ਣਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਨਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ – ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
> ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਹੇਮਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੭. ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ]
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ॥

ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰...। **ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ।

ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ।

ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ ਕਿੰਸਣ੍ਠਿਤੋ ਕਿੰਪਕਾਰੋ ਕਿੰਪਟਿਭਾਗੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ]
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ''ਤਿ॥

੫੮. **ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਤੋਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋ॥

ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਖੀਣਾਸਵੇ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ।

ਤੋਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਤੋਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਤੋਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਕਥੰਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਙ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ। **ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਕਥੰਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ।

ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯਜ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ। ਕਤਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਾ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ, [ਤੋਦੇਯਜਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥਂਕਥਾ ਚ ਯੋ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋ''ਤਿ॥

੫੯. ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋ, ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ ਉਦ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀ।
ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਵ੍ਵਂ, ਤਂ ਮੇ ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ॥

ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ ਸੋ, ਉਦਾਹੁ ਸਤਣ੍ਹੋ ਰੂਪੇ ਆਸੀਸਤਿ [ਆਸਿਂਸਤਿ (ਸਜਾ॰)], ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਵ੍ਵਾਭਵਂ... ਅਸਵ੍ਵਾਭਵਂ... ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਭਵਂ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਵ੍ਵਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਸੀਸਤਿ ਸਾਦਿਯਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਪਿਹੇਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋ।

ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ ਉਦ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀਤਿ। **ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਵ੍ਵਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਵਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਉਦ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਦਾਹੁ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਾਣੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਵ੍ਵਾਵਾਣੇਨ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਣੇਨ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਜਨੇਤਿ ਸਵ੍ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ ਉਦ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀ।

ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਵ੍ਵਨ੍ਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਾ। ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਧਨਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ ਹਿਰਿਧਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ ਸੁਤਧਨਂ ਚਾਗਧਨਂ ਪਵ੍ਵਾਧਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਧਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਧਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧਨਂ ਬਲਧਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਨਂ ਮਗ੍ਗਧਨਂ ਫਲਧਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਧਨਰਤਨੇਹਿ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਪਹੁ ਵਿਸਵੀ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਸੂਰੋ ਵੀਰੋ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। **ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਵ੍ਵਨ੍ਤਿ** ਸਕ੍ਕ ਯਥਾਹਂ ਮੁਨਿਂ ਜਾਨੇਯਜਂ ਆਜਾਨੇਯਜਂ ਵਿਜਾਨੇਯਜਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯਜਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯਜਨ੍ਤਿ – ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਵ੍ਵਂ।

ਤਂ ਮੇ ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯਂ ਯਾਚਾਮਿ ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯਂ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਵ੍ਵਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਵ੍ਵੁਤਵਾਣਂ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁਤਿ – ਤਂ ਮੇ ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋ, ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ ਉਦ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀ।
ਮੁਨਿਂ ਅਹਂ ਸਕ੍ਕ ਯਥਾ ਵਿਜਵ੍ਵਂ, ਤਂ ਮੇ ਵਿਯਾਚਿਕ੍ਖ ਸਮਨ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ''ਤਿ॥

੬੦. ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਨ ਚ ਆਸਸਾਨੋ, ਪਵ੍ਵਾਣਵਾ ਸੋ ਨ ਚ ਪਵ੍ਵਕਪ੍ਪੀ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯਜ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨ, ਅਕਿਵ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਂ॥

ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਨ ਚ ਆਸਸਾਨੋਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ ਸੋ। ਨ ਸੋ ਸਤਣ੍ਹੋ ਰੂਪੇ ਨਾਸੀਸਤਿ। ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਸੀਸਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨ ਪਿਹੇਤਿ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਨ ਚ ਆਸਸਾਨੋ।

ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਸੋ ਨ ਚ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਨ ਚ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਸੋ ਨ ਚ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨਾ**ਤਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਮੁਨਿਂ ਜਾਨ ਪਟਿਜਾਨ ਪਟਿਵਿਜਾਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨ।

ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨਂ। ਯਸ੍ਸੇਤਾਨਿ [ਯਸ੍ਸੇਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਿਞ੍ਚਨਾਨਿ [ਕਿਞ੍ਚਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਭਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਵਾ – ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ।

ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਾਮੇ ਚ ਭਵੇ ਚ ਅਸਤ੍ਤਂ ਅਲਗ੍ਗਂ ਅਲਗ੍ਗਿਤਂ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਨ ਚ ਆਸਸਾਨੋ, ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਸੋ ਨ ਚ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯ ਮੁਨਿਂ ਵਿਜਾਨ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੧. ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ]
ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਂ, ਦੀਪਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਯਥਾਯਿਦਂ ਨਾਪਰਂ ਸਿਯਾ॥

ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤਨ੍ਤਿ ਸਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਂਸਾਰੋ ਆਗਮਨਂ ਗਮਨਂ ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਕਾਲਂ ਗਤਿ ਭਵਾਭਵੋ ਚੁਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚ ਭੇਦੋ ਚ ਜਾਤਿ ਚ ਜਰਾ ਚ ਮਰਣਞ੍ਚ। ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਮਜ੍ਝੇਵ ਸਂਸਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ।

ਕਥਂ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ? ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਾਤਿਯੋ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ , ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਾਤਿਕੋਟਿਯੋ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ, ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਅਨਮਤਗ੍ਗੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਸਾਰੋ, ਪੁਬ੍ਬਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਂ ਸਂਸਰਤਂ। ਏਵਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੂਤਂ ਤਿਬ੍ਬਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੂਤਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੂਤਂ, ਕਟਸੀ ਵਡ੍ਢਿਤਾ [ਕਟਸੀਵਵਡ੍ਢਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪]। ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਕਥਂ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ? ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਾਤਿਯੋ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਹੇਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਾਤਿਕੋਟਿਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਜਾਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ

ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਾਨਿ , ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਟ੍ਟੰ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਨ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਹੇਵੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਮਜ੍ਝੇਵ ਸੰਸਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿੰ ਤਿਟ੍ਠਤੰ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰...। **ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ।

ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇਤਿ ਕਾਮੋਘੇ ਭਵੋਘੇ ਦਿਟ੍ਠੋਘੇ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੇ ਜਾਤੇ ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਾਤੁਭੂਤੇ। **ਮਹਬ੍ਭਯੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਭਯੇ ਜਰਾਭਯੇ ਬ੍ਯਾਧਿਭਯੇ ਮਰਣਭਯੇਤਿ – ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।

ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰੇਤਾਨੰ ਸਮੋਹਿਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ। ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰੇਤਾਨੰ ਸਮੋਹਿਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾਨੰ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾਨੰ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾਨੰ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾਨੰ ਅਤਾਣਾਨੰ ਅਲੇਣਾਨੰ ਅਸਰਣਾਨੰ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ।

ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਦੀਪੰ ਤਾਣੰ ਲੇਣੰ ਸਰਣੰ ਗਤਿੰ ਪਰਾਯਣੰ [ਗਤਿਪਰਾਯਣੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ ਗਰੁਵਚਨੰ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।

ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹੀਤਿ। **ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਭਣਤਿ। **ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹੀ**ਤਿ ਦੀਪੰ ਤਾਣੰ ਲੇਣੰ ਸਰਣੰ ਗਤਿੰ ਪਰਾਯਣੰ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹਿ।

ਯਥਾਯਿਦੰ ਨਾਪਰੰ ਸਿਯਾਤਿ ਯਥਯਿਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਇਧੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯ ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਕਾਮਭਵੇ ਵਾ ਰੂਪਭਵੇ ਵਾ ਅਰੂਪਭਵੇ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਭਵੇ ਵਾ ਸੰਸਾਰੇ ਵਾ ਵਟ੍ਟੇ ਵਾ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਇਧੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯਥਾਯਿਦੰ ਨਾਪਰੰ ਸਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿੰ ਤਿਟ੍ਠਤੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ]
ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ, ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਦੀਪਮਕ੍ਖਾਹਿ, ਯਥਾਯਿਦੰ ਨਾਪਰੰ ਸਿਯਾ''ਤਿ॥

੬੨. **ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿੰ ਤਿਟ੍ਠਤੰ, [ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ, ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਕਪ੍ਪ ਤੇ॥

ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤਨ੍ਤਿ ਸਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੰਸਾਰੋ ਆਗਮਨੰ ਗਮਨੰ ਗਮਨਾਗਮਨੰ ਕਾਲੰ ਗਤਿ ਭਵਾਭਵੋ, ਚੁਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚ ਭੇਦੋ ਚ ਜਾਤਿ ਚ ਜਰਾ ਚ ਮਰਣਞ੍ਚ। ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਮਜ੍ਝੇਵ ਸੰਸਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ।

ਕਥੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਕਥੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਮਜ੍ਝੇਵ ਸੰਸਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤੰ। **ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਭਗ**ਵਾਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇਤਿ ਕਾਮੋਘੇ ਭਵੋਘੇ ਦਿਟ੍ਠੋਘੇ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੇ ਜਾਤੇ ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਾਤੁਭੂਤੇ। **ਮਹਬ੍ਭਯੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਭਯੇ ਜਰਾਭਯੇ ਬ੍ਯਾਧਿਭਯੇ ਮਰਣਭਯੇਤਿ – ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।

ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰੇਤਾਨੰ ਸਮੋਹਿਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ, ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰੇਤਾਨੰ ਸਮੋਹਿਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾਨੰ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾਨੰ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾਨੰ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾਨੰ ਅਤਾਣਾਨੰ ਅਲੇਣਾਨੰ ਅਸਰਣਾਨੰ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ।

ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਕਪ੍ਪ ਤੇਤਿ ਦੀਪੰ ਤਾਣੰ ਲੇਣੰ ਸਰਣੰ ਗਤਿਂ ਪਰਾਯਨੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਕਪ੍ਪ ਤੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਤੰ, [ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਓਘੇ ਜਾਤੇ ਮਹਬ੍ਭਯੇ।
> ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ, ਦੀਪੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਕਪ੍ਪ ਤੇ''ਤਿ॥

੬੩. ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਅਨਾਦਾਨੰ, ਏਤੰ ਦੀਪੰ ਅਨਾਪਰੰ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਇਤਿ ਨੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰਿਕ੍ਖਯੰ॥

ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਅਨਾਦਾਨਨ੍ਤਿ। **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ – ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨੰ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨੰ; ਕਿਞ੍ਚਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਕਿਞ੍ਚਨਵੂਪਸਮੰ [ਕਿਞ੍ਚਨਵੂਪਸਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਕਿਞ੍ਚਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ [ਕਿਞ੍ਚਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਿਞ੍ਚਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ। **ਅਨਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਆਦਾਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਆਦਾਨਵੂਪਸਮੰ ਆਦਾਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਆਦਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਅਨਾਦਾਨੰ।

ਏਤੰ ਦੀਪੰ ਅਨਾਪਰਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਦੀਪੰ ਤਾਣੰ ਲੇਣੰ ਸਰਣੰ ਗਤਿ ਪਰਾਯਨੰ। **ਅਨਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞੋ ਦੀਪੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਏਵੰ ਦੀਪੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚਾਤਿ – ਏਤੰ ਦੀਪੰ ਅਨਾਪਰੰ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਇਤਿ ਨੰ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਵਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਵਾਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਵਾਨਵੂਪਸਮੰ ਵਾਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਵਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ

ਅਕ੍ਖਰਸਮਵ਼ਾਯੋ ਬਜਵ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਤੀਤਿ। **ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵ਼ਿਵਰਾਮਿ ਵ਼ਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰਿਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵ਼ੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰਿਕ੍ਖਯਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ਼ਾ –

''ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਅਨਾਦਾਨਂ, ਏਤਂ ਦੀਪਂ ਅਨਾਪਰਂ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਨਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਜਰਾਮਚ੍ਚੁਪਰਿਕ੍ਖਯ''ਨ੍ਤਿ॥

੬੪. ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਨ ਤੇ ਮਾਰਵ਼ਸਾਨੁਗਾ, ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਗੂ [ਪਟ੍ਠਗੂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **॥**

ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵ਼ਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਅਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਭਾਵ਼ਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਭਾਵ਼ਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ। **ਯੇ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵ਼ਾ। **ਸਤਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤਾ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵ਼ੇਨ੍ਤਾ [ਭਾਵ਼ਿਤਤ੍ਤਾ (ਕ॰)] ਸਤਾ...ਪੇ॰... ਤੇ ਵ਼ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤਾਤਿ – ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵ਼ਿਭੂਤਧਮ੍ਮਾ ਵ਼ਿਭਾਵ਼ਿਤਧਮ੍ਮਾ। **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵ਼ੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਵ਼ੂਪਸਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।

ਨ ਤੇ ਮਾਰਵ਼ਸਾਨੁਗਾਤਿ। **ਮਾਰੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਮਾਰੋ ਕਣ੍ਹੋ ਅਧਿਪਤਿ ਅਨ੍ਤਗੂ ਨਮੁਚਿ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ। **ਨ ਤੇ ਮਾਰਵ਼ਸਾਨੁਗਾ**ਤਿ ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵ਼ਸੇ ਵ਼ਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਾਰੋ ਤੇਸੁ ਵ਼ਸਂ ਵ਼ਤ੍ਤੇਤਿ । ਤੇ ਮਾਰਞ੍ਚ ਮਾਰਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਮਾਰਪਾਸਞ੍ਚ ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਞ੍ਚ [ਮਾਰਬਲਿਸਞ੍ਚ (ਕ॰)] ਮਾਰਾਮਿਸਞ੍ਚ ਮਾਰਵ਼ਿਸਯਞ੍ਚ ਮਾਰਨਿਵ਼ਾਸਞ੍ਚ ਮਾਰਗੋਚਰਞ੍ਚ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਞ੍ਚ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵ਼ਿਤ੍ਵ਼ਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵ਼ਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵ਼ਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵ਼ਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਤੇ ਮਾਰਵ਼ਸਾਨੁਗਾ।

ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਗੂਤਿ ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਾ ਪਦ੍ਧਚਰਾ [ਪਟ੍ਠਾ ਪਟ੍ਠਚਰਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਰਿਚਾਰਿਕਾ ਸਿਯਾ; ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਭਗਵ਼ਤੋ ਪਦ੍ਧਾ ਪਦ੍ਧਚਰਾ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾ ਸਿਯਾਤਿ – ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਗੂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ਼ਾ –

''ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਨ ਤੇ ਮਾਰਵ਼ਸਾਨੁਗਾ, ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਗੂ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵ਼ਾ, ਸਾਵ਼ਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਕਪ੍ਪਮਾਣਵ਼ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵ਼ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੫. **ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ ਵੀਰ ਅਕਾਮਕਾਮਿਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿ]**
ਓਘਾਤਿਗਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਕਾਮਮਾਗਮਂ।
ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤ, ਯਥਾਤਚ੍ਛਂ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਂ॥

ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ ਵੀਰ ਅਕਾਮਕਾਮਿਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ। ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ। **ਵੀਰਾ**ਤਿ ਵੀਰੋ ਭਗਵਾ। ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਵੀਰੋ, ਪਹੂਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਸਵੀਤਿ ਵੀਰੋ, ਅਲਮਤ੍ਤੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਸੂਰੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿ ਵੀਰੋ।

ਵਿਰਤੋ ਇਧ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇਹਿ, ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਚ੍ਚ ਵੀਰਿਯਵਾ [ਵਿਰਿਯਵਾ (ਸਜਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੬] ਸੋ।
ਸੋ ਵੀਰਿਯਵਾ ਪਧਾਨਵਾ, ਵੀਰੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾਤਿ॥

ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ ਵੀਰ। **ਅਕਾਮਕਾਮਿ**ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਪਹੀਨਾ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਨ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤਿ। ਯੇ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਮਕਾਮਿਨੋ ਰਾਗਰਾਗਿਨੋ ਸਞ੍ਞਾਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਭਗਵਾ ਨ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਤਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਕਾਮੋ ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਚਤ੍ਤਕਾਮੋ ਵਨ੍ਤਕਾਮੋ ਮੁਤ੍ਤਕਾਮੋ ਪਹੀਨਕਾਮੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਮੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾਨਹਂ ਵੀਰ ਅਮਕਾਮਕਾਮਿਂ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣੀਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿ।

ਓਘਾਤਿਗਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਕਾਮਮਾਗਮਨ੍ਤਿ। **ਓਘਾਤਿਗ**ਨ੍ਤਿ ਓਘਾਤਿਗਂ ਓਘਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਓਘਾਤਿਗਂ। **ਪੁਟ੍ਠੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੁਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਯਾਚਿਤੁਂ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੁਂ ਪਸਾਦੇਤੁਂ। **ਅਕਾਮਮਾਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਾਮਂ ਪੁਟ੍ਠੁਂ ਨਿਕ੍ਕਾਮਂ ਚਤ੍ਤਕਾਮਂ ਵਨ੍ਤਕਾਮਂ ਮੁਤ੍ਤਕਾਮਂ ਪਹੀਨਕਾਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਮਂ ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਿਗਤਰਾਗਂ ਚਤ੍ਤਰਾਗਂ ਵਨ੍ਤਰਾਗਂ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗਂ ਪਹੀਨਰਾਗਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗਂ ਆਗਮ੍ਹਾ ਆਗਤਮ੍ਹਾ ਉਪਾਗਤਮ੍ਹਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਤਮ੍ਹਾਤਿ – ਓਘਾਤਿਗਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਕਾਮਮਾਗਮਂ।

ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤਾਤਿ। **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਨ੍ਤਿਪਿ ਸਨ੍ਤਿਪਦਮ੍ਪਿ [ਸਨ੍ਤਿਪਦਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਤਂਯੇਵ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ । ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਸਨ੍ਤਮੇਤਂ ਪਦਂ, ਪਣੀਤਮੇਤਂ ਪਦਂ, ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥਾਪਰੇਨਾਕਾਰੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਸਨ੍ਤਿਫੁਸਨਾਯ ਸਨ੍ਤਿਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਪਦਾ। ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਤਾਣਪਦਂ ਲੇਣਪਦਂ ਸਰਣਪਦਂ ਅਭਯਪਦਂ ਅਚ੍ਚੁਤਪਦਂ ਅਮਤਪਦਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਸਹਜਨੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨੇਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਜਿਨਭਾਵੋ ਚ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤੋਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤ।

ਯਥਾਤਚ੍ਛੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਤਚ੍ਛੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ...ਪੇ॰... ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਯਥਾਤਚ੍ਛੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤੰ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਸੁਤ੍ਵਾਨਹੰ ਵੀਰ ਅਕਾਮਕਾਮਿੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿ]
ਓਘਾਤਿਗੰ ਪੁਟ੍ਠੁਮਕਾਮਮਾਗਮੰ।
ਸਨ੍ਤਿਪਦੰ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਹਜਨੇਤ੍ਤ, ਯਥਾਤਚ੍ਛੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੬੬. **ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਪਥਵਿੰ ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾ।**
ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੇ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ।
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੰ॥

ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤੀਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਭਗਵਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤਿ।

ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਪਥਵਿੰ ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੂਰਿਯੋ [ਸੁਰਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਪਥਵੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਗਤੀ [ਜਰਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਯਥਾ ਸੂਰਿਯੋ ਤੇਜੀ ਤੇਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਥਵਿੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਆਕਾਸਗਤੰ ਤਮਗਤੰ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕੰ ਦਸ੍ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਗਗਨਪਥੇ [ਗਮਨਪਥੇ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਞਾਣਤੇਜੀ ਞਾਣਤੇਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯੰ...ਪੇ॰... ਕਿਲੇਸਤਮੰ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਾਲੋਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਪਥਵਿੰ ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾ।

ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੇ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਓਮਕਪਞ੍ਞੋ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞੋ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞੋ। ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ। ਭੂਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੇ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ।

ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਹੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਪਟਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ ਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮੰ ਯਮਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ।

ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਇਧੇਵ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਮਰਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਵੂਪਸਮੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਪਥਵਿੰ ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾ।

ਪਰਿਤ੍ਤੁਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੇ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੬੭. ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧਂ, [ਜਤੁਕਣ੍ਣੀਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋ।
ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਮਾ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨਂ॥

ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਗੇਧ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇਸੁ ਗੇਧਂ ਵਿਨਯ ਪਟਿਵਿਨਯ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧਂ। **ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਜਤੁਕਣ੍ਣੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋਤਿ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਖੇਮਤੋ ਤਾਣਤੋ ਲੇਣਤੋ ਸਰਣਤੋ ਸਰਣੀਭੂਤਤੋ ਅਭਯਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਤੋ ਅਮਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਦਟ੍ਠੁਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋ।

ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾਤਿ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ**ਤਿ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਨੋਦਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਾਤਬ੍ਬਂ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ – ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ।

ਮਾ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨਂ। ਇਦਂ ਕਿਞ੍ਚਨਂ [ਇਮੇ ਕਿਞ੍ਚਨਾ (ਕ॰)] ਤੁਯ੍ਹਂ ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਮਾ ਪਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਮਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਮਾ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਨਯ ਗੇਧਂ, [ਜਤੁਕਣ੍ਣੀਤਿ ਭਗਵਾ]
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋ।
ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਰਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਮਾ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੬੮. ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਹਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।
ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ॥

ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਹੀਤਿ ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋਸੇਹਿ ਵਿਸੋਸੇਹਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਵਿਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਅਬੀਜਂ ਕਰੋਹਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ, ਯੇ ਅਤੀਤਾ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸੋਸੇਹਿ ਵਿਸੋਸੇਹਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਵਿਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਅਬੀਜਂ [ਅਵੀਜਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਰੋਹਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਹਿ।

ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨੰ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨੰ। ਇਦੰ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਮਾ ਅਹੁ ਮਾ ਅਹੋਸਿ ਮਾ ਜਨੇਸਿ [ਮਾ ਜਨੇਹਿ (ਸਜਾ॰) ਤਥਾਵਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ] ਮਾ ਸਞ੍ਜਨੇਸਿ ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।

ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸੀਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਰੂਪੰ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ ਨ ਤਣ੍ਹਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਪਰਾਮਸਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਨਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਸਿ। ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਿਸ੍ਸਸਿ ਵਿਨੋਦੇਸ੍ਸਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਸ੍ਸਸਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਸ੍ਸਸੀਤਿ – ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ।

ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਉਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਸਿ ਇਰਿਯਿਸ੍ਸਸਿ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਸਿ ਪਾਲੇਸ੍ਸਸਿ ਯਪੇਸ੍ਸਸਿ ਯਾਪੇਸ੍ਸਸੀਤਿ – ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।
ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

੬੯. **ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।**
ਆਸਵਾਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਵਸੰ ਵਜੇ॥

ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬਸੋਤਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪੰ। **ਗੇਧੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਵਿਗਤਗੇਧਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਗੇਧਸ੍ਸ ਵਨ੍ਤਗੇਧਸ੍ਸ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਗੇਧਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਗਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ ਵਨ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਰਾਗਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗਸ੍ਸਾਤਿ – ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।

ਆਸਵਾਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। **ਆਸਵਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਆਸਵਾਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਯੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਵਸੰ ਵਜੇਤਿ ਯੇਹਿ ਆਸਵੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਵਾ ਵਸੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਾਰਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ; ਤੇ ਆਸਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਯੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਵਸੰ ਵਜੇ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਵੀਤਗੇਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਆਸਵਾਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਮਚ੍ਚੁਵਸੰ ਵਜੇ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੦. ਓਕਞ੍ਜਹੰ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦੰ ਅਨੇਜੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ]
ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹੰ ਓਘਤਿਣ੍ਣੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ।
ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹੰ ਅਭਿਯਾਚੇ ਸੁਮੇਧੰ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਅਪਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] **ਇਤੋ॥**

ਓਕਞ੍ਜਹੰ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦੰ ਅਨੇਜਨ੍ਤਿ। **ਓਕਞ੍ਜਹ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਾਯੁਪਾਦਾਨਾ [ਉਪਯੁਪਾਦਾਨਾ (ਕ॰)] ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ, ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਓਕਞ੍ਜਹੋ। ਵੇਦਨਾਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਧਾਤੁਯਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਾਯੁਪਾਦਾਨਾ ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ, ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਓਕਞ੍ਜਹੋ।

ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਛਿਨ੍ਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦੋ। **ਅਨੇਜੋ**ਤਿ ਏਜਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ ਭਗਵਾ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਸਂਸਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨ ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋਤਿ – ਓਕਞ੍ਜਹਂ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦਂ ਅਨੇਜਂ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ, ਪਿਯਵਚਨਂ...ਪੇ॰... **ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ।

ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹੰ ਓਘਤਿਣ੍ਣੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਨ੍ਦੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਸਾ ਨਨ੍ਦੀ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹੋ। **ਓਘਤਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹਂ ਓਘਤਿਣ੍ਣਂ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹਂ ਓਘਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹੰ ਅਭਿਯਾਚੇ ਸੁਮੇਧਨ੍ਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹੋ । **ਅਭਿਯਾਚੇ**ਤਿ ਯਾਚਾਮਿ ਅਭਿਯਾਚਾਮਿ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਸਾਦਿਯਾਮਿ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ ਪਿਹਯਾਮਿ ਜਪ੍ਪਾਮਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾਮਿ। **ਸੁਮੇਧਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਮੇਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਮੇਧੋਤਿ – ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹਂ ਅਭਿਯਾਚੇ ਸੁਮੇਧਂ।

ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋਤਿ। **ਨਾਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਗੋ। ਭਗਵਾ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨਾਗੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ, ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ। **ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬਜਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਓਕਞ੍ਜਹਂ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦਂ ਅਨੇਜਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ]
ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹਂ ਓਘਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।
ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹਂ ਅਭਿਯਾਚੇ ਸੁਮੇਧਂ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ''ਤਿ॥

੨੧. **ਨਾਨਾਜਨਾ ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾ, ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ।**
ਤੇਸਂ ਤੁਵਂ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ॥

ਨਾਨਾਜਨਾ ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾਤਿ। **ਨਾਨਾਜਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾ ਚ ਮਗਧਾ ਚ ਕਲਿਙ੍ਗਾ ਚ ਕਾਸਿਯਾ ਚ ਕੋਸਲਾ ਚ ਵਜ੍ਜਿਯਾ ਚ ਮਲ੍ਲਾ ਚ ਚੇਤਿਯਮ੍ਹਾ ਚ [ਚੇਤਿਯਮ੍ਹਾ ਚ ਸਾਗਰਮ੍ਹਾ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਂਸਾ ਚ ਕੁਰੁਮ੍ਹਾ ਚ ਪਞ੍ਚਾਲਾ ਚ ਮਚ੍ਛਾ ਚ ਸੁਰਸੇਨਾ ਚ ਅਸ੍ਸਕਾ ਚ ਅਵਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਯੋਨਾ [ਯੋਨਕਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੫੫] ਚ ਕਮ੍ਬੋਜਾ ਚ। **ਸਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਤਾ ਸਮਾਗਤਾ ਸਮੋਹਿਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਤਿ – ਨਾਨਾਜਨਾ ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾ।

ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾਤਿ। **ਵੀਰਾ**ਤਿ ਵੀਰੋ। ਭਗਵਾ ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਵੀਰੋ, ਪਹੂਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਸਵੀਤਿ ਵੀਰੋ, ਅਲਮਤ੍ਤੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿਪਿ ਵੀਰੋ।

ਵਿਰਤੋ ਇਧ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇਹਿ, ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਚ੍ਚ ਵੀਰਿਯਵਾ ਸੋ।
ਸੋ ਵੀਰਿਯਵਾ ਪਧਾਨਵਾ, ਵੀਰੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾਤਿ॥

ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬਜਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ। **ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸਾਦਿਯਮਾਨਾ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਪਿਹਯਮਾਨਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਾਤਿ – ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ।

ਤੇਸਂ ਤੁਵਂ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵੇਸ੍ਸਾਨਂ ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਤੁਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਣਤਿ। **ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਸਾਧੁ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤੇਸਂ ਤੁਵਂ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ।

ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਤੁਲਿਤੋ ਤੀਰਿਤੋ ਵਿਭੂਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਨਾਨਾਜਨਾ ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾ, ਤਵ ਵੀਰ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ।
ਤੇਸਂ ਤੁਵਂ ਸਾਧੁ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ॥

੨੨. **ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬਂ, [ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾਤਿ ਭਗਵਾ]**

ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁਂ॥

ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਾਤਿ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਾ? ਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਗਤਿਂ... ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰਂ... ਵਟ੍ਟਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਾ। **ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਨਯੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬਂ। **ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇਤਿ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਂ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ। ਅਥ ਵਾ, **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ; **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ; **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ – ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।

ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਯਂ ਯਂ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਖਨ੍ਧਮਾਰੋ ਧਾਤੁਮਾਰੋ ਆਯਤਨਮਾਰੋ ਗਤਿਮਾਰੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਮਾਰੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮਾਰੋ ਭਵਮਾਰੋ ਸਂਸਾਰਮਾਰੋ ਵਟ੍ਟਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਜਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਂ ਜਨਂ ਨਰਂ ਮਾਣਵਂ [ਮਾਨਵਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪੋਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਜੀਵਂ ਜਾਗੁਂ ਜਨ੍ਤੁਂ ਇਨ੍ਦਗੁਂ ਮਨੁਜਨ੍ਤਿ – ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨਯੇਥ ਸਬ੍ਬਂ, [ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ।
ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੩. **ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।**
ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਪਜਂ ਇਮਂ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸਤ੍ਤਂ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ, ਏਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਆਦਾਨਤਣ੍ਹਾਯਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ। **ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ। **ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥਾ**ਤਿ ਰੂਪਂ ਨਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ; ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਗਤਿਂ ... ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰਂ... ਵਟ੍ਟਂ ਨਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਂ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥ।

ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ। **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਅਪਾਯਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਦੇਵਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।

ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਆਦਾਨਸਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਰੂਪੰ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ; ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਗਤਿੰ... ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ... ਭਵੰ... ਸੰਸਾਰੰ... ਵਟ੍ਟੰ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ ਇਤੀਤਿ। **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ।

ਪਜੰ ਇਮੰ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨੰ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਪਜਾ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯੇ ਮਰਣਧੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਾ ਆਸਤ੍ਤਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਯਥਾ ਭਿਤ੍ਤਿਖਿਲੇ ਵਾ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ਵਾ ਭਣ੍ਡੰ ਸਤ੍ਤੰ ਵਿਸਤ੍ਤੰ ਆਸਤ੍ਤੰ ਲਗ੍ਗੰ ਲਗ੍ਗਿਤੰ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੰ, ਏਵਮੇਵ ਪਜਾ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯੇ ਮਰਣਧੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਾ ਆਸਤ੍ਤਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ – ਪਜੰ ਇਮੰ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨੰ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
> ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਪਜੰ ਇਮੰ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਉਦਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੪. ਝਾਯਿੰ ਵਿਰਜਮਾਸੀਨੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋ]
ਕਤਕਿਚ੍ਚੰ ਅਨਾਸਵੰ।
ਪਾਰਗੁੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮੰ।
ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਬ੍ਰੂਹਿ [ਸੰਬ੍ਰੂਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨੰ॥**

ਝਾਯਿੰ ਵਿਰਜਮਾਸੀਨਨ੍ਤਿ। **ਝਾਯਿ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਯੀ ਭਗਵਾ। ਪਠਮੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਦੁਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਤਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਾਤਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸੁਞ੍ਞਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਲੋਕਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ – ਝਾਯਿੰ। **ਵਿਰਜ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੋ ਰਜੋ, ਦੋਸੋ ਰਜੋ, ਮੋਹੋ ਰਜੋ, ਕੋਧੋ ਰਜੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਰਜੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਰਜਾ। ਤੇ ਰਜਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਰਜੋ ਵਿਰਜੋ ਨਿਰਜੋ ਰਜਾਪਗਤੋ ਰਜਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਰਜਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਰਜਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ।

ਰਾਗੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ,

ਰਾਗਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ ਰਜੋਤਿ।

ਏਤੰ ਰਜੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਵਿਨੋਦਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੯] ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਵਿਗਤਰਜੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਦੋਸੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਦੋਸਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ ਰਜੋਤਿ।

ਏਤੰ ਰਜੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਵਿਗਤਰਜੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਮੋਹੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੋਹਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ ਰਜੋਤਿ।

ਏਤੰ ਰਜੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਵਿਗਤਰਜੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥ –

ਵਿਰਜੰ ...ਪੇ॰...।

ਆਸੀਨਨ੍ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਾ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇਤਿ – ਆਸੀਨੋ।

ਨਗਸ੍ਸ [ਨਗਰਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਪਸ੍ਸੇ ਆਸੀਨੰ, ਮੁਨਿੰ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਰਗੁੰ।

ਸਾਵਕਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨੋਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਸੀਨੋ। ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸੀਨੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਸੀਨੋਤਿ – ਝਾਯਿੰ ਵਿਰਜਮਾਸੀਨੰ ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰... **ਉਦਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋ।

ਕਤਕਿਚ੍ਚੰ ਅਨਾਸਵਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਿਚ੍ਚਾਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰਣੀਯਾਕਰਣੀਯੰ ਪਹੀਨੰ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੰ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੰ ਅਨਭਾਵੰਕਤੰ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਤਕਿਚ੍ਚੋ।

ਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸਤਾ [ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੨] ਨਤ੍ਥਿ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।

ਕਿਚ੍ਚਾਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਹੀਨਸ੍ਸ, ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ॥

ਕਤਕਿਚ੍ਚੰ ਅਨਾਸਵਨ੍ਤਿ। **ਆਸਵਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਤੇ ਆਸਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨਾਸਵੋਤਿ – ਕਤਕਿਚ੍ਚੰ ਅਨਾਸਵੰ।

ਪਾਰਗੁੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਨੰ, ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨੰ, ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ। ਸੋ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਸ੍ਮਿੰ ਸੀਲਸ੍ਮਿੰ; ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ; ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੋ ਪਾਰਗਤੋ ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ

ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ…ਪੇ॰… ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਪਾਰਗੁਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ, ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ, ਪਞ੍ਹਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ, ਪਞ੍ਹਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਸੋਤੁਕਾਮਾਨਂ ਆਗਮਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ, ਪਞ੍ਹਾਗਮੋ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਹੁ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਥੇਤੁਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤੁਂ, ਵਹਸ੍ਸੇਤਂ ਭਾਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਹੀਤਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਭੇਦਨਂ ਪਭੇਦਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਝਾਯਿਂ ਵਿਰਜਮਾਸੀਨਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋ]
ਕਤਕਿਚ੍ਚਂ ਅਨਾਸਵਂ।
ਪਾਰਗੁਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੫. **ਪਹਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਂ, [ਉਦਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯਂ।
ਥਿਨਸ੍ਸ [ਥੀਨਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਚ ਪਨੂਦਨਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਂ ਨਿਵਾਰਣਂ॥**

ਪਹਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਨ੍ਤਿ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸਿਨੇਹੋ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ। **ਪਹਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਪਹਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਂ। **ਉਦਯਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਉਦਯਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਉਦਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯਨ੍ਤਿ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਅਸਾਤਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਅਸਾਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਅਸਾਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯਂ।

ਥਿਨਸ੍ਸ ਚ ਪਨੂਦਨਨ੍ਤਿ। **ਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਓਲੀਯਨਾ ਸਲ੍ਲੀਯਨਾ ਲੀਨਾ ਲੀਯਨਾ ਲੀਯਿਤਤ੍ਤਂ ਥਿਨਂ ਥਿਯਨਾ [ਥੀਨਂ ਥੀਯਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਥਿਯਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਨੂਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਨਸ੍ਸ ਚ ਪਨੂਦਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਥਿਨਸ੍ਸ ਚ ਪਨੂਦਨਂ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ, ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ। ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ, ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ। ਅਪਿ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥੰ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ? ''ਕਤੰ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਅਕਤੰ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ । ''ਕਤੰ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਅਕਤੰ ਮੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੰ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਅਕਤੰ ਮੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੰ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ [ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ (ਕ॰)], ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤਾ ਮੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਅਕਤੋ ਮੇ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ , ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਏਵੰ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ।

ਅਥ ਵਾ, ''ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀਤਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖੰ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨੰ ਆਵਰਣੰ ਨੀਵਰਣੰ ਪਹਾਨੰ ਉਪਸਮੰ ਵੂਪਸਮੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਵਾਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਹਾਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨੰ, [ਉਦਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ ਚੂਭਯੰ।
ਥਿਨਸ੍ਸ ਚ ਪਨੂਦਨੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਵਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ॥

੭੬. **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸੰਸੁਦ੍ਧੰ** , **ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵੰ।**
ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨੰ॥

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸੰਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮਤਾ [ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੭] ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਆਰਬ੍ਭ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸੰਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸੰਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ ਅਨਙ੍ਗਣਾ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਮੁਦੁਭੂਤਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਾ ਠਿਤਾ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸੰਸੁਦ੍ਧੰ।

ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਆਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵੰ। ਅਥ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਤੋ

ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ , ਏਵਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਂ। ਅਥ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਂ।

ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਮਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਨ੍ਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ…ਪੇ॰… ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਪਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸਂਸੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਂ।
ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੭. **ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।**
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਂਯੋਜਨਂ ਲਗ੍ਗਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ। ਕੇਨ ਲੋਕੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ।

ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਚਾਰਣਂ ਵਿਚਾਰਣਂ ਪਟਿਵਿਚਾਰਣਂ। ਕੇਨ ਲੋਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਚਰਤਿ ਪਟਿਵਿਚਰਤੀਤਿ – ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ। **ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵੂਪਸਮੇਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੧੮. **ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾ।**
ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋਤਿ ਨਨ੍ਦੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਨ੍ਦੀ। ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਂਯੋਜਨਂ ਲਗ੍ਗਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਇਮਾਯ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਲੋਕੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਨਵ ਵਿਤਕ੍ਕਾ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ , ਅਮਰਾਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਾਨੁਦਯਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਵ ਵਿਤਕ੍ਕਾ। ਇਮੇ ਨਵ

ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਾਰਣਾ ਵਿਚਾਰਣਾ ਪਟਿਵਿਚਾਰਣਾ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਲੋਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਚਰਤਿ ਪਟਿਵਿਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾ।

ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵੂਪਸਮੇਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

੭੯. ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮਾ, ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵ॥

ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋਤਿ ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਚਰਤੋ ਵਿਹਰਤੋ ਇਰਿਯਤੋ ਵਤ੍ਤਯਤੋ ਪਾਲਯਤੋ ਯਪਯਤੋ ਯਾਪਯਤੋਤਿ – ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਯਾਚਿਤੁਂ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੁਂ ਪਸਾਦੇਤੁਂ ਆਗਮ੍ਹਾ ਆਗਤਮ੍ਹਾ ਉਪਾਗਤਮ੍ਹਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਮ੍ਹਾ, ''ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਤਮ੍ਹਾ''ਤਿ – ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮਾ।

ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵਾਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਣੋਮ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ ਧਾਰੇਮ ਉਪਧਾਰੇਮ ਉਪਲਕ੍ਖੇਮਾਤਿ – ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਕਥਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮਾ, ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵਾ''ਤਿ॥

੮੦. ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੋ।
ਏਵਂ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ [ਨ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਂ ਅਭਿਵਦਨਂ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗਾਹਂ ਪਰਾਮਾਸਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਂ ਅਭਿਵਦਨਂ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗਾਹਂ ਪਰਾਮਾਸਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਂ ਅਭਿਵਦਨਂ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗਾਹਂ ਪਰਾਮਾਸਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਂ ਅਭਿਵਦਨਂ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗਾਹਂ ਪਰਾਮਾਸਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ

ਗਮੇਤਿ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਵੇਦਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਵੇਦਨੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ [ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ (ਸਜਾ॰)] ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੋ।

ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋਤਿ ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਚਰਤੋ ਵਿਹਰਤੋ ਇਰਿਯਤੋ ਵਤ੍ਤਯਤੋ ਪਾਲਯਤੋ ਯਪਯਤੋ ਯਾਪਯਤੋਤਿ – ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੋ।
ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਉਦਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੧. **ਯੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੋਸਾਲੋ]**
ਅਨੇਜੋ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋ।
ਪਾਰਗੁੰ [ਪਾਰਗੂ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮੰ॥**

ਯੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤੀਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ। ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। **ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤੀ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ? ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤੀਤੰ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ , ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ, ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ... ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ... ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ... ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ... ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਆਦਿਸਤਿ – ''ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿੰ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿੰ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿੰ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਆਦਿਸਤਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਪਰੇਸੰ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ? ਭਗਵਾ ਪਰੇਸੰ ਅਤੀਤੰ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਆਦਿਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਆਦਿਸਤਿ – ''ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਆਦਿਸਤਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਰੇਸੰ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ।

ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚ ਜਾਤਕਸਤਾਨਿ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਮਹਾਪਦਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ [ਮਹਾਧਨਿਯਸੁਤ੍ਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, ਮਘਦੇਵਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਤੀਤੰ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤਾਨੁਸਾਰਿਞਾਣੰ [ਸਤਾਨੁਸ੍ਸਰਿਯਞਾਣੰ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੭] ਹੋਤਿ। ਸੋ ਯਾਵਤਕੰ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਤਾਵਤਕੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਜੰ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'''ਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣੰ [ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਞਾਣੰ (ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ [ਯਮਕਪਾਟਿਹਿਰਿਯਞਾਣੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਮਪ੍ਪਟਿਹਤਮਨਾਵਰਣਞਾਣੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਦੇਸੇਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਵਿਭਜਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ – ਯੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੋਸਾਲੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰... **ਪੋਸਾਲੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੋਸਾਲੋ।

ਅਨੇਜੋ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋਤਿ ਏਜਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ। ਭਗਵਾ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ ਅਨੇਜੋ। **ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋ**ਤਿ ਸੰਸਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਙ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਸੋ ਸੰਸਯੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨੋ ਛਿਨ੍ਨੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋਤਿ – ਅਨੇਜੋ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋ।

ਪਾਰਗੁੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ।

ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ...ਪੇ॰... ''ਵਹਸ੍ਸੇਤੰ ਭਾਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮੰ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਯੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪੋਸਾਲੋ]
ਅਨੇਜੋ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਯੋ।
ਪਾਰਗੁੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੮੨. **ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।**
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ।
ਞਾਣੰ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕਥੰ ਨੇਯ੍ਯੋ ਤਥਾਵਿਧੋ॥

ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ? ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤੰ – ਅਯੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ। **ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ [ਲਾਭਿਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ – ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ।

ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋਤਿ ਸਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਰੂਪਕਾਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਤਦਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨੋ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯੋਤਿ – ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਾਵੇਤਿ, ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ, ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਤੰਕਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ।

ਞਾਣੰ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮੀਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ – ਸਕ੍ਕੋ। ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ ...ਪੇ॰... ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। **ਞਾਣੰ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ। ''ਕੀਦਿਸੰ ਕਿੰਸਣ੍ਠਿਤੰ ਕਿੰਪਕਾਰੰ ਕਿੰਪਟਿਭਾਗੰ ਞਾਣੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ – ਞਾਣੰ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮਿ।

ਕਥੰ ਨੇਯਜੋ ਤਥਾਵਿਧੋਤਿ ਕਥੰ ਸੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ ਅਨੁਨੇਤਬ੍ਬੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਪੇਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋ ਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ? ਕਥੰ ਤੇਨ [ਕਥਮਸ੍ਸ (ਸਜਾ॰)] ਉਤ੍ਤਰਿ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ? **ਤਥਾਵਿਧੋਤਿ** ਤਥਾਵਿਧੋ ਤਾਦਿਸੋ ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਯੋ ਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀਤਿ – ਕਥੰ ਨੇਯਜੋ ਤਥਾਵਿਧੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

“ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ।
ਞਾਣੰ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕਥੰ ਨੇਯਜੋ ਤਥਾਵਿਧੋ”ਤਿ॥

੮੩. ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ, [ਪੋਸਾਲਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਅਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ।
ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਨੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੰ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾਤਿ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ? ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – “ਰੂਪੁਪਯੰ [ਰੂਪੂਪਾਯੰ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੩] ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ [ਤਿਟ੍ਠਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)], ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਰੂਪਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ। ਵੇਦਨੁਪਯੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਸਞ੍ਞੁਪਯੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਯੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜਾ”ਤਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ? ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – “ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ – ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੀ [ਚਤੁਤ੍ਥਾ (ਸਜਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੪੪] ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੀ [ਪਞ੍ਚਮਾ (ਸਜਾ॰)] ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਛਟ੍ਠੀ [ਛਟ੍ਠੋ (ਸਜਾ॰)] ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

“ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮੀ [ਸਤ੍ਤਮਾ (ਸਜਾ॰)] ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ”। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ

ਸਬ੍ਬਾ।

ਪੋਸਾਲਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਪੋਸਾਲਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਪੋਸਾਲਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਅਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋਤਿ। **ਅਭਿਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਤੀਤੰ ਚੇਪਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛੰ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਨ ਤੰ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਅਤੀਤੰ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਅਤੀਤੰ ਚੇਪਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਅਨਾਗਤੰ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛੰ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਨ ਤੰ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਯੰ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ , ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਯੰ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਭਾਸਤਿ ਲਪਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਵਾਦੀ, ਚੁਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਥਾਕਾਰੀ; ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ। ਇਤਿ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦੇਵਕੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ – ਅਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ।

ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਨੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ [ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਭਗਵਾ ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਭਗਵਾ ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਭਗਵਾ ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਭਗਵਾ ਇਧਟ੍ਠਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ'''ਤਿ – ਤਿਟ੍ਠਨੁਮੇਨੰ ਜਾਨਾਤਿ।

ਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ। **ਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ। ਧਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਤ੍ਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਦਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੰ। ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਗਨ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਰਸਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੁਲਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਗਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਆਵਾਸਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਲਾਭਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਯਸਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਸੰਸਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚੀਵਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੇਨਾਸਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਨਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਧਿਮੁਤ੍ਤੰ।

ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮਯੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੰ ਕਮ੍ਮਪਰਾਯਣੰ ਵਿਪਾਕਪਰਾਯਣੰ ਕਮ੍ਮਗਰੁਕੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗਰੁਕੰ । ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਪਰਾਯਣੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਾਯਣੋ''ਤਿ – ਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ, [ਪੋਸਾਲਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਅਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ।
ਤਿਟ੍ਠਨੁਮੇਨੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣ''ਨ੍ਤਿ॥

੮੪. **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਨਨ੍ਦੀਸੰਯੋਜਨੰ ਇਤਿ।**
ਏਵਮੇਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।
ਏਤੰ ਞਾਣੰ ਤਥੰ ਤਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ॥

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੰ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੰ ਞਤ੍ਵਾ।

ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੰ ਇਤੀਤਿ ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰੂਪਰਾਗੋ। ਅਰੂਪਰਾਗੇਨ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਲਗ੍ਗੰ ਲਗ੍ਗਿਤੰ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੰ ਅਰੂਪਰਾਗੰ ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬਜਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ ਇਤੀਤਿ – ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੰ ਇਤਿ।

ਏਵਮੇਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਏਵੰ ਏਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਵਮੇਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ।

ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਰੋਗਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।

ਏਤੰ ਞਾਣੰ ਤਥੰ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤੰ ਞਾਣੰ ਤਚ੍ਛੰ ਭੂਤੰ ਯਾਥਾਵੰ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਤਸ੍ਸਾਤਿ – ਏਤੰ ਞਾਣੰ ਤਥੰ ਤਸ੍ਸ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲਜਾਣੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਸਨ੍ਤਿ ਸੰਵਸਨ੍ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤਿ; ਅਰਹਾ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ; ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੰ ਇਤਿ।
ਏਵਮੇਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।
ਏਤੰ ਞਾਣੰ ਤਥੰ ਤਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ’’ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫. ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੫. ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾ]
ਨ ਮੇ ਬਜਾਕਾਸਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ [ਦੇਵਿਸਿ (ਸਜਾ॰)], **ਬਜਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤੰ॥**

ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਬਜਾਕਾਸਿ – ‘‘ਤਦਨ੍ਤਰਾ [ਚਕ੍ਖੁਸਮਨਨ੍ਤਰਾ (ਸਜਾ॰)] ਇਮਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। **ਸਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਭਗਵਾ ਸਕਜਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਧਨਾਨਿ, ਸੇਯਜਥਿਦੰ – ਸਦ੍ਧਾਧਨੰ ਸੀਲਧਨੰ ਹਿਰਿਧਨੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨੰ ਸੁਤਧਨੰ ਚਾਗਧਨੰ ਪਞ੍ਞਾਧਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਧਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਧਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧਨੰ ਬਲਧਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਨੰ ਮਗ੍ਗਧਨੰ ਫਲਧਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਨੰ। ਇਮੇਹਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਧਨਰਤਨੇਹਿ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ

ਧਨਵਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਵਾ, ਸਕ੍ਕੋ ਪਹੁ ਵਿਸਵੀ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਸੂਰੋ ਵੀਰੋ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋ। **ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ ਅਯਾਚਿਸ੍ਸੰ ਅਜ੍ਝੇਸਿਸ੍ਸੰ ਪਸਾਦਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨੰ...ਪੇ॰... **ਮੋਘਰਾਜਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾ।

ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ। **ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀ**ਤਿ ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਨ ਦੇਸੇਸਿ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਨ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਨ ਵਿਵਰਿ ਨ ਵਿਭਜਿ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਨ ਪਕਾਸੇਸਿ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ – ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ [ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ (ਕ॰)] ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਨੀਲੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਪੀਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਲੋਹਿਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਓਦਾਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਤੰ ਨੀਲੰ ਹੋਤਿ ਸੁਨੀਲੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ [ਉਮ੍ਮਾਰਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬]। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਪੀਤਕੰ ਹੋਤਿ ਸੁਪੀਤਕੰ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ। ਉਭਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਿਕੂਟਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਪਾਸਾਦਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਾਨਿ ਇਨ੍ਦਗੋਪਕਸਮਾਨਾਨਿ। ਮਜ੍ਝੇ ਕਣ੍ਹੰ ਹੋਤਿ ਸੁਕਣ੍ਹੰ ਅਲੂਖੰ ਸਿਨਿਦ੍ਧੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਅਞ੍ਜਨਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨੰ [ਅਲ਼ਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਓਦਾਤੰ ਹੋਤਿ ਸੁਓਦਾਤੰ ਸੇਤੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਓਸਧਿਤਾਰਕਸਮਾਨੰ। ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਪੁਰਿਮਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਿਵਾ ਚੇਵ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। ਯਦਾ ਹਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਸੂਰਿਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ [ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹੋਤਿ; ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੋ ਚ ਉਪੋਸਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਬ੍ਬੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ, ਮਹਾ ਚ ਕਾਲ਼ਮੇਘੋ [ਅਕਾਲਮੇਘੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬] ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਕੁਟ੍ਟੋ ਵਾ ਕਵਾਟੰ ਵਾ ਪਾਕਾਰੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛੋ ਵਾ ਲਤਾ ਵਾ ਆਵਰਣੰ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਕੰ ਚੇ ਤਿਲਫਲੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਲਵਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤੰਯੇਵ ਤਿਲਫਲੰ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਏਵੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਤੋ ਪਾਕਤਿਕੰ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ; ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਭਗਵਾ ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਚਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦਸਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਤਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਚੂਲ਼ਨਿਕੰ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕੰ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ [ਤਿਸਹਸ੍ਸਿੰ

ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਯਾਵਤਕਂ ਵਾ [ਯਾਵਤਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਤਾਵਤਕਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ [ਧਮ੍ਮਸਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਤਥਾਗਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ [ਅਫੁਸਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ [ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ [ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ (ਕ॰)] ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੂਲ੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ [ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ (ਕ॰)], ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਫੁਸਿਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਉਪਰਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਾ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਂ [ਤਿਮਿਤਿਪਿਙ੍ਗਲਂ (ਕ॰)] ਉਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਲੋਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖੀ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਰੁਲ਼ਂ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ [ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ। ਕਥਿਤਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗਵਤਾ [ਭਗਵਤੋ (ਕ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ। ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾਵ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ – ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ [ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ [ਪਰ ... ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ (ਕ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ [ਅਨ੍ਤੋਨਿਮ੍ਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ (ਕ॰)], ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਸਮੋਦਕੰ ਠਿਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਦਕੇਨ; ਏਵਮੇਵੰ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਜਾਨਾਤਿ ਭਗਵਾ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਦੋਸਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਮੋਹਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਞਾਣਚਰਿਤੋ''ਤਿ। ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸੁਭਕਥੰ ਕਥੇਤਿ; ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਗਰੁਸੰਵਾਸੇ ਨਿਵੇਸੇਤਿ; ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਸਾਦਨੀਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿੰ [ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ (ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਸੀਲਾਨਿ ਚ; ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰੰ ਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰੰ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰੰ।

''ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇ ਜਨਤੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਤਥੂਪਮੰ ਧਮ੍ਮਮਯੰ ਸੁਮੇਧ, ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣੰ [ਸੋਕਾਵਕਿਣ੍ਣੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜਨਤਮਪੇਤਸੋਕੋ, ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ। ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

''ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ।
ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯੰ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ॥

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ – ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਨੋ ਸੰਸਾਰੇਤੀਤਿ [ਸਮ੍ਪਾਯਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਏਵੰ ਮਯਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਏਵੰ ਮਯਾ ਉਪਧਾਰਿਤੰ, ਏਵੰ ਮਯਾ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤੰ। **ਦੇਵੀਸੀ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਚੇਵ

ਇਸਿ ਚਾਤਿ – ਦੇਵੀਸਿ। ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਾਜਿਸਯੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਸਯੋ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਦੇਵੋ ਚੇਵ ਇਸਿ ਚਾਤਿ – ਦੇਵੀਸਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਤੋ ਤਮੋਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਪਭੇਦਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਤੋ ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬਹਨੰ... ਮਹਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸ ਵਿਨਿਵੇਠਨੰ... ਮਹਤੋ ਮਾਨਦ੍ਧਜਸ੍ਸ ਪਪਾਤਨੰ... ਮਹਤੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੰ... ਮਹਤੋ ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣੰ... ਮਹਤੋ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੰ... ਮਹਤੋ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੰ... ਮਹਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੰ... ਮਹਤੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ... ਮਹਤੋ ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਬਲਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿਪਿ ਇਸਿ। ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਏਸਿਤੋ ਗਵੇਸਿਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤੋ – ''ਕਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਕਹੰ ਭਗਵਾ, ਕਹੰ ਦੇਵਦੇਵੋ, ਕਹੰ ਨਰਾਸਭੋ''ਤਿਪਿ ਇਸੀਤਿ – ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤੰ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਦ੍ਵਾਹੰ ਸਕ੍ਕੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾ]
ਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੮੬. ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ।
ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਤੇ ਨਾਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋਤਿ। **ਅਯੰ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ। **ਪਰੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋਤਿ – ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋਤਿ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ।

ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਤੇ ਨਾਭਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਤੁਯ੍ਹੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਖਨ੍ਤਿੰ ਰੁਚਿੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਲੋਕੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਯੰ ਏਵੰਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਏਵੰਖਨ੍ਤਿਕੋ ਏਵੰਰੁਚਿਕੋ ਏਵੰਲਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵੰਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਵੰਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਤੇ ਨਾਭਿਜਾਨਾਤਿ।

ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋਤਿ ਭਗਵਾ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਯਸਸ੍ਸੀ। ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕਤੋ ਗਰੁਕਤੋ ਮਾਨਿਤੋ ਪੂਜਿਤੋ ਅਪਚਿਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਯਸਸ੍ਸੀਤਿ – ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸਿਨੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ।
ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਤੇ ਨਾਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ॥

੮੭. ਏਵੰ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮੰ।
ਕਥੰ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੰ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ॥

ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਅਗ੍ਗਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਵਿਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਉਤ੍ਤਮਦਸ੍ਸਾਵਿਂ ਪਰਮਦਸ੍ਸਾਵਿਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿਂ।

ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ...ਪੇ॰... ਵਹਸ੍ਸੇਤਂ ਭਾਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਤੁਲਯਨ੍ਤਂ ਤੀਰਯਨ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ।

ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ – ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।
ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

੮੮. ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ, ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।
ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ॥

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਲੋਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ [ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ (ਕ॰)]। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਲੋਕੋ ਲੋਕੋਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ? ''ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਲੁਜ੍ਜਤਿ? ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਰੂਪਾ ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਮਿਦਂ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੨] ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਲੁਜ੍ਜਤਿ; ਸੋਤਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਗਨ੍ਧਾ ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਲੁਜ੍ਜਤਿ , ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਮਨੋ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੁਜ੍ਜਤਿ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਲੁਜ੍ਜਤਿ। ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ''।

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ – ਅਵਸਿਯਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ [ਅਵਸ੍ਸਿਯਪਵਤ੍ਤ ... (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਤੁਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਾ। ਕਥਂ ਅਵਸਿਯਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ? ਰੂਪੇ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ [ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੯] – ''ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਤਾ। ਰੂਪਞ੍ਚ ਹਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨਯਿਦਂ ਰੂਪਂ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ; ਲਬ੍ਭੇਥ ਚ ਰੂਪੇ – 'ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਂ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ ਰੂਪੇ – 'ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ।

''ਵੇਦਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਵੇਦਨਾ ਚ ਹਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨਯਿਦਂ ਵੇਦਨਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ; ਲਬ੍ਭੇਥ ਚ ਵੇਦਨਾਯ – 'ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ ਵੇਦਨਾਯ – 'ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਹਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨਯਿਦਂ ਸਞ੍ਞਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ; ਲਬ੍ਭੇਥ ਚ ਸਞ੍ਞਾਯ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’ਤਿ।

‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਹਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਨਯਿਦਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ; ਲਬ੍ਭੇਥ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾ ਅਹੇਸੁ’ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾ ਅਹੇਸੁ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਹਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨਯਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ; ਲਬ੍ਭੇਥ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’’’ਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਨਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ [ਪਰੇਸਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭]। ਪੁਰਾਣਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਅਭਿਸਞ੍ਚੇਤਯਿਤਂ ਵੇਦਨਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂਯੇਵ ਸਾਧੁਕਂ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ‘ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਇਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਦਿਦਂ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ’’’।

‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ , ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਅਵਸਿਯਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਕਥਂ ਤੁਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ? ਰੂਪੇ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ; ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਸਾਰਾਪਗਤਂ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਵੇਦਨਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਸ੍ਸਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਸਾਰਾਪਗਤਂ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਯਥਾ ਨਲ਼ੋ ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਏਰਣ੍ਡੋ...ਪੇ॰... ਯਥਾ ਚ ਉਦੁਮ੍ਬਰੋ ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਸੇਤਗਚ੍ਛੋ [ਸੇਤਵਚ੍ਛੋ (ਕ॰)] ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਪਾਲਿਭਦ੍ਦਕੋ [ਪਾਲ਼ਿਭਦ੍ਦਕੋ (ਕ॰)] ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ [ਫੇਣੁਪਿਣ੍ਡੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਉਦਕਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਂ [ਪੁਬ੍ਬੁਲਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਸ੍ਸਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਸਾਰਾਪਗਤਂ, ਯਥਾ ਚ ਮਰੀਚਿ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ, ਯਥਾ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਮਾਯਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ – ਏਵਮੇਵ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਸਾਰਾਪਗਤਂ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਵੇਦਨਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ...ਪੇ॰...

ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਸ੍ਸਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਰੰ ਸਾਰਾਪਗਤੰ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਏਵੰ ਤੁਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਅਪਿ ਚ, ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਚਕ੍ਖੁ ਸੁਞ੍ਞੰ [ਸਜਾ° ... ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ, ਸੋਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ...ਪੇ°... ਘਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਰੂਪਾ ਸੁਞ੍ਞਾ...ਪੇ°... ਸਦ੍ਦਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਗਨ੍ਧਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰਸਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ । ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ...ਪੇ°... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਏਵੰ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਅਪਿ ਚ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਰੂਪੰ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ; ਵੇਦਨੰ...ਪੇ°... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਚੁਤਿੰ... ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ... ਭਵੰ... ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟੰ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ। ਏਵੰ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਅਪਿ ਚ, ਦ੍ਵਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਰੂਪੰ ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨ ਜੀਵੋ ਨ ਨਰੋ ਨ ਮਾਣਵੋ ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਨਾਹੰ ਨ ਮਮ ਨ ਕੋਚਿ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ; ਵੇਦਨਾ...ਪੇ°... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨ ਜੀਵੋ ਨ ਨਰੋ ਨ ਮਾਣਵੋ ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਨਾਹੰ ਨ ਮਮ ਨ ਕੋਚਿ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ। ਏਵੰ ਦ੍ਵਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਤੰ ਪਜਹਥ। ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ? ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਸਾ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਸਾ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੇ ਪਜਹਥ। ਤੇ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ [ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ (ਸਜਾ° ਕ°) ਪਸ੍ਸ ਸੰ° ਨਿ° ੩.੩੩], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਜੇਤਵਨੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸੰ ਤੰ ਜਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯ ਵਾ ਡਹੇਯ੍ਯ ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਮ੍ਹੇ ਜਨੋ ਹਰਤਿ ਵਾ ਡਹਤਿ ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਵਾ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ'? 'ਨ ਹਿ ਨੋ ਏਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਵਾ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੰ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਤੰ ਪਜਹਥ; ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ? ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ°... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ; ਤੰ ਪਜਹਥ। ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘‘ਸੁਞ੍ਞੋ [ਸੁਞ੍ਞਤੋ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੫] ਲੋਕੋ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ’ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ? ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ। ਰੂਪਾ ਸੁਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਯਮ੍ਪਿਦੰ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ। ਸੋਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਸਦ੍ਦਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਘਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਗਨ੍ਧਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰਸਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਯਮ੍ਪਿਦੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

‘‘ਸੁਦ੍ਧੰ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ, ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤਤਿੰ।
ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤੰ, ਨ ਭਯੰ ਹੋਤਿ ਗਾਮਣਿ॥

‘‘ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮੰ ਲੋਕੰ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਨਾਞ੍ਞੰ [ਨ ਅਞ੍ਞੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਤ੍ਥਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ [ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੬] – ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਵੇਦਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਵੇਦਨਾਯ ਗਤਿ, ਸਞ੍ਞੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਗਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਗਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਰੂਪੰ [ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰੂਪੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਨ੍ਨੇਸਤੋ ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤੋ ਯਾਵਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਤੰ ਹੋਤਿ ਅਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਦਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਤੁਲੇਹਿ ਤੀਰੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਵਿਭੂਤੰ ਕਰੋਹੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕੰ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ।

ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋਤਿ। **ਮੋਘਰਾਜਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।

ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿੰ ਊਹਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪੰ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੰ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤੰ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੰ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿੰ ਯਾਥਾਵਕਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਅਯੰ

ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ ਸਮੂਹਚ੍ਚ [ਉਹਚ੍ਚ ਸਮੁਹਚ੍ਚ (ਕ॰) ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਯਾ ਪਨ ਸਮੇਤਿ] ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ।

ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਪਿ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਜਰਾਪਿ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਸਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ – ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।

ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਤੁਲਯਨ੍ਤਂ ਤੀਰਯਨ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ।

ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਚ੍ਚੁਪਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ, ਮਾਰੋਪਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ। **ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ [ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ (ਕ॰)] ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ [ਅਨਾਪਾਤਗਤੋ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ [ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧] ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ

ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਪਿਮਤੋ''ਤਿ – ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।
> ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ, ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।
>
> ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ।

ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ।

੧੬. ਪਿਙ੍ਗਿਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੯. **ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ** [ਵਿਵਣ੍ਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], **[ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]**
ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੁ।
ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸਂ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ [ਅਨ੍ਤਰਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], **ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।**
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ॥

ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋਤਿ। **ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਵੁਡ੍ਢੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੀਸਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋ ਜਾਤਿਯਾ। **ਅਬਲੋ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਪ੍ਪਬਲੋ ਅਪ੍ਪਥਾਮੋ। **ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ ਵਿਗਤਵਣ੍ਣੋ ਵਿਗਚ੍ਛਿਤਵਣ੍ਣੋ। ਯਾ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ – ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ...ਪੇ॰...। **ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ।

ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੂਤਿ ਨੇਤ੍ਤਾ ਅਸੁਦ੍ਧਾ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਅਵੋਦਾਤਾ। ਨੋ ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੇ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ। **ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੂ**ਤਿ ਸੋਤਂ ਅਸੁਦ੍ਧਂ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਵੋਦਾਤਂ। ਨੋ ਤਥਾ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣੋਮੀਤਿ – ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੁ।

ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸਂ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਾਤਿ। **ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸ ਮਾਹਂ ਵਿਨਸ੍ਸਂ ਮਾਹਂ ਪਨਸ੍ਸਂ। **ਮੋਮੁਹੋ**ਤਿ ਮੋਹਮੁਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਭਾਵੀ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ। **ਅਨ੍ਤਰਾਵਾ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨਞ੍ਞਾਯ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਫਸ੍ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਅਸਚ੍ਛਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਕਾਲਙ੍ਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸਂ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ।

ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ। **ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਹਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਂ

ਆਜਾਨੇਯਜਂ ਵਿਜਾਨੇਯਜਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯਜਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯਜਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯਜਂ ਫਸ੍ਸੇਯਜਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯਜਨ੍ਤਿ – ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।

ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਇਧੇਵ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]
ਨੇਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸਵਨਂ ਨ ਫਾਸੁ।
ਮਾਹਂ ਨਸ੍ਸਂ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।
ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੯੦. ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ॥

ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ। ਸਤ੍ਤਾ ਰੂਪਹੇਤੁ ਰੂਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਰੂਪਕਾਰਣਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਉਪਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਉਪਘਾਤਿਯਨ੍ਤਿ [ਉਪਘਾਤਯਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਰੂਪੇ ਸਤਿ ਵਿਵਿਧਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ [ਵਿਵਿਧਕਮ੍ਮਕਰਣਾਨਿ (ਕ॰)] ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ [ਖਾਰਾਪਟਿਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾ ਰੂਪਹੇਤੁ ਰੂਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਰੂਪਕਾਰਣਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਉਪਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਉਪਘਾਤਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਉਪਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਉਪਘਾਤਿਯਮਾਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ।

ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਪਿਙ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾਤਿ। **ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤਿ [ਪੀਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਰੋਗੇਨ...ਪੇ॰... ਕਾਯਰੋਗੇਨ...ਪੇ॰... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ।

ਅਥ ਵਾ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਹੀਯਮਾਨੇ ਹਾਯਮਾਨੇ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ ਵੇਮਾਨੇ [ਵਿਹਾਯਮਾਨੇ (ਕ॰)] ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸ੍ਮਿਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ... ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ... ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ... ਸਦ੍ਦਸ੍ਮਿਂ... ਗਨ੍ਧਸ੍ਮਿਂ... ਰਸਸ੍ਮਿਂ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ... ਕੁਲਸ੍ਮਿਂ... ਗਣਸ੍ਮਿਂ... ਆਵਾਸਸ੍ਮਿਂ... ਲਾਭਸ੍ਮਿਂ... ਯਸਸ੍ਮਿਂ... ਪਸਂਸਾਯ...

ਸੁਖਸ੍ਮਿਂ... ਚੀੵਰਸ੍ਮਿਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਮਿਂ... ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਮਿਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸ੍ਮਿਂ ਹੀਯਮਾਨੇ ਹਾਯਮਾਨੇ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ ੵੇਮਾਨੇ ੵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਏੵਮ੍ਪਿ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ।

ਜਨਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ੵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇੵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਮਾਦੋ ੵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ੵਾ ੵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ੵਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ੵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ੵੋਸਗ੍ਗੋ ੵੋਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ੵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾੵਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ ਓਲੀਨੵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਅਨਾਸੇੵਨਾ ਅਭਾੵਨਾ ਅਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਂ [ਅਬਹੁਲਿਕਮ੍ਮਂ (ਕ॰)] ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਨੁਯੋਗੋ ਪਮਾਦੋ। ਯੋ ਏੵਰੂਪੋ ਪਮਾਦੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਦੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਮਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾਤਿ – ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ।

ਤਸ੍ਮਾ ਤੁੵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਏੵਂ ਆਦੀਨੵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਰੂਪੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤੁੵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤੁੵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭੵਾਯਾਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ। **ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ, ਪਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ, ੵਿਨੋਦੇਹਿ ਰੂਪਂ, ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਰੂਪਂ, ਅਨਭਾੵਂ ਗਮੇਹਿ ਰੂਪਂ। **ਅਪੁਨਬ੍ਭੵਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਰੂਪਂ ਇਧੇੵ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਭੵੋ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ੵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ੵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ੵਾ, ਕਾਮਭੵੇ ੵਾ ਰੂਪਭੵੇ ੵਾ ਅਰੂਪਭੵੇ ੵਾ, ਸਞ੍ਞਾਭੵੇ ੵਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭੵੇ ੵਾ ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭੵੇ ੵਾ, ਏਕੵੋਕਾਰਭੵੇ ੵਾ ਚਤੁੵੋਕਾਰਭੵੇ ੵਾ ਪਞ੍ਚੵੋਕਾਰਭੵੇ ੵਾ, ਪੁਨ ਗਤਿਯਾ ੵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ੵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ੵਾ ਭੵੇ ੵਾ ਸਂਸਾਰੇ ੵਾ ੵਟ੍ਟੇ ੵਾ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਇਧੇੵ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ੵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭੵਾਯ। ਤੇਨਾਹ ਭਗੵਾ –

‘‘ਦਿਸ੍ੵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ੵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗੵਾ]
ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁੵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਰੂਪਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭੵਾਯਾ’’ਤਿ॥

੯੧. **ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ੵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਾ ਇਮਾਯੋ।**
ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ, ਅਥੋ ਅੵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਮਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ।
ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ੵਿਜਞ੍ਞਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ੵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ॥

ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ੵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਾ ਇਮਾਯੋਤਿ ਦਸ ਦਿਸਾ।

ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ, ਅਥੋ ਅੵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਮਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇਤਿ ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ ਅੵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ੵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ੵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ੵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੂਲ਼੍ਹੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੀਤੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੵਜ੍ਜੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ੵੋਦਾਨੋ ੵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ੵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਤਿ ਨ ਸਂੵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ – ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ, ਅਥੋ ਅੵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਮਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ।

ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰਾਹਿ ਵਿਭਜਾਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਹਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਂ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਂ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ ਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ – ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ।

ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਇਧੇਵ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

''ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਾ ਇਮਾਯੋ।
ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਮਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ।
ਆਚਿਕ੍ਖ ਧਮ੍ਮਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੯੨. **ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ ਮਨੁਜੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ॥

ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ ਮਨੁਜੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ [ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਧਿਪਨ੍ਨੇ (ਕ॰)] ਤਣ੍ਹਾਨੁਗੇ ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤੇ ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਟੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਨ੍ਨੇ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਅਭਿਭੂਤੇ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇ। **ਮਨੁਜੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਂ। **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ ਮਨੁਜੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ। **ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ। **ਪਿਙ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇਤਿ। **ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ, ਜਰਾਯ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ, ਮਰਣੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ, ਨੇਰਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਈਤਿਜਾਤੇ ਉਪਦ੍ਦਵਜਾਤੇ ਉਪਸਗ੍ਗਜਾਤੇਤਿ – ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ। **ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਫੁਟ੍ਠੇ ਪਰੇਤੇ ਸਮੋਹਿਤੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤੇ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟੇ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤੇ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤੇ ਅਤਾਣੇ ਅਲੇਣੇ ਅਸਰਣੇ ਅਸਰਣੀਭੂਤੇਤਿ – ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇ।

ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਏਵਂ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਤਣ੍ਹਾਯਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਪਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਤਣ੍ਹਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਹਿ ਤਣ੍ਹਂ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਹਿ ਤਣ੍ਹਂ। **ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ...ਪੇ॰... ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਭਵੋ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ, ਕਾਮਭਵੇ ਵਾ ਰੂਪਭਵੇ ਵਾ ਅਰੂਪਭਵੇ ਵਾ, ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਵਾ, ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਾ, ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਭਵੇ ਵਾ ਸਂਸਾਰੇ ਵਾ ਵਟ੍ਟੇ ਵਾ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ

ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਇਧੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹੰ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ ਮਨੁਜੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, [ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇ ਜਰਸਾ ਪਰੇਤੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵੰ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਜਹਸ੍ਸੁ ਤਣ੍ਹੰ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾ''ਤਿ॥

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਏਕਪਯੋਗਾ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਏਕਵਾਸਨਵਾਸਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਅਨੇਕਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਵਿਰਜੰ ਵੀਤਮਲੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਰਜੰ ਵੀਤਮਲੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ। ਸਹ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਅਜਿਨਜਟਾਵਾਕਚੀਰਤਿਦਣ੍ਡਕਮਣ੍ਡਲੁਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੂ ਚ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਵਸਨੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਰੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ।

ਪਿਙ੍ਗਿਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ [ਸਿਙ੍ਗਿਯਪਞ੍ਹੰ (ਕ॰)] ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

੧੭. ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੩. ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ, ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨੰ [ਪਰਿਚਾਰਿਤਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ।**

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾਤਿ ਇਦੰ ਪਾਰਾਯਨੰ ਅਵੋਚ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। **ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਗਧਨਾਮਕੇ ਜਨਪਦੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਨ੍ਤਿ – ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ। **ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ [ਸਿਙ੍ਗਿਯੋ (ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧੋ ਪਦ੍ਧਚਰੋ ਪਰਿਚਾਰਕੋ [ਪਰਿਚਾਰਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਿਸ੍ਸੋ। ਪਿਙ੍ਗਿਯੇਨ [ਤੇਨ (ਕ॰)] ਤੇ ਸੋਲ਼ਸਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ। ਅਥ ਵਾ, ਤੇ ਸੋਲ਼ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਦ੍ਧਾ ਪਦ੍ਧਚਰਾ ਪਰਿਚਾਰਕਾ ਸਿਸ੍ਸਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ।

ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀਤਿ। **ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ। **ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ। **ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਆਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ, ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀ''ਤਿ।

੯੪. ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰੰ। ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ "ਪਾਰਾਯਨ"ਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਅਜਿਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪੁਣ੍ਣਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਮੇਤ੍ਤਗੂਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਧੋਤਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਉਪਸੀਵਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਨਨ੍ਦਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਹੇਮਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਕਪ੍ਪਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਉਦਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪੋਸਾਲਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਮੋਘਰਾਜਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾਤਿ – ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ।

ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਸ੍ਵੇਵ ਪਞ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਸਜ੍ਜਨੰ [ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ (ਕ॰)] ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ। **ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ – ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦੰ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਅਧਿਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰੰ। **ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ। ਪਾਰੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਾਰੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਾਰੰ ਸਮਨੁਪਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਜਰਾਮਣਸ੍ਸ ਤਰਣਾਯ [ਤਾਰਣਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ। **ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਰਾਯਨਸ੍ਸਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ। **ਪਾਰਾਯਨਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਯਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। **ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਪਾਰਾਯਨਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚੇਪਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਾਰੰ। ਪਾਰਙ੍ਗਮਨੀਯਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ‘ਪਾਰਾਯਨ’ਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੫. **ਅਜਿਤੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਅਥ ਮੇਤ੍ਤਗੂ।**
ਧੋਤਕੋ ਉਪਸੀਵੋ ਚ, ਨਨ੍ਦੋ ਚ ਅਥ ਹੇਮਕੋ॥

੯੬. **ਤੋਦੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਾ ਦੁਭਯੋ, ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।**
ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਉਦਯੋ ਚ, ਪੋਸਾਲੋ ਚਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਮੋਘਰਾਜਾ ਚ ਮੇਧਾਵੀ, ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਚ ਮਹਾਇਸਿ॥

੯੭. **ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁੰ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣੰ ਇਸਿੰ।**
ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੰ ਉਪਾਗਮੁੰ॥

ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਪਾਰਾਯਨਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ?

ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤੰ ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤੰ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ , ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਮਿੰਸੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿੰਸੁ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿੰਸੁ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿੰਸੂਤਿ – ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁੰ।

ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣੰ ਇਸਿਨ੍ਤਿ ਚਰਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਸੀਲਸੰਵਰੋਪਿ ਚਰਣੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋਪਿ ਚਰਣੰ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਿ ਚਰਣੰ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋਪਿ ਚਰਣੰ, ਸਤ੍ਤਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਚਰਣੰ, ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਝਾਨਾਨਿ ਚਰਣੰ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣੰ ਸੇਟ੍ਠਚਰਣੰ ਵਿਸੇਟ੍ਠਚਰਣੰ [ਵਿਸਿਟ੍ਠਚਰਣੰ (ਕ॰)] ਪਾਮੋਕ੍ਖਚਰਣੰ ਉਤ੍ਤਮਚਰਣੰ ਪਵਰਚਰਣੰ। **ਇਸੀ**ਤਿ ਇਸਿ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਇਸਿ...ਪੇ॰... ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਏਸਿਤੋ ਗਵੇਸਿਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤੋ – ''ਕਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਕਹੰ ਭਗਵਾ, ਕਹੰ ਦੇਵਦੇਵੋ ਕਹੰ ਨਰਾਸਭੋ''ਤਿ – ਇਸੀਤਿ – ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣੰ ਇਸਿੰ।

ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਯਾਚਨ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝੇਸਨ੍ਤਾ ਪਸਾਦੇਨ੍ਤਾ। **ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਦੁਦ੍ਦਸੇ ਦੁਰਨੁਬੋਧੇ ਸਨ੍ਤੇ ਪਣੀਤੇ ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੇ ਨਿਪੁਣੇ ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੇ ਪਞ੍ਹੇਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ।

ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੰ ਉਪਾਗਮੁਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਵਿਸੇਟ੍ਠੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਵਰੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਮੁੰ ਉਪਾਗਮਿੰਸੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿੰਸੁ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿੰਸੁ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿੰਸੂਤਿ – ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੰ ਉਪਾਗਮੁੰ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਗਚ੍ਛੁੰ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣੰ ਇਸਿੰ।
> ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੰ ਉਪਾਗਮੁ''ਨ੍ਤਿ॥

੯੮. ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥੰ।
ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ, ਤੋਸੇਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮੁਨਿ॥

ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸੀਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਾਨੰ ਪਾਰਾਯਨਿਯਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਪਬ੍ਯਾਕਾਸੀ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸਿ।

ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ। **ਯਥਾਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿ , ਯਥਾ ਦੇਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਦੇਸੇਸਿ, ਯਥਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਯਥਾ ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਯਥਾ ਵਿਵਰਿਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਵਿਵਰਿ , ਯਥਾ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਵਿਭਜਿ, ਯਥਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਾਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਪਕਾਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥੰ।

ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯਜਾਕਰਣੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯਜਾਕਰਣੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਨੇਨ ਦੇਸਨੇਨ ਪਞ੍ਞਪਨੇਨ ਪਟ੍ਠਪਨੇਨ ਵਿਵਰਣੇਨ ਵਿਭਜਨੇਨ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮੇਨ ਪਕਾਸਨੇਨਾਤਿ – ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯਜਾਕਰਣੇਨ।

ਤੋਸੇਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮੁਨੀਤਿ। **ਤੋਸੇਸੀ**ਤਿ ਤੋਸੇਸਿ ਵਿਤੋਸੇਸਿ ਪਸਾਦੇਸਿ ਆਰਾਧੇਸਿ ਅਤ੍ਤਮਨੇ ਅਕਾਸਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਪਾਰਾਯਨਿਯੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ – ਤੋਸੇਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮੁਨਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥਂ।
> ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯਜਾਕਰਣੇਨ, ਤੋਸੇਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

੯੯. ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੁ, ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ॥

ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਪਾਰਾਯਨਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਤੋਸਿਤਾ**ਤਿ ਤੋਸਿਤਾ ਵਿਤੋਸਿਤਾ ਪਸਾਦਿਤਾ ਆਰਾਧਿਤਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਕਤਾਤਿ – ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ। **ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ – ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ। ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ – ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ।

ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੂਰਿਯੋ। ਸੋ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਭਗਵਾਪਿ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਭਗਵਾ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਞਾਤਕੋ ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੂਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਵੇਰਮਣੀ ਵਿਰਮਣਂ ਅਕਿਰਿਯਾ ਅਕਰਣਂ ਅਨਜ੍ਝਾਪਤ੍ਤਿ ਵੇਲਾਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੇਤੁਘਾਤੋ। ਅਪਿ ਚ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਂਸੁ ਅਚਰਿਂਸੁ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਂਸੂਤਿ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੁ।

ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸੇਟ੍ਠਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਾਮੋਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਸਨ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਪਕਟ੍ਠੇਤਿ – ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਤੇ ਤੋਸਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
> ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੁ, ਵਰਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ॥

੧੦੦. ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਂ।
ਤਥਾ ਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰਂ ਅਪਾਰਤੋ॥

ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਅਜਿਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਿਙ੍ਗਿਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾਤਿ – ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ।

ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੰ ਦੇਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਪਿਤੰ ਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਵਿਵਰਿਤੰ ਵਿਭਜਿਤੰ [ਵਿਭਤ੍ਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੰ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੰ।

ਤਥਾ ਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦੰ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਥਾ ਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰੰ ਅਪਾਰਤੋਤਿ ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ; ਅਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। **ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰੰ ਅਪਾਰਤੋ**ਤਿ ਅਪਾਰਤੋ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰੰ ਅਪਾਰਤੋ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੰ।
> ਤਥਾ ਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇ ਪਾਰੰ ਅਪਾਰਤੋ''ਤਿ॥

੧੦੧. ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਮਗ੍ਗੋ ਸੋ ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨੰ ਇਤਿ॥

ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ; ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ... ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਫਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਾਰੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। **ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗੰ ਅਗ੍ਗੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਵਿਸੇਟ੍ਠੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਵਰੰ। **ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ – ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮੰ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸੋ ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯਾਤਿ –

> ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ੍ਥੋ ਪਥੋ ਪਜ੍ਜੋ [ਅਦ੍ਧੋ (ਕ॰)], ਅਞ੍ਜਸੰ ਵਟੁਮਾਯਨੰ।
> ਨਾਵਾ ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੁ ਚ, ਕੁਲ੍ਲੋ ਚ ਭਿਸਿ ਸਙ੍ਕਮੋ [ਸਙ੍ਗਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ-ਧਾਤੁਮਾਲਾਯੰ ਮਗ੍ਗਧਾਤੁਵਣ੍ਣਨਾਯੰ]॥

ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯਾਤਿ ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯ ਪਾਰੰ ਸਮ੍ਪਾਪਨਾਯ ਪਾਰੰ ਸਮਨੁਪਾਪਨਾਯ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਤਰਣਾਯਾਤਿ – ਮਗ੍ਗੋ ਸੋ ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯ।

ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨੰ ਇਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾ। ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ... ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਯਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ ਇਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨੰ ਇਤਿ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਅਪਾਰਾ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮੰ।
> ਮਗ੍ਗੋ ਸੋ ਪਾਰੰ ਗਮਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨੰ ਇਤੀ''ਤਿ॥

੧੮. ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੨.ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ , [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]
ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾਕ੍ਖਾਸਿ, ਵਿਮਲੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ ਨਾਗੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇ॥

ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗੀਤਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ ਕਥਿਤਮਨੁਕਥਯਿਸ੍ਸਂ [ਕਥਿਤਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਆਗਤਂ] ਭਣਿਤਮਨੁਭਣਿਸ੍ਸਂ ਲਪਿਤਮਨੁਲਪਿਸ੍ਸਂ ਭਾਸਿਤਮਨੁਭਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ। **ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ**ਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ…ਪੇ॰… ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ – ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ।

ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾਕ੍ਖਾਸੀਤਿ ਯਥਾ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਾਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਯਥਾ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਾਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ…ਪੇ॰… ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ… ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਾਸਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾਕ੍ਖਾਸਿ।

ਵਿਮਲੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋਤਿ। **ਵਿਮਲੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਮਲਂ, ਦੋਸੋ ਮਲਂ, ਮੋਹੋ ਮਲਂ, ਕੋਧੋ… ਉਪਨਾਹੋ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਲਾ। ਤੇ ਮਲਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਅਮਲੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਮਲੋ ਨਿਮ੍ਮਲੋ ਮਲਾਪਗਤੋ ਮਲਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਮਲਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਮਲਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। **ਭੂਰਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ [ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਮੇਧਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ…ਪੇ॰… ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਮੇਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਮੇਧਸੋਤਿ – ਵਿਮਲੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।

ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ ਨਾਗੋਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ…ਪੇ॰… ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ…ਪੇ॰… ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਪਹੀਨਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਭਗਵਾ ਨ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤਿ। ਯੇ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਤੇ ਕਾਮਕਾਮਿਨੋ ਰਾਗਰਾਗਿਨੋ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਭਗਵਾ ਨ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਪਿਹੇਤਿ ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਕਾਮੋ ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਚਤ੍ਤਕਾਮੋ ਵਨ੍ਤਕਾਮੋ ਮੁਤ੍ਤਕਾਮੋ ਪਹੀਨਕਾਮੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਮੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ।

ਨਿਬ੍ਬਨੋਤਿ ਰਾਗੋ ਵਨਂ, ਦੋਸੋ ਵਨਂ, ਮੋਹੋ ਵਨਂ, ਕੋਧੋ ਵਨਂ, ਉਪਨਾਹੋ ਵਨਂ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਨਾ। ਤੇ ਵਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਵਨੋ ਵਿਵਨੋ

ਨਿਬ੍ਬਨੋ ਵਨਾਪਗਤੋ ਵਨਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਵਨਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਵਨਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਨੋ। **ਨਾਗੋ**ਤਿ ਨਾਗੋ; ਭਗਵਾ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨਾਗੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ, ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋਤਿ – ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ ਨਾਗੋ।

ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇਤਿ। **ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਕਿਂਹੇਤੁ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਪਚ੍ਚਯਾਤਿ – ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ। **ਮੁਸਾ ਭਣੇ**ਤਿ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਦੀਪੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ; **ਮੁਸਾ ਭਣੇ**ਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਅਨਰਿਯਵਾਦਂ ਭਣੇਯ੍ਯ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਭਾਗਤੋ [ਸਭਗ੍ਗਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਪਰਿਸਾਗਤੋ [ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ''ਏਹਮ੍ਭੋ [ਏਹਿ ਭੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੨] ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ , ਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ।

ਅਪਿ ਚ, ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ, ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਂ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ, ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ...ਪੇ॰... ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਖਨ੍ਤਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਰੁਚਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਸਞ੍ਞਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਭਾਵਂ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ। ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਦੀਪੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

''ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸਂ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ]
ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਤਥਾਕ੍ਖਾਸਿ, ਵਿਮਲੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ ਨਾਗੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇ''ਤਿ॥

੧੦੩.ਪਹੀਨਮਲਮੋਹਸ੍ਸ, ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।
ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤਂ॥

ਪਹੀਨਮਲਮੋਹਸ੍ਸਾਤਿ । **ਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੋ ਮਲਂ, ਦੋਸੋ ਮਲਂ, ਮੋਹੋ ਮਲਂ, ਮਾਨੋ ਮਲਂ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਲਂ, ਕਿਲੇਸੋ ਮਲਂ, ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਲਂ, ਸਬ੍ਬਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਂ ਮਲਂ।

ਮੋਹੋਤਿ ਯਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੋਹੋ। ਮਲਞ੍ਚ ਮੋਹੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਹੀਨਮਲਮੋਹੋਤਿ – ਪਹੀਨਮਲਮੋਹਸ੍ਸ।

ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋਤਿ। **ਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਕਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਨ੍ਨਤਿ [ਉਣ੍ਣਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਦੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਮਾਨੋ, ਪਰਵਮ੍ਭਨਮਾਨੋ। ਤਿਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ –

ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਾਨਂ... ਰਸਾਨਂ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੋਤਸਮ੍ਪਦਾਯ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਮਾਨੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ, ਓਮਾਨੋ, ਅਧਿਮਾਨੋ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ। ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਲਾਭੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਯਸੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ , ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਨਵਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਸੀਤਿ ਮਾਨੋ। ਦਸਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ [ਵਿਜ੍ਜਾਠਾਨੇਨ (ਕ॰)] ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤਂ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਨੋ।

ਮਕ੍ਖੋਤਿ ਯੋ ਮਕ੍ਖੋ ਮਕ੍ਖਾਯਨਾ ਮਕ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਂ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮਂ [ਨਿਤ੍ਥੁਰਿਯਕਮ੍ਮਂ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਵਿਭ॰ ੮੯੨] – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਕ੍ਖੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਮਾਨੋ ਚ ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯੀਤਿ – ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।

ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤਨ੍ਤਿ। **ਹਨ੍ਦਾ**ਹਨ੍ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਹਨ੍ਦਾਹਨ੍ਤਿ। **ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਉਪੇਤਂ ਸਮੁਪੇਤਂ ਉਪਾਗਤਂ ਸਮੁਪਾਗਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਵਾਚਂ ਗਿਰਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਉਦੀਰਣਂ [ਓਦੀਰਣਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਪਹੀਨਮਲਮੋਹਸ੍ਸ, ਮਾਨਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ।
> ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਿਰਂ ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦੪.ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।
ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇ॥

ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ। **ਤਮੋਨੁਦੋ**ਤਿ ਰਾਗਤਮਂ ਦੋਸਤਮਂ ਮੋਹਤਮਂ ਮਾਨਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਮਂ ਕਿਲੇਸਤਮਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਮਂ ਅਨ੍ਧਕਰਣਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਂ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨੁਦਿ ਪਨੁਦਿ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਸਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ; ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ – ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।

ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਏਕੋ ਲੋਕੋ – ਭਵਲੋਕੋ। ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ – ਭਵਲੋਕੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਚ; ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਚ; ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਚ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਚ [ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਭਵਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਭਵਲੋਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਯੋ ਲੋਕਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਲੋਕਾ – ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਲੋਕਾ – ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਲੋਕਾ – ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ । ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਲੋਕਾ – ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਲੋਕਾ – ਦਸ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਲੋਕਾ – ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ। **ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ**ਤਿ

ਭਗਵਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਗਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ... ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ... ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ।

ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ। **ਭਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਵਾ – ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ? ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ – ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ? ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਰੂਪਾ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ। ਭਗਵਾ ਕਮ੍ਮਭਵਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਞ੍ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤੋ [ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।

ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ। **ਅਨਾਸਵੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਤੇ ਆਸਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨਾਸਵੋ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਂ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ – ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ।

ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇਤਿ। **ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਸਦਿਸਨਾਮੋ ਸਦਿਸਵ੍ਹਯੋ ਸਚ੍ਚਸਦਿਸਵ੍ਹਯੋ। ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ, ਵੇਸ੍ਸਭੂ ਭਗਵਾ, ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਕੋਣਾਗਮਨੋ ਭਗਵਾ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ। ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਦਿਸਨਾਮਾ ਸਦਿਸਵ੍ਹਯਾ। ਭਗਵਾਪਿ ਸਕ੍ਯਮੁਨਿ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਦਿਸਨਾਮੋ ਸਦਿਸਵ੍ਹਯੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇਤਿ ਸੋ ਮਯਾ ਭਗਵਾ ਆਸਿਤੋ ਉਪਾਸਿਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿਤੋਤਿ – ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।
ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇ’’ਤਿ॥

੧੦੫.ਦਿਜੋ ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕਂ ਪਹਾਯ, ਬਹੁਪ੍ਫਲਂ ਕਾਨਨਮਾਵਸੇਯ੍ਯ।
ਏਵਮਹਂ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ, ਮਹੋਦਧਿਂ ਹਂਸੋਰਿਵ ਅਜ੍ਝਪਤ੍ਤੋ [ਅਜ੍ਜ ਪਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] **॥**

ਦਿਜੋ ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕਂ ਪਹਾਯ, ਬਹੁਪ੍ਫਲਂ ਕਾਨਨਮਾਵਸੇਯ੍ਯਾਤਿ । **ਦਿਜੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਕ੍ਖੀ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਦਿਜੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਕ੍ਖੀ? ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਯਤੀਤਿ ਦਿਜੋ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਚ ਅਣ੍ਡਕੋਸਮ੍ਹਾ ਚ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਦਿਜੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਕ੍ਖੀਤਿ – ਦਿਜੋ। **ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਜੋ ਕੁਬ੍ਬਨਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਵਨਕਂ ਅਪ੍ਪਫਲਂ ਅਪ੍ਪਭਕ੍ਖਂ ਅਪ੍ਪੋਦਕਂ ਪਹਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਬਹੁਪ੍ਫਲਂ ਬਹੁਭਕ੍ਖਂ ਬਹੂਦਕਂ [ਬਹੁਰੁਕ੍ਖਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਾਨਨਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਦਿਜੋ ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕਂ ਪਹਾਯ ਬਹੁਪ੍ਫਲਂ ਕਾਨਨਂ ਆਵਸੇਯ੍ਯ।

ਏਵਮਹਂ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ, ਮਹੋਦਧਿਂ ਹਂਸੋਰਿਵ ਅਜ੍ਝਪਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਯੋ ਚ ਬਾਵਰੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਤਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾ ਥੋਕਦਸ੍ਸਾ ਓਮਕਦਸ੍ਸਾ ਲਾਮਕਦਸ੍ਸਾ ਛਤੁਕ੍ਕਦਸ੍ਸਾ [ਜਤੁਕ੍ਕਦਸ੍ਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਜਤੁਕਦਸ੍ਸਾ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਵਾ। ਤੇ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਰਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸੇ ਥੋਕਦਸ੍ਸੇ

ਓਮਕਦਸ੍ਸੇ ਲਾਮਕਦਸ੍ਸੇ ਛਤ੍ਤਕ੍ਕਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣਦਸ੍ਸੰ ਅਗ੍ਗਦਸ੍ਸੰ ਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸੰ ਵਿਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖਦਸ੍ਸੰ ਉਤ੍ਤਮਦਸ੍ਸੰ ਪਵਰਦਸ੍ਸੰ ਅਸਮੰ ਅਸਮਸਮੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮੰ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੰ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੰ ਨਰਾਸਭੰ ਪੁਰਿਸਸੀਹੰ ਪੁਰਿਸਨਾਗੰ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੰ ਪੁਰਿਸਨਿਸਭੰ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੰ ਦਸਬਲਧਾਰਿੰ [ਦਸਬਲੰ ਤਾਦਿੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਧਿਗਚ੍ਛਿੰ ਵਿਨ੍ਦਿੰ ਪਟਿਲਭਿੰ। ਯਥਾ ਚ ਹੰਸੋ ਮਹਨ੍ਤੰ ਮਾਨਸਕੰ [ਮਾਨੁਸਕਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਸਰੰ ਅਨੋਤਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦਹੰ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਵਾ ਅਕ੍ਖੋਭੰ ਅਮਿਤੋਦਕੰ ਜਲਰਾਸਿੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਕ੍ਖੋਭੰ ਅਮਿਤਤੇਜੰ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੰ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁੰ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੰ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੰ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਸੁਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੇਤਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਅਦ੍ਵਯਭਾਣਿੰ ਤਾਦਿੰ ਤਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਅਪਰਿਤ੍ਤੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੰ ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਹੰ ਪਹੂਤਰਤਨੰ ਸਾਗਰਸਮੰ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਅਤੁਲੰ ਵਿਪੁਲੰ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੰ, ਤੰ ਤਾਦਿਸੰ ਪਵਦਤੰ ਮਗ੍ਗਵਾਦਿਨੰ [ਪਵਰਮਗ੍ਗਵਾਦਿਨੰ (ਕ॰)] ਮੇਰੁਮਿਵ ਨਗਾਨੰ ਗਰੁਲ਼ਮਿਵ ਦਿਜਾਨੰ ਸੀਹਮਿਵ ਮਿਗਾਨੰ ਉਦਧਿਮਿਵ ਅਣ੍ਣਵਾਨੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿੰ, ਤੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਜਿਨਪਵਰੰ ਮਹੇਸਿਨ੍ਤਿ – ਏਵਮਹੰ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ ਮਹੋਦਧਿੰ ਹੰਸੋਰਿਵ ਅਜ੍ਝਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਦਿਜੋ ਯਥਾ ਕੁਬ੍ਬਨਕੰ ਪਹਾਯ, ਬਹੁਪ੍ਫਲੰ ਕਾਨਨਮਾਵਸੇਯ੍ਯ।
ਏਵਮਹੰ ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ ਪਹਾਯ, ਮਹੋਦਧਿੰ ਹੰਸੋਰਿਵ ਅਜ੍ਝਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ॥

੧੦੬. ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕੰਸੁ,
ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ‘ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ’।
ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਇਤਿਹੀਤਿਹੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ॥

ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕੰਸੂਤਿ। **ਯੇ**ਤਿ ਯੋ ਚ ਬਾਵਰੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਤਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਾ, ਤੇ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਸਕੰ ਖਨ੍ਤਿੰ ਸਕੰ ਰੁਚਿੰ ਸਕੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਸਕੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਸਕੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਬ੍ਯਾਕੰਸੁ ਆਚਿਕ੍ਖਿੰਸੁ ਦੇਸਯਿੰਸੁ ਪਞ੍ਞਪਿੰਸੁ ਪਟ੍ਠਪਿੰਸੁ ਵਿਵਰਿੰਸੁ ਵਿਭਜਿੰਸੁ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕੰਸੁ ਪਕਾਸੇਸੁਨ੍ਤਿ – ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕੰਸੁ।

ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾਤਿ ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ, ਪਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ, ਪੁਰੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ, ਪਠਮਤਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਾ [ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਾ ਦੇਵਸਾਸਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਰਹਨ੍ਤਸਾਸਨਾਤਿ – ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।

ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵੰ ਕਿਰ ਆਸਿ, ਏਵੰ ਕਿਰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਇਤਿਹੀਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਇਤਿਹੀਤਿਹੰ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨਯਹੇਤੁ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਾਮੰ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤੰ ਨ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਧਮ੍ਮੰ ਯੰ ਕਥਯਿੰਸੂਤਿ – ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਇਤਿਹੀਤਿਹੰ।

ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਅਮਰਾਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਪਰਾਨੁਦਯਤਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨਨ੍ਤਿ – ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨੰ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕੰਸੁ, ਹੁਰੰ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ।
‘ਇਚ੍ਚਾਸਿ ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸ’ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦੭.ਏਕੋ ਤਮੋਨੁਦਾਸੀਨੋ, ਜੁਤਿਮਾ ਸੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ।
ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ, ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ॥

ਏਕੋ ਤਮੋਨੁਦਾਸੀਨੋਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ, ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ? ਭਗਵਾ ਦਹਰੋਵ ਸਮਾਨੋ ਸੁਸੁ ਕਾਲ਼ਕੇਸੋ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨਂ ਰੋਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਲਪਨ੍ਤਾਨਂ ਞਾਤਿਸਙ੍ਘਂ ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ [ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ [ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ (ਕ॰)]। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ , ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਏਵਂ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ਮਾਰਂ ਸਸੇਨਂ ਕਣ੍ਹਂ ਨਮੁਚਿਂ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਿਨਿਂ [ਤਣ੍ਹਂ ਜਾਲਿਨਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਸਟਂ [ਸਰਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧] ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਸਿ।

''ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ ਸਂਸਰਂ।
ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥

''ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ [ਏਵਮਾਦੀਨਵਂ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫] ਞਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹਂ [ਤਣ੍ਹਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧] ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ।
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨਾਦਾਨੋ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ? ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ? ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ।

''ਏਕਾਯਨਂ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ, ਮਗ੍ਗਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ [ਅਤਰਿਂਸੁ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧] ਪੁਬ੍ਬੇ, ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ। ਬੋਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ । ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ। ਅਥ ਵਾ, ਯਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਫਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤੇਨ ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ ਫਸ੍ਸੇਸਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ।

ਤਮੋਨੁਦੋਤਿ ਭਗਵਾ ਰਾਗਤਮਂ ਦੋਸਤਮਂ ਮੋਹਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਮਂ ਕਿਲੇਸਤਮਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਮਂ ਅਨ੍ਧਕਰਣਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਂ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨੁਦਿ ਪਨੁਦਿ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਸਿ। **ਆਸੀਨੋ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਾ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇਤਿ – ਆਸੀਨੋ [ਆਸਿਨੋ (ਕ॰)]।

ਨਗਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸੇ ਆਸੀਨਂ, ਮੁਨਿਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਰਗੁਂ।
ਸਾਵਕਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨੋਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਸੀਨੋ...ਪੇ॰... ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸੀਨੋ ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਸੀਨੋਤਿ – ਏਕੋ ਤਮੋਨੁਦਾਸੀਨੋ।

ਜੁਤਿਮਾ ਸੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋਤਿ। **ਜੁਤਿਮਾ**ਤਿ ਜੁਤਿਮਾ ਮਤਿਮਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਪਭਙ੍ਕਰੋ**ਤਿ ਪਭਙ੍ਕਰੋ ਆਲੋਕਕਰੋ ਓਭਾਸਕਰੋ ਦੀਪਙ੍ਕਰੋ ਪਦੀਪਕਰੋ ਉਜ੍ਜੋਤਕਰੋ ਪਜ੍ਜੋਤਕਰੋਤਿ – ਜੁਤਿਮਾ ਸੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ।

ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋਤਿ ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਣੋ ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੁ ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ।

ਧਜੋ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਧੂਮੋ [ਧੁਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਞ੍ਞਾਣਮਗ੍ਗਿਨੋ।
ਰਾਜਾ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਭਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਣਮਿਤ੍ਥਿਯਾਤਿ॥

ਏਵਮੇਵ ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਣੋ ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੁ ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ।

ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋਤਿ ਭੂਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਮੇਧਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਮੇਧਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ

ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਮੇਧਸੋਤਿ [ਭੂਰਿਮੇਧਸੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] – ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਏਕੋ ਤਮੋਨੁਦਾਸੀਨੋ, ਜੁਤਿਮਾ ਸੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ।
ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ, ਗੋਤਮੋ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ’’ਤਿ॥

੧੦੮.ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ॥

ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸੇਸੀਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। **ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ।

ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੰ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ – ਏਵੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ। ਅਥ ਵਾ, ਯੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ। **ਅਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਾਲਿਕੰ ਧਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਕਾਲੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨ ਪਰਤ੍ਥ ਨ ਪਰਲੋਕੇ, ਏਵੰ ਅਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।

ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੰ ਰਾਗਕ੍ਖਯੰ ਦੋਸਕ੍ਖਯੰ ਮੋਹਕ੍ਖਯੰ ਗਤਿਕ੍ਖਯੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਯੰ ਭਵਕ੍ਖਯੰ ਸੰਸਾਰਕ੍ਖਯੰ ਵਟ੍ਟਕ੍ਖਯੰ। **ਅਨੀਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਈਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਈਤਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਈਤਿਵੂਪਸਮੰ ਈਤਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਈਤਿਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ।

ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। **ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ**ਤਿ ਉਪਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਪਨਿਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਟਿਭਾਗੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ॥

੧੦੯.ਕਿੰ ਨੁ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯ।
ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ॥

ਕਿੰ ਨੁ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸੀਤਿ ਕਿੰ ਨੁ ਬੁਦ੍ਧਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿ ਅਪੇਸਿ ਅਪਗਚ੍ਛਿ [ਅਪਗਚ੍ਛਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਿਨਾ ਹੋਸੀਤਿ – ਕਿੰ ਨੁ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿ।

ਮੁਹੁੱਤਮਪਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯਾਤਿ ਮੁਹੁੱਤਮ੍ਪਿ ਖਣਮ੍ਪਿ ਲਯਮ੍ਪਿ ਵਯਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਮ੍ਪੀਤਿ – ਮੁਹੁੱਤਮਪਿ। **ਪਿਙ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਬਾਵਰੀ ਤੰ ਨੱਤਾਰੰ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ।

ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾਤਿ ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਣਾ ਪਞ੍ਞਾਧਜਾ ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੁਮ੍ਹਾ ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਜਮ੍ਹਾ ਵਿਚਯਬਹੁਲਾ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲਾ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲਾ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰਿਮ੍ਹਾ ਤੱਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤੱਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁੱਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਜਮ੍ਹਾਤਿ – ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ।

ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾਤਿ ਭੂਰਿ ਵੁੱਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿੱਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਮੇਧਾ ਵੁੱਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿੱਠਿ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਮੇਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪੰਨੋ ਸਮੁਪਪੰਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਮੇਧਸੋਤਿ – ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਕਿੰਨੁ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿ, ਮੁਹੁੱਤਮਪਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯ।
> ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ''ਤਿ॥

੧੧੦.ਯੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸੰਦਿੱਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹੱਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨੱਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ॥

ਯੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸੀਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਤੱਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪੱਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। **ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪੱਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉੱਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਯੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ।

ਸੰਦਿੱਠਿਕਮਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਸੰਦਿੱਠਿਕੰ ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੰ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੰ ਪੱਚੱਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ – ਏਵੰ ਸੰਦਿੱਠਿਕੰ। ਅਥ ਵਾ, ਯੋ ਦਿੱਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅੱਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮੱਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੱਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿੰਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੰਦਿੱਠਿਕੰ। **ਅਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਾਲਿਕੰ ਧਨੰ ਦੱਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕਾਲੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੋ ਦਿੱਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅੱਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮੱਗੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਮੱਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿੰਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨ ਪਰੱਥ ਨ ਪਰਲੋਕੇ, ਏਵੰ ਅਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ – ਸੰਦਿੱਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।

ਤਣ੍ਹੱਖਯਮਨੀਤਿਕਨ੍ਤਿ । **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹੱਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹੱਖਯੰ ਰਾਗੱਖਯੰ ਦੋਸੱਖਯੰ ਮੋਹੱਖਯੰ ਗਤਿੱਖਯੰ ਉਪਪੱਤਿੱਖਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੱਖਯੰ ਭਵੱਖਯੰ ਸੰਸਾਰੱਖਯੰ ਵੱਟੱਖਯੰ। **ਅਨੀਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਈਤਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਈਤਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਈਤਿਵੂਪਸਮੰ ਈਤਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਗੰ ਈਤਿਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਤਣ੍ਹੱਖਯਮਨੀਤਿਕੰ।

ਯਸ੍ਸ ਨੱਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। **ਨੱਥਿ ਉਪਮਾ**ਤਿ ਉਪਮਾ ਨੱਥਿ, ਉਪਨਿਧਾ ਨੱਥਿ, ਸਦਿਸੰ ਨੱਥਿ, ਪਟਿਭਾਗੋ ਨੱਥਿ ਨ ਸਤਿ ਨ ਸੰਵਿੱਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕੱਥਚਿ ਅਜ੍ਝੱਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝੱਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਨੱਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

> ''ਯੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸੰਦਿੱਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
> ਤਣ੍ਹੱਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨੱਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ॥

੧੧੧.ਨਾਹੰ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ॥

ਨਾਹੰ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮੀਤਿ ਨਾਹੰ ਬੁਦ੍ਧਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮਿ ਅਪੇਮਿ ਅਪਗਚ੍ਛਾਮਿ ਵਿਨਾ ਹੋਮੀਤਿ – ਨਾਹੰ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮਿ।

ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਖਣਮ੍ਪਿ ਲਯਮ੍ਪਿ ਵਯਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਮ੍ਪੀਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਗਾਰਵੇਨ ਮਾਤੁਲੰ ਆਲਪਤਿ।

ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾਤਿ ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਣਾ ਪਞ੍ਞਾਧਜਾ ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੁਮ੍ਹਾ ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਮ੍ਹਾ ਵਿਚਯਬਹੁਲਾ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲਾ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲਾ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰਿਮ੍ਹਾ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਮ੍ਹਾਤਿ – ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ।

ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾਤਿ ਭੂਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਮੇਧਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਮੇਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਮੇਧਸੋਤਿ – ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਨਾਹੰ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਵਸਾਮਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣਾ, ਗੋਤਮਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸਾ’’ਤਿ॥

੧੧੨.ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ , ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ॥

ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸੀਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। **ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ – ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ।

ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੰ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ। ਅਥ ਵਾ, ਯੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ। **ਅਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਾਲਿਕੰ ਧਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕਾਲੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੇਵ ਫਲੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨ ਪਰਤ੍ਥ ਨ ਪਰਲੋਕੇ, ਏਵੰ ਅਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।

ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕਨ੍ਤਿ । **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੰ ਰਾਗਕ੍ਖਯੰ ਦੋਸਕ੍ਖਯੰ ਮੋਹਕ੍ਖਯੰ ਗਤਿਕ੍ਖਯੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਯੰ ਭਵਕ੍ਖਯੰ ਸੰਸਾਰਕ੍ਖਯੰ ਵਟ੍ਟਕ੍ਖਯੰ। **ਅਨੀਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਈਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਈਤਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਈਤਿਵੂਪਸਮੰ ਈਤਿਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ।

ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। **ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ**ਤਿ ਉਪਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਪਨਿਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਟਿਭਾਗੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਯੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੀਤਿਕੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ॥

੧੧੩. ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨੰ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ [ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੇਵ ਵਸੇਮਿ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) … ਵਿਵਸਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਰਤ੍ਤਿਂ, ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੰ॥**

ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨੰ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵਾਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਆਲੋਕੇ ਰੂਪਗਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਦਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ ਨਿਜ੍ਝਾਯੇਯ੍ਯ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਾਹੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਮਨਸਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਦਕ੍ਖਾਮਿ ਓਲੋਕੇਮਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮੀਤਿ – ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨੰ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ।

ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਿਵਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਮਨਸਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ – ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ। **ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਾਰਮਾਨੋ ਗਰੁਕਾਰਮਾਨੋ ਮਾਨਯਮਾਨੋ ਪੂਜਯਮਾਨੋ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਵਿਵਸੇਮਿ ਅਤਿਨਾਮੇਮਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਮੀਤਿ – ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿਂ।

ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋਤਿ ਤੰ ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠੋਤਿ ਤੰ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਜਾਨਾਮਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਾਮਿ ਏਵੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਏਵੰ ਵਿਜਾਨਾਮਿ ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਮਿ ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮੀਤਿ – ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੰ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨੰ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿਂ, ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੧੪. ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ, ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।
ਯੰ ਯੰ ਦਿਸੰ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ, ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮਿ॥

ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚਾਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਯਾ ਚ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾ [ਸਦ੍ਧਹਨਾ (ਕ॰)] ਓਕਪ੍ਪਨਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਾਦੋ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਦ੍ਧਾਬਲੰ। **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ [ਪਾਮੁਜ੍ਜੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੋਦਨਾ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ ਓਦਗ੍ਯੰ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਞ੍ਚ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਮਾਨਸੰ ਹਦਯੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਤੀਤਿ – ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ।

ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਾ ਅਰਹਨ੍ਤਸਾਸਨਾ ਨਾਪੇਨ੍ਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।

ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋਤਿ। **ਯਂ ਯਂ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕਮਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ। **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ । ਭੂਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ।

ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਸੋ ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ, ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।
> ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ, ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ॥

੧੧੫.ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮੇ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤਿ ਤਤ੍ਥ।
ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾਯ ਵਜਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ॥

ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮੇ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸਾਤਿ ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵੁਡ੍ਢਸ੍ਸ ਮਹਲ੍ਲਕਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਗਤਸ੍ਸ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਥਾਮਕਸ੍ਸਾਤਿ – ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮੇ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸ।

ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤਿ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਯੋ ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਨ ਪਲੇਤਿ ਨ ਵਜਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ – ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤਿ ਤਤ੍ਥ।

ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾਯ ਵਜਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਗਮਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਗਮਨੇਨ ਞਾਣਗਮਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਗਮਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਗਮਨੇਨ ਵਜਾਮਿ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਮੀਤਿ – ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾਯ ਵਜਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚਂ।

ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ...ਪੇ॰... ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। **ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਨੋ ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮੇ ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤਿ ਤਤ੍ਥ।
> ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾਯ ਵਜਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਮਨੋ ਹਿ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ॥

੧੧੬.ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਦੀਪਾ ਦੀਪਂ ਉਪਲ੍ਲਵਿਂ।
ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਓਘਤਿਣ੍ਣਮਨਾਸਵਂ॥

ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋਤਿ। **ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ**ਤਿ ਕਾਮਪਙ੍ਕੇ ਕਾਮਕਦ੍ਦਮੇ ਕਾਮਕਿਲੇਸੇ ਕਾਮਬਲ਼ਿਸੇ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੇ ਕਾਮਪਲਿਬੋਧੇ ਸੇਮਾਨੋ ਸਯਮਾਨੋ ਵਸਮਾਨੋ ਆਵਸਮਾਨੋ ਪਰਿਵਸਮਾਨੋ [ਅਵਸੇਮਾਨੋ ਪਰਿਸੇਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਿ – ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ। **ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ , ਕਿਲੇਸਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਪਯੋਗਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਵਿਪਾਕਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਰਤ੍ਤੋ ਰਾਗੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਦੋਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਮੋਹੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ,

ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਮਾਨੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਅਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਅਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਪਸੰਸਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਸੁਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਜਾਤਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਜਰਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਮਰਣੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਨੇਰਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਮਾਨੁਸਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ...ਪੇ॰... ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਟ੍ਠਿਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੋਤਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਘਾਨਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਓਟ੍ਠਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਡਾਹੇਨ [ਦਾਹੇਨ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੧] ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲਾਯ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤੇਨ [ਲੋਹਿਤੇਨ। ਪਿਤ੍ਤੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅਂਸਾਯ... ਪਿਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ [ਭਗਨ੍ਦਲਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ... ਪਿਪਾਸਾਯ... ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ... ਪਸ੍ਸਾਵੇਨ... ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਿਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪੁਤ੍ਤਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਧੀਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਪਵੇਧਮਾਨੇ ਸਮ੍ਪਵੇਧਮਾਨੇਤਿ – ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋ।

ਦੀਪਾ ਦੀਪਂ ਉਪਲ੍ਲਵਿਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਤੋ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਾਯ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਪਲ੍ਲਵਿ ਉਪਲ੍ਲਵਿ ਸਮ੍ਪਲ੍ਲਵਿਨ੍ਤਿ – ਦੀਪਾ ਦੀਪਂ ਉਪਲ੍ਲਵਿ।

ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਅਥਾਤਿ। **ਅਦ੍ਦਸਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਸਂ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿਂ ਅਪਸ੍ਸਿਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਂ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ।

ਓਘਤਿਣ੍ਣਮਨਾਸਵਨ੍ਤਿ। **ਓਘਤਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਓਘਤਿਣ੍ਣਂ। **ਅਨਾਸਵ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਤੇ ਆਸਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨਾਸਵੋਤਿ – ਓਘਤਿਣ੍ਣਮਨਾਸਵਂ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨੋ, ਦੀਪਾ ਦੀਪਂ ਉਪਲ੍ਲਵਿਂ।
> ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਓਘਤਿਣ੍ਣਮਨਾਸਵ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੧੭.ਯਥਾ ਅਹੂ ਵਕ੍ਕਲਿ ਮੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ, ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚ।
ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧਂ, ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵਂ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰਂ॥

ਯਥਾ ਅਹੂ ਵਕ੍ਕਲਿ ਮੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ, ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚਾਤਿ ਯਥਾ ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰੋ [ਵਕ੍ਕਲਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਧਾਗਰੁਕੋ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਯਥਾ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਥੇਰੋ ਸਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਧਾਗਰੁਕੋ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਯਥਾ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਥੇਰੋ ਸਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਧਾਗਰੁਕੋ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ – ਯਥਾ ਅਹੂ ਵਕ੍ਕਲਿ ਮੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚ।

ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵੰ ਸਦ੍ਧੰ ਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਮ੍ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਹਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ ਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਮ੍ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਹਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ ਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਮ੍ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਹਿ... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ ਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ, ਸਮ੍ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਹੀਤਿ – ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧੰ।

ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵੰ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੰ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵੰ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤ੍ਵੰ ਪਾਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਾਰੰ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਾਰੰ ਫਸ੍ਸਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਾਰੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ – ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵੰ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਥਾ ਅਹੂ ਵਕ੍ਕਲਿ ਮੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ, ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚ।
ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧੰ,
ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਤ੍ਵੰ ਪਿਙ੍ਗਿਯ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੧੮.ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋ।
ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ [ਵਿਵਟਚ੍ਛਦਨੋ (ਕ॰) ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪਦਮਾਲਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਖਿਲੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ** [ਪਟਿਭਾਣਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **॥**

ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮੀਤਿ ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਕਪ੍ਪੇਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਾਮਿ; ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ , ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਕਪ੍ਪੇਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਾਮਿ; ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ...ਪੇ॰... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਕਪ੍ਪੇਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਾਮੀਤਿ – ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ।

ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹੰ ਵਚਨੰ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥੰ ਦੇਸਨੰ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾਨ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਨਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋ।

ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਛਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਛਦਨਾਨਿ – ਤਣ੍ਹਾਛਦਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਛਦਨੰ, ਕਿਲੇਸਛਦਨੰ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਛਦਨੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਛਦਨੰ। ਤਾਨਿ ਛਦਨਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਿਵਟਾਨਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਾਨਿ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਅਖਿਲੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾਤਿ। **ਅਖਿਲੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਖਿਲੋ, ਦੋਸੋ ਖਿਲੋ, ਮੋਹੋ ਖਿਲੋ, ਕੋਧੋ ਖਿਲੋ, ਉਪਨਾਹੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਿਲਾ। ਤੇ ਖਿਲਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਖਿਲੋ।

ਪਟਿਭਾਨਵਾਤਿ ਤਯੋ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੋ – ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ [ਪਕਤਿਯਾ (ਕ॰)] ਪਰਿਯਾਪੁਤਂ [ਪਰਿਯਾਪੁਟਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਤਿ [ਪਟਿਭਾਯਤਿ (ਕ॰)] – ਅਯਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ।

ਕਤਮੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਞਾਯੇ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚ ਕਾਰਣੇ ਚ ਠਾਨਾਠਾਨੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਤਿ – ਅਯਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ।

ਕਤਮੋ ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਞਾਤੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਤੋ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਾ। ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਤਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਅਖਿਲੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ । ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਾਮਿ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮੁਨਿਨੋ ਵਚੋ।
> ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਖਿਲੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ''ਤਿ॥

੧੧੯.ਅਧਿਦੇਵੇ [ਅਤਿਦੇਵੇ (ਕ॰)] **ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿ ਪਰੋਪਰਂ** [ਪਰੋਵਰਂ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] **।**
ਪਞ੍ਹਾਨਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤਂ॥

ਅਧਿਦੇਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। **ਦੇਵਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਦੇਵਾ – ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ [ਸਮ੍ਮਭਿਦੇਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ? ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ [ਕਤਮੇ ਸਮ੍ਮਤਿਦੇਵਾ ਰਾਜਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਚ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਚ ਦੇਵਿਯੋ ਚ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ? ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ, ਯੇ ਚ ਦੇਵਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ। ਕਤਮੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ? ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ, ਯੇ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ। ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇ ਅਧਿਦੇਵਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵੇ ਅਧਿਦੇਵਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵੇ ਅਧਿਦੇਵਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਧਿਦੇਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ।

ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿ ਪਰੋਪਰਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਦੇਵਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਅਫਸ੍ਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। ਕਤਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਦੇਵਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਦੇਵਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਕਤਮੇ ਪਰੇਸਂ ਅਧਿਦੇਵਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਅਧਿਦੇਵਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਦੇਵਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਅਫਸ੍ਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿ ਪਰੋਪਰਂ।

ਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਭਗਵਾ ਪਾਰਾਯਨਿਕਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ ਪਰਿਵਟੁਮਕਰੋ; ਸਭਿਯਪਞ੍ਞਾਨਂ [ਪਰਿਸਪਞ੍ਞਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਿਙ੍ਗਿਯਪਞ੍ਞਾਨਂ (ਕ॰)] ਅਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ ਪਰਿਵਟੁਮਕਰੋ; ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਞਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੁਯਾਮਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਭਿਕ੍ਖੁਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਉਪਾਸਕਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਉਪਾਸਿਕਾਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਰਾਜਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਖਤ੍ਤਿਯਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਵੇਸ੍ਸਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਸੁਦ੍ਦਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਦੇਵਪਞ੍ਞਾਨਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ ਪਰਿਵਟੁਮਕਰੋਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਕਰੋ। **ਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ। ਯਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਥੇ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਵਾਲ਼ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਨਿਰੁਦਕਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਤ੍ਥਾਰੇਤਿ [ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਤਾਰੇਤਿ, ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਤੇ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਜਰਾਕਨ੍ਤਾਰਂ...ਪੇ॰... ਬ੍ਯਾਧਿਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਮਰਣਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਰਾਗਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਦੋਸਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਮੋਹਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਮਾਨਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਕਿਲੇਸਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਰਾਗਗਹਨਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਦੋਸਗਹਨਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਮੋਹਗਹਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ... ਕਿਲੇਸਗਹਨਂ... ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਗਹਨਂ ਤਾਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਤ੍ਥਾਰੇਤਿ ਪਤਾਰੇਤਿ; ਖੇਮਨ੍ਤਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾਤਿ, ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ। ਅਥ ਵਾ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾ।

ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤਨ੍ਤਿ ਸਕਙ੍ਖਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਲ੍ਲੇਖਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਰਾਗਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਤਰਾਗਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਦੋਸਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਤਦੋਸਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਮੋਹਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਤਮੋਹਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਕਿਲੇਸਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਅਧਿਦੇਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿ ਪਰੋਪਰਂ।
> ਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੨੦.ਅਸਂਹੀਰਂ ਅਸਂਕੁਪ੍ਪਂ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ, ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ॥

ਅਸਂਹੀਰਂ ਅਸਂਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਸਂਹੀਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਅਸਂਹੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਦੋਸੇਨ ਮੋਹੇਨ ਕੋਧੇਨ ਉਪਨਾਹੇਨ ਮਕ੍ਖੇਨ ਪਲ਼ਾਸੇਨ ਇਸ੍ਸਾਯ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਮਾਯਾਯ ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ ਥਮ੍ਭੇਨ ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ ਮਾਨੇਨ ਅਤਿਮਾਨੇਨ ਮਦੇਨ ਪਮਾਦੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਸਵੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਅਸਂਹਾਰਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਅਸਂਹੀਰਂ।

ਅਸੰਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਸੰਕੁਪ੍ਪਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ [ਯਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ [ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਅਸੰਹੀਰਂ ਅਸੰਕੁਪ੍ਪਂ।

ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। **ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ**ਤਿ ਉਪਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਪਨਿਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਟਿਭਾਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ।

ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਵਚਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨਂ ਨਿਯੋਗਵਚਨਂ ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨਂ ਅਵਿਰਦ੍ਧਵਚਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ**ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਕਙ੍ਖਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਂਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ।

ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਹਿ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੋਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਬ੍ਭਾਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

''ਅਸੰਹੀਰਂ ਅਸੰਕੁਪ੍ਪਂ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਮਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ, ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੋ।

ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤੋ

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧੨੧. ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡੰ, ਅਵਿਹੇਠਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ।
ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਸਬ੍ਬੇਸੂਤਿ। **ਭੂਤੇਸੂ**ਤਿ ਭੂਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਸਾ ਚ ਥਾਵਰਾ ਚ। **ਤਸਾ**ਤਿ ਯੇਸੰ ਤਸਿਤਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਯਭੇਰਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਸਾ? ਤੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤਸਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਸਾ। **ਥਾਵਰਾ**ਤਿ ਯੇਸੰ ਤਸਿਤਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਯਭੇਰਵਾ ਪਹੀਨਾ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਥਾਵਰਾ? ਤੇ ਨ ਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਥਾਵਰਾ। **ਦਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਦਣ੍ਡਾ – ਕਾਯਦਣ੍ਡੋ ਵਚੀਦਣ੍ਡੋ ਮਨੋਦਣ੍ਡੋ। ਤਿਵਿਧੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਕਾਯਦਣ੍ਡੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵਚੀਦਣ੍ਡੋ, ਤਿਵਿਧੰ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਨੋਦਣ੍ਡੋ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਦਣ੍ਡੰ ਨਿਧਾਯ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ।

ਅਵਿਹੇਠਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਮੇਕਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤੰ ਪਾਣਿਨਾ ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਅਨ੍ਦੁਯਾ [ਅਰੁਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਦ੍ਦੂਯਾ (ਕ॰)] ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਵਾ ਅਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਪਾਣਿਨਾ ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਅਨ੍ਦੁਯਾ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਵਾ ਅਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋਤਿ – ਅਵਿਹੇਠਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ।

ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯਨ੍ਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ; **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਅਤ੍ਰਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਖੇਤ੍ਤਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। **ਸਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਸਹ ਆਗਮਨੰ ਫਾਸੁ, ਗਮਨੰ ਫਾਸੁ, ਗਮਨਾਗਮਨੰ ਫਾਸੁ, ਠਾਨੰ ਫਾਸੁ, ਨਿਸਜ੍ਜਨੰ ਫਾਸੁ, ਸਯਨੰ [ਨਿਪਜ੍ਜਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਫਾਸੁ, ਆਲਪਨੰ ਫਾਸੁ, ਸਲ੍ਲਪਨੰ ਫਾਸੁ, ਉਲ੍ਲਪਨੰ ਫਾਸੁ, ਸਮੁਲ੍ਲਪਨੰ ਫਾਸੁ । **ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਨ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਨ ਪਤ੍ਥਯੇਯ੍ਯ ਨ ਪਿਹਯੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਹਾਯੰ ਵਾ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ [ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਨਾਗਤਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ] ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਪਤ੍ਥਯੇਯ੍ਯ ਪਿਹਯੇਯ੍ਯ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯੰ।

ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ, ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ [ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧] ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥੰ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬੰ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਏਵੰ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥੰ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਸੋ ਏਕੋ

ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਏਵਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਏਵਂ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ਮਾਰਂ ਸਸੇਨਕਂ ਨਮੁਚਿਂ ਕਣ੍ਹਂ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁਂ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਿਨਿਂ ਵਿਸਰਿਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵਂਗਮੇਸਿ।

‘‘ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ ਸਂਸਰਂ।
ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥

‘‘ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ।
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨਾਦਾਨੋ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ? ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ। ਏਵਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ? ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ।

‘‘ਏਕਾਯਨਂ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ, ਮਗ੍ਗਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ? ਬੋਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ। ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਞਾਣਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ

ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ਛੰਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਯਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਫਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ ਫਸ੍ਸੇਸਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸੀਤਿ ਏਵਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਏਕੋ।

ਚਰੇਤਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ, ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ, ਸਤਿਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ, ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ। ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ। ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। ਸਤਿਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ। ਞਾਣਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ। ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ। ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ। ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਤਿ ਤਥਾਗਤੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਪਦੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਪਦੇਸਤੋ ਸਾਵਕੇਸੁ। ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ ਚ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪੰਨ੍ਨਾਨਂ, ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ , ਸਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀਨਂ, ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪੰਨ੍ਨਾਨਂ, ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪੰਨ੍ਨਾਨਂ, ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਗਤਫਲਾਨਂ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਦੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਦੇਸਤੋ ਸਾਵਕਾਨਂ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚਰਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤਿਯਾ ਚਰਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਰਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਤਿ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਪੰਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਪੰਨ੍ਨੋ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਵਿਸੇਸਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਅਭਿਰੋਪਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ , ਪਰਿਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵੋਦਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ, ਪਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ ਯਥਾ ਖਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮ ਵਿਸਾਣਂ ਏਕਂ ਹੋਤਿ ਅਦੁਤਿਯਂ, ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਕ੍ਕਪ੍ਪੋ ਤਸ੍ਸਦਿਸੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ। ਯਥਾ ਅਤਿਲੋਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਣਕਪ੍ਪੋ, ਅਤਿਤਿਤ੍ਤਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਿਤ੍ਤਕਪ੍ਪੋ, ਅਤਿਮਧੁਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਧੁਰਕਪ੍ਪੋ, ਅਤਿਉਣ੍ਹਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗ੍ਗਿਕਪ੍ਪੋ , ਅਤਿਸੀਤਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹਿਮਕਪ੍ਪੋ, ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਕਪ੍ਪੋ, ਮਹਾਭਿਞ੍ਞਾਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਾਵਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੋਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਤ੍ਥ ਤਕ੍ਕਪ੍ਪੋ ਤਸ੍ਸਦਿਸੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਮੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ, ਅਵਿਹੇਠਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ।
ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੨੨.ਸੰਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾ, ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯੰ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦੰ ਪਹੋਤਿ।
ਆਦੀਨਵੰ ਸ੍ਨੇਹਜੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਸੰਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾਤਿ। **ਸੰਸਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੰਸਗ੍ਗਾ – ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗੋ ਚ ਸਵਨਸੰਸਗ੍ਗੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿਂ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ – ਕੇਸਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ [ਸੋਭਣਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੁਖਂ ਵਾ ਸੋਭਨਂ ਅਕ੍ਖੀ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਕਣ੍ਣਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਨਾਸਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਓਟ੍ਠਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਦਨ੍ਤਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਮੁਖਂ ਵਾ ਸੋਭਨਂ ਗੀਵਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਥਨਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਉਰਂ ਵਾ ਸੋਭਨਂ ਉਦਰਂ ਵਾ ਸੋਭਨਂ ਕਟਿ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਊਰੂ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਜਙ੍ਘਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਹਤ੍ਥਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਪਾਦਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਵਾ ਸੋਭਨਾ ਨਖਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾਤਿ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥੇਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤਿ [ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ (ਕ॰)] ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ ਰਾਗਬਨ੍ਧਨਂ – ਅਯਂ ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗੋ।

ਕਤਮੋ ਸਵਨਸੰਸਗ੍ਗੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸੁਣਾਤਿ – ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਿਗਮੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿ । ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥੇਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ ਰਾਗਬਨ੍ਧਨਂ – ਅਯਂ ਸਵਨਸੰਸਗ੍ਗੋ।

ਸ੍ਨੇਹਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸ੍ਨੇਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ? ਯਾਵਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਮਕਤਂ [ਸੀਮਕਤਂ ਮਰਿਯਾਦਿਕਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਓਧਿਕਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਮਾਯਿਤਂ – ''ਇਦਂ ਮਮ, ਏਤਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਮ''। ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਂ – ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ।

ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ [ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੋ (ਕ॰)] ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ, ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ।

ਸੰਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸਵਨਸੰਸਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੰਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾ।

ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤੀਤਿ। **ਸ੍ਨੇਹੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸ੍ਨੇਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ। **ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ [ਵਿਲੋਪਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭੦] ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ – ''ਅਯਂ, ਦੇਵ, ਚੋਰੋ ਆਗੁਚਾਰੀ। ਇਮਸ੍ਸ ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ ਤਂ ਦਣ੍ਡਂ ਪਣੇਹੀ''ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਤਂ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। ਸੋ ਪਰਿਭਾਸਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ [ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਬਨ੍ਧਾਪੇਤਿ – ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਵੇਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਲਤਾਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਪਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਗਾਮਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਨਿਗਮਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਰਟ੍ਠਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਜਨਪਦਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਵਚਨੀਯਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ – ''ਨ ਤੇ ਲਬ੍ਭਾ ਇਤੋ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਨ੍ਧਨਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸੇਵ [ਤਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਨਂ ਆਹਰਾਪੇਤਿ – ਸਤਂ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ। ਸੋ ਧਨਜਾਨਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ [ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਾਨਿ (ਕ॰)] ਕਾਰਾਪੇਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ , ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ [ਏਰਕਵਟ੍ਟਿਕਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੯] ਕਰੋਤਿ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ [ਖਾਰਾਪਟਿਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਕਰੋਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਸੋ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ। ਰਾਜਾ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਦਣ੍ਡਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰੋ।

ਸੋ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ [ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੭] – ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਦੁਤਿਯੇ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਪਾਦੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਦੁਤਿਯੇ ਪਾਦੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਮਜ੍ਝੇ ਉਰਸ੍ਮਿਂ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ [ਤਿਪ੍ਪਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦੇਤਿ; ਨ ਚ ਤਾਵ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਸਂਵੇਸੇਤ੍ਵਾ [ਸਂਵੇਸਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੭] ਕੁਠਾਰੀਹਿ [ਕੁਧਾਰੀਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੀਹਿ ਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਰਥੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ [ਸਞ੍ਜੋਤਿਭੂਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਾਰਪਬ੍ਬਤਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿਪਿ ਓਰੋਪੇਨ੍ਤਿਪਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਾਯ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦੇਤਿ; ਨ ਚ ਤਾਵ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮਹਾਨਿਰਯੋ –

ਚਤੁਕ੍ਕਣ੍ਣੋ ਚਤੁਦ੍ਵਾਰੋ, ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਭਾਗਸੋ ਮਿਤੋ।
ਅਯੋਪਾਕਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਅਯਸਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਮਯਾ ਭੂਮਿ, ਜਲਿਤਾ ਤੇਜਸਾ ਯੁਤਾ।
ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤਂ, ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ॥

ਕਦਰਿਯਾਤਪਨਾ [ਕਦਰਿਯਾ ਤਾਪਨਾ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭੦] ਘੋਰਾ, ਅਚ੍ਚਿਮਨ੍ਤੋ ਦੁਰਾਸਦਾ।
ਲੋਮਹਂਸਨਰੂਪਾ ਚ, ਭੇਸ੍ਮਾ ਪਟਿਭਯਾ ਦੁਖਾ॥

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਮਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਭਯਾਨਕੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਛਦਨਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਛਦਨਮ੍ਹਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਭਯਾਨਕੋ।
ਡਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਭੂਮਿਯਂ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

ਅਯੋਕਪਾਲਮਾਦਿਤ੍ਤਂ, ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਜਲਿਤਂ ਯਥਾ।
ਏਵਂ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੋ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਪਸ੍ਸਤੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਲੁਦ੍ਦਾ, ਮਹਾਕਿਬ੍ਬਿਸਕਾਰਿਨੋ।
ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਮਿਯ੍ਯਰੇ [ਮੀਯਰੇ (ਕ॰)]॥

ਜਾਤਵੇਦਸਮੋ ਕਾਯੋ, ਤੇਸਂ ਨਿਰਯਵਾਸਿਨਂ।
ਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਦਲ੍ਹਤ੍ਤਂ, ਨ ਭਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ ਨਪਿ ਮਸਿ॥

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨਪਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ।
ਉਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਂ॥

ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਪਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧੀਯਤਿ।

ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤਾਸਾ ਤੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਮੋਕ੍ਖਗਵੇਸਿਨੋ॥

ਨ ਤੇ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ।
ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ, ਅਵਿਪਕ੍ਕਂ ਕਤਂ ਬਹੁਨ੍ਤਿ॥

ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਜਾਤਂ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਜਾਤਂ।

ਯਾਨਿ ਚ ਨੇਰਯਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਮਾਨੁਸਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ? ਤਸ੍ਸ ਸ੍ਨੇਹਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ – ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤਿ।

ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇਤਿ। **ਸ੍ਨੇਹੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸ੍ਨੇਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ। **ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ ਦਕ੍ਖਮਾਨੇ ਓਲੋਕਯਮਾਨੇ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੇ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

“ਸਂਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾ, ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤਿ।
ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ”ਤਿ॥

੧੨੩.ਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਹਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ [ਪਟਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] **।**
ਏਤਂ ਭਯਂ ਸਨ੍ਥਵੇ [ਸਨ੍ਧਵੇ (ਕ॰)] **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਹਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਮਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਿਤ੍ਤਾ – ਅਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ ਚ ਅਨਾਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ [ਪਬ੍ਬਜਿਤਮਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਚ। ਕਤਮੋ ਅਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦੁਦ੍ਦਦਂ ਦਦਾਤਿ, ਦੁਚ੍ਚਜਂ ਚਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਂ ਖਮਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗੂਹਤਿ [ਪਰਿਗੁਯ੍ਹਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਖੀਣੇ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞਤਿ – ਅਯਂ ਅਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਅਨਾਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ ਅਧਿਸੀਲੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ…ਪੇ॰… ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ… ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ… ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ… ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ… ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਅਨਾਗਾਰਿਕਮਿਤ੍ਤੋ।

ਸੁਹਜ੍ਜਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਸਹ ਆਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਠਾਨਂ ਫਾਸੁ ਨਿਸਜ੍ਜਨਂ [ਨਿਸਜ੍ਜਾ (ਕ॰)] ਫਾਸੁ ਸਯਨਂ ਫਾਸੁ ਆਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਉਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ। **ਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ ਹਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਤ੍ਤੇ ਚ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਚ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਚ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੇ ਚ ਸਹਾਯੇ ਚ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨੁਗਣ੍ਹਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਰਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਹਾਪੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਹਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਹਾਪੇਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਹਾਪੇਤਿ ਪਹਾਪੇਤਿ ਪਰਿਹਾਪੇਤਿ ਪਰਿਧਂਸੇਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ [ਪਰਿਸਜ੍ਜੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀਤਿ – ਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ ਹਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ।

ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ – ਅੱਤਾਨੰ ਵਾ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ, ਅੱਤਾਨੰ ਵਾ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ ਅੱਤਾਨੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ? ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੇ ਬਹੂਪਕਾਰਾ, ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਾਮਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪੱਚਯਭੇਸੱਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ। ਯਮ੍ਪਿ [ਯੇਪਿ (ਕ॰) ਏਵੰ ਚੂਲਨਿ॰ ਖੱਗਵਿਸਾਣਸੁੱਤਨਿੱਦੇਸ ੧੫੧] ਮੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦਾਤੁੰ ਵਾ ਕਾਤੁੰ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ। ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਪੋਰਾਣੰ ਮਾਤਾਪੇੱਤਿਕੰ ਨਾਮਗੋੱਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੰ। ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਹੰ ਞਾਯਾਮਿ – ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਕੁਲੂਪਕੋ, ਅਸੁਕਾਯ ਕੁਲੂਪਕੋਤਿ । ਏਵੰ ਅੱਤਾਨੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਅੱਤਾਨੰ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਬਹੂਪਕਾਰੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੰ ਆਗਮ੍ਮ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ, ਧਮ੍ਮੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ, ਸਙ੍ਘੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਅਦਿੱਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਕਾਮੇਸੁਮਿੱਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮੱਜਪਮਾਦੱਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ; ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਉੱਦੇਸੰ ਦੇਮਿ, ਪਰਿਪੁੱਛੰ ਦੇਮਿ, ਉਪੋਸਥੰ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਕਮ੍ਮੰ ਅਧਿੱਟ੍ਠਾਮਿ। ਅਥ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੰ ਉੱਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ [ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਞ੍ਞੇ ਸੱਕਰੋਥ ਗਰੁੰ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥਾਤਿ। ਏਵੰ ਅੱਤਾਨੰ ਉੱਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਮਿੱਤੇ ਸੁਹੱਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਹਾਪੇਤਿ ਅੱਤ੍ਥੰ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ।

ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਭਯੰ ਜਰਾਭਯੰ ਬ੍ਯਾਧਿਭਯੰ ਮਰਣਭਯੰ ਰਾਜਭਯੰ ਚੋਰਭਯੰ ਅੱਗਿਭਯੰ ਉਦਕਭਯੰ ਅੱਤਾਨੁਵਾਦਭਯੰ ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯੰ ਦਣ੍ਡਭਯੰ ਦੁੱਗਤਿਭਯੰ ਊਮਿਭਯੰ ਕੁਮ੍ਭਿਲਭਯੰ ਆਵੱਟਭਯੰ ਸੁਸੁਮਾਰਭਯੰ [ਸੁੰਸੁਮਾਰਭਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਜੀਵਿਕਭਯੰ ਅਸਿਲੋਕਭਯੰ ਪਰਿਸਸਾਰੱਜਭਯੰ ਮਦਨਭਯੰ ਭਯਾਨਕੰ ਛਮ੍ਭਿਤੱਤੰ ਲੋਮਹੰਸੋ ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉੱਤ੍ਰਾਸੋ। **ਸਨ੍ਥਵੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਥਵਾ – ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵੋ ਚ ਦਿੱਟ੍ਠਿਸਨ੍ਥਵੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿੱਟ੍ਠਿਸਨ੍ਥਵੋ। **ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿੱਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਮਿੱਤੇ ਸੁਹੱਜੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਹਾਪੇਤਿ ਅੱਤ੍ਥੰ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿੱਤੋ।
> ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੪.**ਵੰਸੋ ਵਿਸਾਲੋਵ ਯਥਾ ਵਿਸੱਤੋ, ਪੁੱਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ।**
ਵੰਸਕ੍ਕਲ਼ੀਰੋਵ [ਵੰਸੇ ਕਲ਼ੀਰੋਵ (ਕ॰)] **ਅਸੱਜਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਵੰਸੋ ਵਿਸਾਲੋਵ ਯਥਾ ਵਿਸੱਤੋਤਿ ਵੰਸੋ ਵੁੱਚਤਿ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਪੋਰਾਣਕਾ ਵੰਸਾ ਸੱਤਾ [ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਕਣ੍ਟਕਾ ਜਟਿਤਾ ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਸੱਤਾ ਆਸੱਤਾ ਲੱਗਾ ਲੱਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ, ਏਵਮੇਵ ਵਿਸੱਤਿਕਾ ਵੁੱਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਨਨ੍ਦੀ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ ਇੱਛਾ ਮੁੱਛਾ ਅੱਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗੇਧੋ ਪਲਿਗੇਧੋ ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ ਏਜਾ ਮਾਯਾ ਜਨਿਕਾ ਸਞ੍ਜਨਨੀ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਜਾਲਿਨੀ ਸਰਿਤਾ ਵਿਸੱਤਿਕਾ ਸੁੱਤੰ ਵਿਸਟਾ ਆਯੂਹਨੀ ਦੁਤਿਯਾ ਪਣਿਧਿ ਭਵਨੇੱਤਿ ਵਨੰ ਵਨਥੋ ਸਨ੍ਥਵੋ ਸਿਨੇਹੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ ਆਸਾ ਆਸੀਸਨਾ ਆਸੀਸਿਤੱਤੰ ਰੂਪਾਸਾ ਸੱਦਾਸਾ ਗਨ੍ਧਾਸਾ ਰਸਾਸਾ ਫੋੱਟ੍ਠਬ੍ਬਾਸਾ ਲਾਭਾਸਾ ਧਨਾਸਾ ਪੁੱਤਾਸਾ ਜੀਵਿਤਾਸਾ ਜਪ੍ਪਾ ਪਜਪ੍ਪਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ ਜਪ੍ਪਨਾ ਜਪ੍ਪਿਤੱਤੰ ਲੋਲੁਪ੍ਪੰ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਿਤੱਤੰ ਪੁੱਛਞ੍ਜਿਕਤਾ ਸਾਧੁਕਮ੍ਯਤਾ ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪੱਥਨਾ ਪਿਹਨਾ ਸਮ੍ਪੱਥਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸੱਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋੱਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਓਘੋ ਯੋਗੋ ਗਨ੍ਥੋ ਉਪਾਦਾਨੰ ਆਵਰਣੰ ਨੀਵਰਣੰ ਛਦਨੰ ਬਨ੍ਧਨੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਪਰਿਯੁੱਟ੍ਠਾਨੰ ਲਤਾ ਵੇਵਿੱਛੰ ਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨੰ

ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਵੋ ਮਾਰਪਾਸੋ ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਂ ਮਾਰਵਿਸਯੋ ਮਾਰਨਿਵਾਸੋ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਂ ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ ਤਣ੍ਹਾਗਦ੍ਦੂਲਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ।

ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ? ਵਿਸਾਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਸਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਕ੍ਕਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਹਰਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਫਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਆਵਾਸੇ ਲਾਭੇ ਯਸੇ ਪਸਂਸਾਯ ਸੁਖੇ ਚੀਵਰੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸਤਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ – ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤਿ – ਵਂਸੋ ਵਿਸਾਲੋਵ ਯਥਾ ਵਿਸਤ੍ਤੋ।

ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਅਤ੍ਰਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਖੇਤ੍ਤਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਦਾਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਭਰਿਯਾਯੋ। ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਨ੍ਤਿ – ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ।

ਵਂਸਕ੍ਕਲ਼ੀਰੋਵ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋਤਿ ਵਂਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੇਲ਼ੁਗੁਮ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਵੇਲ਼ੁਗੁਮ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਤਰੁਣਕਾ ਕਲ਼ੀਰਕਾ [ਤਰੁਣਕਲ਼ੀਰਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਸਤ੍ਤਾ ਅਲਗ੍ਗਾ ਅਗਧਿਤਾ [ਅਪਲਿਵੇਠਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਏਵਮੇਵ। **ਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਜ੍ਜਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾ ਪਹੀਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ। ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰੂਪੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਗਨ੍ਧੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਰਸੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਲੇ...ਪੇ॰... ਗਣੇ... ਆਵਾਸੇ... ਲਾਭੇ... ਯਸੇ... ਪਸਂਸਾਯ... ਸੁਖੇ... ਚੀਵਰੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ... ਸੇਨਾਸਨੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ... ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ... ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਕਾਮਭਵੇ... ਰੂਪਭਵੇ... ਅਰੂਪਭਵੇ... ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਅਤੀਤੇ... ਅਨਾਗਤੇ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਮੁਚ੍ਛਤਿ; ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਂਸਕ੍ਕਲ਼ੀਰੋਵ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਵਂਸੋ ਵਿਸਾਲੋਵ ਯਥਾ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ।
> ਵਂਸਕ੍ਕਲ਼ੀਰੋਵ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੫.ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਬਦ੍ਧੋ [ਅਬਨ੍ਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], **ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯ।**
ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਬਦ੍ਧੋ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯਾਤਿ। **ਮਿਗੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਿਗਾ – ਏਣਿਮਿਗੋ ਚ ਪਸਦਮਿਗੋ ਚ। ਯਥਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ [ਆਰਞ੍ਞਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ [ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ [ਪਰੰ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧] ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ । ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰੰ, ਅਪਦੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’, ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਸੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਪਿਮਤੋ’’ਤਿ – ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਬਦ੍ਧੋ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯ।

ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਨਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਮਾਣਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋ। **ਸੇਰੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੇਰੀ – ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸੇਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸੇਰੀ। ਕਤਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸੇਰੀ?

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ – ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸੇਰੀ। ਕਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਰੀ? ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਸੇਰਿਨਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਰੀ। **ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਬਦ੍ਧੋ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯ।
ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੬.ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਵਾਸੇ ਠਾਨੇ ਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਯ।
ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਵਾਸੇ ਠਾਨੇ ਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਯਾਤਿ ਸਹਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਸਹ ਆਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਠਾਨਂ ਫਾਸੁ ਨਿਸਜ੍ਜਨਂ ਫਾਸੁ ਸਯਨਂ ਫਾਸੁ ਆਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਉਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ। **ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਵਾਸੇ ਠਾਨੇ ਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ ਵਾਸੇਪਿ ਠਾਨੇਪਿ ਗਮਨੇਪਿ ਚਾਰਿਕਾਯਪਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ ਪਰਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ ਉਭਯਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ ਪਰਮਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ [ਉਭਯਤ੍ਥਮਨ੍ਤਨਾ (ਕ॰)] ਤਿ – ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਵਾਸੇ ਠਾਨੇ ਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਯ।

ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਏਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਬਾਲਾਨਂ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ – ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਵਸਨਤਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਏਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ – ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਵਸਨਤਾ। **ਸੇਰੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੇਰੀ – ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸੇਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸੇਰੀ। ਕਤਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸੇਰੀ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ... ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ – ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸੇਰੀ। ਕਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਰੀ? ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਸੇਰਿਨਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਰੀ। **ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਸੇਰਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਵਾਸੇ ਠਾਨੇ ਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਯ।
ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਂ ਸੇਰਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੭.ਖਿਡ੍ਡਾ [ਖਿਟ੍ਟਾ (ਕ॰)] **ਰਤੀ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪੁਲਂ ਹੋਤਿ ਪੇਮਂ।**
ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ [ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] **ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਖਿਡ੍ਡਾ ਰਤੀ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇਤਿ। **ਖਿਡ੍ਡਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਖਿਡ੍ਡਾ – ਕਾਯਿਕਾ ਚ ਖਿਡ੍ਡਾ ਵਾਚਸਿਕਾ ਚ ਖਿਡ੍ਡਾ। ਕਤਮਾ ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ? ਹਤ੍ਥੀਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਰਥੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਧਨੂਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਥਰੂਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਪਦੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਦਸਪਦੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਹਾਰਪਥੇਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਖਲਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਘਟਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਸਲਾਕਹਤ੍ਥੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਙ੍ਗਚੀਰੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਵਙ੍ਕਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਚਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਚਿਙ੍ਗੁਲਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਾਲ਼੍ਹਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਰਥਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਧਨੁਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖਰਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਮਨੇਸਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਵਜ੍ਜੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ।

ਕਤਮਾ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ? ਮੁਖਭੇਰਿਕਂ ਮੁਖਾਲਮ੍ਬਰਂ ਮੁਖਡਿਣ੍ਡਿਮਕਂ [ਮੁਖਦੇਣ੍ਡਿਮਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਮੁਖਦਿਨ੍ਦਿਮਕਂ (ਕ॰)] ਮੁਖਚਲਿਮਕਂ ਮੁਖਕੇਰਕਂ [ਮੁਖਭੇਰੁਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੁਖਦਦ੍ਦਰਿਕਂ ਨਾਟਕਂ ਲਾਸਂ ਗੀਤਂ ਦਵਕਮ੍ਮਂ। ਅਯਂ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ।

ਰਤੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ ਰਤੀਤਿ। ਸਹਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਸਹ ਆਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਫਾਸੁ ਠਾਨਂ ਫਾਸੁ ਨਿਸਜ੍ਜਨਂ ਫਾਸੁ ਸਯਨਂ ਫਾਸੁ ਆਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਉਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਂ ਫਾਸੁ। **ਖਿਡ੍ਡਾ ਰਤੀ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਖਿਡ੍ਡਾ ਚ ਰਤਿ ਚ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ ਹੋਤੀਤਿ – ਖਿਡ੍ਡਾ ਰਤੀ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ।

ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪੁਲਂ ਹੋਤਿ ਪੇਮਨ੍ਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਅਤ੍ਰਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਖੇਤ੍ਤਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ , ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। **ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪੁਲਂ ਹੋਤਿਂ ਪੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਪੇਮਨ੍ਤਿ – ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪੁਲਂ ਹੋਤਿ ਪੇਮਂ।

ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਧੀਤਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ।

ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ। **ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਿਯਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਅਟ੍ਟਿਯਮਾਨੋ ਹਰਾਯਮਾਨੋਤਿ – ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਖਿਡ੍ਡਾ ਰਤੀ ਹੋਤਿ ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ, ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪੁਲਂ ਹੋਤਿ ਪੇਮਂ।
> ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੮.ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।
ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ। **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ [ਅਬਜਾਪਜ੍ਝੇਨ (ਸਜਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮] ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ [ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲਾ (ਬਹੂਸੁ)] ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਦਿਸਾਸੁ ਵਿਦਿਸਾਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਕਰੁਣਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਮੁਦਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਯੇ ਦਿਸਾਸੁ ਵਿਦਿਸਾਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨਾਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ [ਅਪ੍ਪਟਿਰੂਪਂ (ਸਜਾ॰)] ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ [ਅਨਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ (ਸਜਾ॰)] ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ

ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵੱਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤੋ, ਅਯੰ ਵੁੱਚਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ…ਪੇ॰…

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ…ਪੇ॰… ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਾਯ ਚ ਇਤਰੀਤਰਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵੱਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤੋ, ਅਯੰ ਵੁੱਚਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀਤਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿੰਸਾ [ਗੋਮਹਿਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੫] ਹਤ੍ਥੀ ਅਹੀ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਣਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ, ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ ਜਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ ਕੁਟ੍ਠੰ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿੱਤੰ ਮਧੁਮੇਹੋ ਅੰਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ, ਪਿੱਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹੰ ਜਿਘੱਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉੱਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ ਇਤਿ ਵਾ। ਇਮੇ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਤਮੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਕਾਯਦੁੱਚਰਿਤੰ ਵਚੀਦੁੱਚਰਿਤੰ ਮਨੋਦੁੱਚਰਿਤੰ ਕਾਮੱਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣੰ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣੰ ਉਦ੍ਧੱਚਕੁਕ੍ਕੁੱਚਨੀਵਰਣੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣੰ ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮੱਛਰਿਯੰ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਦੋ ਪਮਾਦੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁੱਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਇਮੇ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। ਕਥੰ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਤੰ ਪੁੱਗਲੰ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋੱਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮੱਦਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪੱਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨ੍ਵੱਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁੱਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮੱਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ, ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ… ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ… ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ… ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ… ਸੱਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ… ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ – ਇਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤਤ੍ਥੇਤੇ [ਤਤ੍ਰ ਤੇ (ਕ॰)] ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅੱਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਯਥਾ ਬਿਲੇ ਬਿਲਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਦਕੇ ਦਕਾਸਯਾ [ਉਦਕੇ ਉਦਕਾਸਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਵਨੇ ਵਨਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ , ਰੁਕ੍ਖੇ

ਰੁਕ੍ਖਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਂਞ੍ਞੋਜਨੀਯਾ [ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾ (ਕ॰)], ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਂਯੋਜਨੀਯਾ, ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ? ਲੋਭੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੋ [ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮] ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ, ਦੋਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੋ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ''ਤਿ।

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਲੋਭੋ, ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਲੋਭੋ ਸਹਤੇ ਨਰਂ॥

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਦੋਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਦੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਦੋਸੋ ਸਹਤੇ ਨਰਂ॥

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਮੋਹੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

ਮੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਮੋਹੋ ਸਹਤੇ ਨਰਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵ਼ੁੱਤ੍ਵੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ; ਦੋਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ।

''ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਾਪਚੇਤਸੰ।
ਹਿੰਸਨ੍ਤਿ ਅੱਤੁਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰੰਵ ਸਮ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ [ਸਫਲਨ੍ਤਿ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਇਤਿਵੁ॰ ੫੦]॥

ਏਵਮ੍ਪਿ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵ਼ੁੱਤ੍ਵੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਅਰਤੀ ਰਤੀ ਲੋਮਹੰਸੋ ਇਤੋਜਾ।
ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ [ਚਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੭੩-੨੭੪]॥

ਏਵਮ੍ਪਿ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਸਹਿਤਾ ਆਰਾਧਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤਾ ਪਰਿਯਾਦਿਤਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਤਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾ। **ਅਛਮ੍ਭੀ**ਤਿ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਚਾਤੁੱਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।
ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੨੯.ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਏਕੇ, ਅਥੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤਾ।
ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਰਪੁੱਤ੍ਤੇਸੁ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਏਕੇਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਇਧੇਕੱਚੇ ਨਿਸ੍ਸਯੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਉੱਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ [ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੇਪਿ (ਕ॰)] ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਚੀਵਰੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਪੱਤੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਲੋਹਥਾਲਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਕਰਣੇਪਿ [ਧਮ੍ਮਕਰਕੇਪਿ (ਸਜਾ॰)] ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਥਵਿਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਉਪਾਹਨੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਨ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਤੰ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਨ ਅੱਞ੍ਞਾਚਿੱਤੁੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨਸ੍ਸਵਾ ਅਵਚਨਕਰਾ ਪਟਿਲੋਮਵੁੱਤ੍ਤਿਨੋ ਅੱਞ੍ਞੇਨੇਵ ਮੁਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਏਕੇ।

ਅਥੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤਾਤਿ ਗਹਟ੍ਠਾਪਿ ਇਧੇਕੱਚੇ ਹੱਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ...ਪੇ॰... ਰਥੇਪਿ ਖੇੱਤ੍ਤੇਪਿ ਵੱਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿਪਿ ਹਿਰਞ੍ਞੇਪਿ ਸੁਵਣ੍ਣੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਗਾਮੇਪਿ...ਪੇ॰... ਨਿਗਮੇਪਿ ਨਗਰੇਪਿ... ਰਟ੍ਠੇਪਿ... ਜਨਪਦੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਨ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਤੰ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਨ ਅੱਞ੍ਞਾਚਿੱਤੁੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨਸ੍ਸਵਾ ਅਵਚਨਕਰਾ ਪਟਿਲੋਮਵੁੱਤ੍ਤਿਨੋ ਅੱਞ੍ਞੇਨੇਵ ਮੁਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਥੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤਾ।

ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਰਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਪੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਪਰਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਵਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਰਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਏਕੇ, ਅਥੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤਾ।
> ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਰਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੩੦.ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ [ਵੋਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ, ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ** [ਸਂਸੀਨਪਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] **ਯਥਾ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ।**
ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੁ ਚ ਮਾਲਾ ਚ ਗਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਿਲੇਪਨਞ੍ਚ ਆਭਰਣਞ੍ਚ ਪਿਲਨ੍ਧਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਾਰੁਪਨਞ੍ਚ ਵੇਠਨਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ ਨ੍ਹਾਪਨਂ [ਨਹਾਪਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਆਦਾਸਂ ਅਞ੍ਜਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਂ ਮੁਖਲੇਪਨਂ ਹਤ੍ਥਬਨ੍ਧਂ ਸਿਖਾਬਨ੍ਧਂ ਦਣ੍ਡਂ ਨਾਲ਼ਿਕਂ [ਨਾਲਿਕਂ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬] ਖਗ੍ਗਂ ਛਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਰੁਪਾਹਨਂ ਉਣ੍ਹੀਸਂ ਮਣਿਂ ਵਾਲ਼ਬੀਜਨਿਂ ਓਦਾਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਦੀਘਦਸਾਨਿ [ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਇਤਿ ਵਾ। **ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੋਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ।

ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋਤਿ ਯਥਾ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਪਰਿਪਤਿਤਾਨਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨੀਤਿ – ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ।

ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨੀਤਿ। **ਵੀਰੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਵੀਰੋ, ਪਹੂਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਸਵੀਤਿ ਵੀਰੋ, ਅਲਮਤ੍ਤੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਸੂਰੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋਤਿ ਵੀਰੋ, ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਤਿ ਵੀਰੋ।

> ਵਿਰਤੋ ਇਧ [ਆਰਤੋ ਇਧੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੬] ਸਬ੍ਬਪਾਕੇਹਿ, ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਚ੍ਚ ਵੀਰਿਯਵਾ ਸੋ।
> ਸੋ ਵੀਰਿਯਵਾ ਪਧਾਨਵਾ, ਧੀਰੋ [ਵੀਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੬] ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾ॥

ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾ ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ ਦਾਸਾ ਚ ਦਾਸੀ ਚ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਚ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਚ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਹਿਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਚ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਜਨੀਯਵਤ੍ਥੁ।

ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨੀਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ, ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ,
> ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵੀਰੋ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ।
> ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧੩੧.ਸਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।
ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ, ਚਰੇਯ੍ਯ ਤੇਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਤੀਮਾ॥

ਸਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਨਿਪਕਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ ਞਾਣਿਂ ਵਿਭਾਵਿਂ ਮੇਧਾਵਿਂ ਸਹਾਯਂ ਲਭੇਯ੍ਯ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ।

ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਚਰਂ। **ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਦੁਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ... ਤਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ... ਚਤੁਤ੍ਥੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਮੇਤ੍ਤਾਯਪਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਕਰੁਣਾਯਪਿ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਯਪਿ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਯਪਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ , ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ। **ਧੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਧੀਰਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ ਞਾਣਿਂ ਵਿਭਾਵਿਂ ਮੇਧਾਵਿਨ੍ਤਿ – ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।

ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੀਤਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। **ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ।

ਚਰੇਯ੍ਯ ਤੇਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਤੀਮਾਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਨਿਪਕੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਨ ਞਾਣਿਨਾ ਵਿਭਾਵਿਨਾ ਮੇਧਾਵਿਨਾ ਸਹਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਤੁਟ੍ਠਮਨੋ ਹਟ੍ਠਮਨੋ ਪਹਟ੍ਠਮਨੋ ਉਦਗ੍ਗਮਨੋ ਮੁਦਿਤਮਨੋ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਚਰੇਯ੍ਯ ਤੇਨਤ੍ਤਮਨੋ। **ਸਤੀਮਾ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾਤਿ – ਚਰੇਯ੍ਯ ਤੇਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਤੀਮਾ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਸਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।
ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ, ਚਰੇਯ੍ਯ ਤੇਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਤੀਮਾ''ਤਿ॥

੧੩੨.ਨੋ ਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।
ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਜਿਤਂ ਪਹਾਯ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਨੋ ਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਨ੍ਤਿ ਨੋ ਚੇ ਨਿਪਕਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ ਞਾਣਿਂ ਵਿਭਾਵਿਂ ਮੇਧਾਵਿਂ ਸਹਾਯਂ ਲਭੇਯ੍ਯ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨੋ ਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ।

ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਚਰਂ। **ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ... ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿਂ। **ਧੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਧੀਰਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ

ਞਾਣਿੰ ਵਿਭਾਵਿ ਮੇਧਾਵਿਨਿ – ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।

ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਜਿਤਂ ਪਹਾਯਾਤਿ ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਨਿਹਤਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੋ ਲਦ੍ਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦਞ੍ਚ ਕੋਸਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ ਪਹੂਤਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਂ ਨਗਰਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਜਿਤਂ ਪਹਾਯ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ‘‘ਨੋ ਚੇ ਲਭੇਥ ਨਿਪਕਂ ਸਹਾਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਂ ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ ਧੀਰਂ।
> ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਜਿਤਂ ਪਹਾਯ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੩੩.ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਂ, ਸੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸਹਾਯਾ।
ਏਤੇ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਵਚਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨਂ ਨਿਯੋਗਵਚਨਂ ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨਂ ਅਵਿਰਦ੍ਧਵਚਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਹਾਯੋ ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਂ ਪਸਂਸਾਮ ਥੋਮੇਮ ਕਿਤ੍ਤੇਮ ਵਣ੍ਣੇਮਾਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਂ।

ਸੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸਹਾਯਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਾ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ; ਸਮਾ ਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਾ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਸੇਟ੍ਠਾ ਵਾ ਸਹਾਯਾ ਸਦਿਸਾ ਵਾ ਸਹਾਯਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਭਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾਤਿ – ਸੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸਹਾਯਾ।

ਏਤੇ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜਭੋਜੀ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀਤਿ। ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜਭੋਜੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੁਹਨਾਯ ਲਪਨਾਯ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਯ [ਨਿਜਿਗਿਂਸਨਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਾਰੁਦਾਨੇਨ ਵੇਲ੍ਹੁਦਾਨੇਨ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇਨ ਫਲਦਾਨੇਨ ਸਿਨਾਨਦਾਨੇਨ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨ ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾਯ [ਪਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੯] ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ [ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਯ ਪੀਠਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ ਦੂਤਗਮਨੇਨ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯੇਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ ਨਵਕਮ੍ਮੇਨ [ਦੂਤਕਮ੍ਮੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੯] ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕੇਨ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ , ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕਂ [ਜੀਵਿਤਂ (ਕ॰)] ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜਭੋਜੀ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਕੁਹਨਾਯ ਨ ਲਪਨਾਯ ਨ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯ ਨ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯ ਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਯ ਨ ਦਾਰੁਦਾਨੇਨ ਨ ਵੇਲ੍ਹੁਦਾਨੇਨ ਨ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਨ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇਨ ਨ ਫਲਦਾਨੇਨ ਨ ਸਿਨਾਨਦਾਨੇਨ ਨ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨ ਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇਨ ਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਨ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨ ਨ ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ ਨ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਯ ਨ

ਪੀਠਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯ ਨ ਵੁਤ੍ਥਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਦੂਤਗਮਨੇਨ ਨ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨ ਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯੇਨ ਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ ਨ ਨਵਕਮ੍ਮੇਨ ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕੇਨ ਨ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ।

ਏਤੇ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀਤਿ ਏਤੇ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਤੇ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਂ, ਸੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸਹਾਯਾ।
ਏਤੇ ਅਲਦ੍ਧਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੩੪.ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਾਨਿ, ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ।
ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾਨਿ [ਸਂਘਟ੍ਟਮਾਨਾਨਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੮)] **ਦੁਵੇ ਭੁਜਸ੍ਮਿਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਾਨੀਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਰੂਪਸ੍ਸ। **ਪਭਸ੍ਸਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾਨੀਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨੀਤਿ ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ। **ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਸੁਕਤਾਨਿ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾਨੀਤਿ – ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ।

ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾਨਿ ਦੁਵੇ ਭੁਜਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭੁਜੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਹਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵੇ ਨੂਪੁਰਾਨਿ [ਧੁਵਰਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ [ਘਟੇਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]; ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨਿਰਯੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਗਤਿਯਾ ਗਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਭਵੇਨ ਭਵਂ ਸਂਸਾਰੇਨ ਸਂਸਾਰਂ ਵਟ੍ਟੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾਨਿ ਦੁਵੇ ਭੁਜਸ੍ਮਿਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਾਨਿ, ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ।
ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾਨਿ ਦੁਵੇ ਭੁਜਸ੍ਮਿਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''॥

੧੩੫.ਏਵਂ ਦੁਤੀਯੇਨ ਸਹਾ ਮਮਸ੍ਸ, ਵਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ ਵਾ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਆਯਤਿਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਏਵਂ ਦੁਤੀਯੇਨ ਸਹਾ ਮਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਦੁਤਿਯੋ ਵਾ। ਕਥਂ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤਿ? ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ... ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ।

ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ ਸਂਸਰਂ।
ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ॥

ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਵਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਪੁਗ੍ਗਲਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਅਤ੍ਥਹੇਤੁ [ਅਤੁਹੇਤੁ (ਸਜਾ॰)] ਨ ਕਾਰਣਹੇਤੁ ਉਦ੍ਧਤੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਿੰਨੰ ਵਾ ਤਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੁੰ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਲਪਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਰਾਜਕਥੰ ਚੋਰਕਥੰ ਮਹਾਮਤ੍ਤਕਥੰ ਸੇਨਾਕਥੰ ਭਯਕਥੰ ਯੁਦ੍ਧਕਥੰ ਅਨ੍ਨਕਥੰ ਪਾਨਕਥੰ ਵਤ੍ਥਕਥੰ ਸਯਨਕਥੰ ਮਾਲਾਕਥੰ ਗਨ੍ਧਕਥੰ ਞਾਤਿਕਥੰ ਯਾਨਕਥੰ ਗਾਮਕਥੰ ਨਿਗਮਕਥੰ ਨਗਰਕਥੰ ਜਨਪਦਕਥੰ ਇਤ੍ਥਿਕਥੰ [ਇਤ੍ਥਿਕਥੰ ਪੁਰਿਸਕਥੰ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭, ੨੦੧; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ] ਸੂਰਕਥੰ ਵਿਸਿਖਾਕਥੰ ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥੰ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥੰ ਨਾਨਤ੍ਤਕਥੰ ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕੰ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕੰ ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਏਵੰ ਦੁਤੀਯੇਨ ਸਹਾ ਮਮਸ੍ਸ।

ਵਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ ਵਾਤਿ ਵਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਵੁੱਚਤਿ ਬਾਤ੍ਤਿੰਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਰਾਜਕਥੰ...ਪੇ॰... ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥੰ। **ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ** ਵਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਜ੍ਜਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਸਜ੍ਜਨਾ... ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਜ੍ਜਨਾਤਿ – ਵਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ ਵਾ।

ਏਤੰ ਭਯੰ ਆਯਤਿੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਭਯੰ ਜਰਾਭਯੰ ਬ੍ਯਾਧਿਭਯੰ ਮਰਣਭਯੰ ਰਾਜਭਯੰ ਚੋਰਭਯੰ ਅਗ੍ਗਿਭਯੰ ਉਦਕਭਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯੰ ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯੰ ਦਣ੍ਡਭਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯੰ ਊਮਿਭਯੰ ਕੁਮ੍ਭਿਲਭਯੰ ਆਵਟ੍ਟਭਯੰ ਸੁਸੁਮਾਰਭਯੰ ਆਜੀਵਕਭਯੰ ਅਸਿਲੋਕਭਯੰ ਪਰਿਸਸਾਰਜ੍ਜਭਯੰ ਮਦਨਭਯੰ ਭਯਾਨਕੰ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਲੋਮਹੰਸੋ ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉਤ੍ਤਾਸੋ। **ਏਤੰ ਭਯੰ ਆਯਤਿੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਤੰ ਭਯੰ ਆਯਤਿੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਮਾਨੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ – ਏਤੰ ਭਯੰ ਆਯਤਿੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਏਵੰ ਦੁਤੀਯੇਨ ਸਹਾ ਮਮਸ੍ਸ, ਵਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ ਵਾ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਆਯਤਿੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''॥

੧੩੬.ਕਾਮਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਰਾ ਮਧੁਰਾ ਮਨੋਰਮਾ, ਵਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ।
ਆਦੀਨਵੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਕਾਮਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਰਾ ਮਧੁਰਾ ਮਨੋਰਮਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਚਿਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਾ ਰੂਪਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਾ ਸਦ੍ਦਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਾ ਗਨ੍ਧਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਾ ਰਸਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। **ਮਧੁਰਾ**ਤਿ ਵੁੱਤੁਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ] – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਇਦੰ ਵੁੱਚਤਿ ਕਾਮਸੁਖੰ ਮਿਲ੍ਹਸੁਖੰ [ਮੀਲ੍ਹਸੁਖੰ (ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੮)] ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੁਖੰ ਅਨਰਿਯਸੁਖੰ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੰ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ ਨ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬੰ, 'ਭਾਯਿਤਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ – ਕਾਮਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਰਾ ਮਧੁਰਾ **ਮਨੋਰਮਾ**ਤਿ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਮਨੋ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ ਪਹਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਾਮਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਰਾ ਮਧੁਰਾ ਮਨੋਰਮਾ।

ਵਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ...ਪੇ॰... ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ ਪਹਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਆਦੀਨਵੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਜੀਵਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਯਦਿ ਮੁਦ੍ਦਾਯ ਯਦਿ ਗਣਨਾਯ ਯਦਿ ਸਙ੍ਖਾਨੇਨ ਯਦਿ ਕਸਿਯਾ ਯਦਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਯਦਿ ਗੋਰਕ੍ਖੇਨ ਯਦਿ ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੇਨ [ਇਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰), ਇਸ੍ਸਤ੍ਤੇਨ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੭] ਯਦਿ ਰਾਜਪੋਰਿਸੇਨ ਯਦਿ ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰੇਨ, ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਮਾਨੋ [ਰਿਸ੍ਸਮਾਨੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੭)] ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮੀਯਮਾਨੋ; ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਨਾਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿੰ ਕਨ੍ਦਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਮੋਘੰ ਵਤ ਮੇ ਉਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਫਲੋ ਵਤ ਮੇ ਵਾਯਾਮੋ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤੇਸੰ ਭੋਗਾਨੰ ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ [ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ – 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਨ ਚੋਰਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਡਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਉਦਕੰ ਵਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਆਰਕ੍ਖਤੋ ਗੋਪਯਤੋ ਤੇ ਭੋਗੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਡਹਤਿ ਉਦਕੰ ਵਾ ਵਹਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਹੋਸਿ ਤਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਲੇਡ੍ਡੂਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਨੁਕਲਾਪੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹੰ [ਉਭਤੋਵਿਯੂਲ੍ਹੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮] ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੀਹਿਪਿ [ਸਤ੍ਤਿਯਾਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੭, ੧੭੮)] ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਨੁਕਲਾਪੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ [ਅਦ੍ਧਾਵਲੇਪਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਕਾਰਿਯੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ, ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੀਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਛਕਣਕਾਯਪਿ [ਛਕਣਟਿਯਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਕ੍ਕਟ੍ਠਿਯਾ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮] ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਗ੍ਗੇਨਪਿ ਓਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਰਾਜਾਨੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨੰ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ’’।

ਆਦੀਨਵੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਆਦੀਨਵੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ‘‘ਕਾਮਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਰਾ ਮਧੁਰਾ ਮਨੋਰਮਾ, ਵਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ।
> ਆਦੀਨਵੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੩੭.ਈਤੀ ਚ ਗਣ੍ਡੋ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਚ, ਰੋਗੋ ਚ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਭਯਞ੍ਚ ਮੇਤੰ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਈਤੀ ਚ ਗਣ੍ਡੋ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਚ, ਰੋਗੋ ਚ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਭਯਞ੍ਚ ਮੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਭਯਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਰੋਗੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਗਣ੍ਡੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਸਙ੍ਗੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਪਙ੍ਕੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਗਬ੍ਭੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਯਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ? ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ [ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੬] ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਭਯਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਪਿ ਭਯਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਯਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਰੋਗੋਤਿ... ਗਣ੍ਡੋਤਿ... ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ... ਸਙ੍ਗੋਤਿ... ਪਙ੍ਕੋਤਿ... ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ? ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਗਬ੍ਭਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਪਿ ਗਬ੍ਭਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ।

> ਭਯੰ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਰੋਗੋ ਚ, ਗਣ੍ਡੋ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗੋ ਚ।
> ਪਙ੍ਕੋ ਗਬ੍ਭੋ ਚ ਉਭਯੰ, ਏਤੇ ਕਾਮਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।
> ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ॥
>
> ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਸਾਤਰੂਪੇਨ, ਪੁਨ ਗਬ੍ਭਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ।
> ਯਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਤਾਪੀ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਨ ਰਿਚ੍ਚਤਿ [ਨ ਰਿਞ੍ਚਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੧]॥

ਸੋ ਇਮਂ ਪਲਿਪਥਂ ਦੁਗ੍ਗਂ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਥਾਵਿਧੋ।
ਪਜਂ ਜਾਤਿਜਰੂਪੇਤਂ, ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤੀਤਿ॥

ਈਤੀ ਚ ਗਣ੍ਡੋ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਚ, ਰੋਗੋ ਚ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਭਯਞ੍ਚ ਮੇਤਂ॥

ਏਤਂ ਭਯਂ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਏਤਂ ਭਯਂ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਤਂ ਭਯਂ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਈਤੀ ਚ ਗਣ੍ਡੋ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਚ, ਰੋਗੋ ਚ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਭਯਞ੍ਚ ਮੇਤਂ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੩੮.ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ ਖੁਦਂ ਪਿਪਾਸਂ, ਵਾਤਾਤਪੇ ਡਂਸਸਰੀਸਪੇ [ਡਂਸਸਿਰਿਂਸਪੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਡਂਸਮਕਸਸਰੀਸਪੇ (ਕ॰)] **ਚ।**
ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ ਖੁਦਂ ਪਿਪਾਸਨ੍ਤਿ। **ਸੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ – ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪਵਸੇਨ ਵਾ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ – ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪਵਸੇਨ ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ। ਖੁਦਾ [ਖੁਦ੍ਦਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਾਤਕੋ। ਪਿਪਾਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਪਿਪਾਸਾਤਿ – ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ ਖੁਦਂ ਪਿਪਾਸਂ।

ਵਾਤਾਤਪੇ ਡਂਸਸਰੀਸਪੇ ਚਾਤਿ। **ਵਾਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਵਾਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਵਾਤਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਵਾਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਾਤਾ ਸਰਜਾ ਵਾਤਾ ਅਰਜਾ ਵਾਤਾ ਸੀਤਾ ਵਾਤਾ ਉਣ੍ਹਾ ਵਾਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਾ ਪਕ੍ਖਵਾਤਾ ਸੁਪਣ੍ਣਵਾਤਾ ਤਾਲਪਣ੍ਣਵਾਤਾ [ਤਾਲਵਣ੍ਡਵਾਤਾ (ਕ॰) ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪੩] ਵਿਧੂਪਨਵਾਤਾ। ਆਤਪੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪੋ। ਡਂਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। ਸਰੀਸਪਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਹੀਤਿ – ਵਾਤਾਤਪੇ ਡਂਸਸਰੀਸਪੇ ਚ।

ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ ਖੁਦਂ ਪਿਪਾਸਂ, ਵਾਤਾਤਪੇ ਡਂਸਸਰੀਸਪੇ ਚ।
ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੩੯.ਨਾਗੋਵ ਯੂਥਾਨਿ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਞ੍ਜਾਤਖਨ੍ਧੋ ਪਦੁਮੀ ਉਲ਼ਾਰੋ।
ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤਂ ਵਿਹਰੇ [ਵੀਹਰਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩)] **ਅਰਞ੍ਞੇ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਨਾਗੋਵ ਯੂਥਾਨਿ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਨਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਨਾਗੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਾਗੋ? ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨਾਗੋ; ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ; ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਾਗੋ। ਕਥਂ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨਾਗੋ? ਆਗੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਗੇ ਵਿਸਜ੍ਜ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ।

सब्बत्थ न सज्जति विमुत्तो, नागो तादि पवुच्चते तथत्ता॥

एवं सो पच्चेकसम्बुद्धो आगुं न करोतीति नागो।

कथं सो पच्चेकसम्बुद्धो न गच्छतीति नागो? सो पच्चेकसम्बुद्धो न छन्दागतिं गच्छति, न दोसागतिं गच्छति, न मोहागतिं गच्छति, न भयागतिं गच्छति, न रागवसेन गच्छति, न दोसवसेन गच्छति, न मोहवसेन गच्छति, न मानवसेन गच्छति, न दिट्ठिवसेन गच्छति, न उद्धच्चवसेन गच्छति, न विचिकिच्छावसेन गच्छति, न अनुसयवसेन गच्छति, न वग्गेहि कप्पेहि यायति नीयति [निय्यति (सया॰ क॰)] वुय्हति संहरीयति। एवं सो पच्चेकसम्बुद्धो न गच्छतीति नागो।

कथं सो पच्चेकसम्बुद्धो न आगच्छतीति नागो? सोतापत्तिमग्गेन ये किलेसा पहीना ते किलेसे न पुनेति न पच्चेति न पच्चागच्छति, सकदागामिमग्गेन...पे॰... अनागामिमग्गेन...पे॰... अरहत्तमग्गेन ये किलेसा पहीना ते किलेसे न पुनेति न पच्चेति न पच्चागच्छति। एवं सो पच्चेकसम्बुद्धो न आगच्छतीति नागो।

नागोव यूथानि विवज्जयित्वाति यथा सो हत्थिनागो यूथानि विवज्जेत्वा परिवज्जेत्वा अभिनिवज्जेत्वा एकोव अरञ्ञवनमज्झोगाहेत्वा [अरञ्ञे वनमज्झस्स अज्झोगाहेत्वा (सया॰)] चरति विहरति इरियति वत्तेति पालेति यपेति यापेति, पच्चेकसम्बुद्धोपि गणं विवज्जेत्वा परिवज्जेत्वा अभिवज्जेत्वा एको [एको चरे खग्गविसाणकप्पो (सया॰)] अरञ्ञवनपत्थानि पन्तानि सेनासनानि पटिसेवति अप्पसद्दानि अप्पनिग्घोसानि विजनवातानि मनुस्सराहस्सेय्यकानि पटिसल्लानसारुप्पानि। सो एको गच्छति एको तिट्ठति एको निसीदति एको सेय्यं कप्पेति एको गामं पिण्डाय पविसति एको पटिक्कमति एको रहो निसीदति एको चङ्कमं अधिट्ठाति एको चरति विहरति इरियति वत्तेति पालेति यपेति यापेतीति – नागोव यूथानि विवज्जयित्वा।

सञ्जातखन्धो पदुमी उळारोति यथा सो हत्थिनागो सञ्जातक्खन्धो सत्तरतनो वा होति अट्ठरतनो वा, पच्चेकसम्बुद्धोपि सञ्जातक्खन्धो असेक्खेन सीलक्खन्धेन असेक्खेन समाधिक्खन्धेन असेक्खेन पञ्ञाक्खन्धेन असेक्खेन विमुत्तिक्खन्धेन असेक्खेन विमुत्तिञाणदस्सनक्खन्धेन। यथा सो हत्थिनागो पदुमी, पच्चेकसम्बुद्धोपि सत्तहि बोज्झङ्गपुप्फेहि पदुमी, सतिसम्बोज्झङ्गपुप्फेन धम्मविचयसम्बोज्झङ्गपुप्फेन वीरियसम्बोज्झङ्गपुप्फेन पीतिसम्बोज्झङ्गपुप्फेन, पीतिसम्बोज्झङ्गपुप्फेन पस्सद्धिसम्बोज्झङ्गपुप्फेन समाधिसम्बोज्झङ्गपुप्फेन उपेक्खासम्बोज्झङ्गपुप्फेन। यथा सो हत्थिनागो उळारो थामेन बलेन जवेन सूरेन, पच्चेकसम्बुद्धोपि उळारो सीलेन समाधिना पञ्ञाय विमुत्तिया विमुत्तिञाणदस्सनेनाति – सञ्जातखन्धो पदुमी उळारो।

यथाभिरन्तं विहरे अरञ्ञेति यथा सो हत्थिनागो यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति, पच्चेकसम्बुद्धोपि यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति। पठमेनपि झानेन यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति, दुतियेनपि झानेन...पे॰... ततियेनपि झानेन... चतुत्थेनपि झानेन यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति; मेत्तायपि चेतोविमुत्तिया यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति, करुणायपि चेतोविमुत्तिया... मुदितायपि चेतोविमुत्तिया... उपेक्खायपि चेतोविमुत्तिया यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति; आकासानञ्चायतनसमापत्तियापि यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरति, विञ्ञाणञ्चायतनसमापत्तियापि... आकिञ्चञ्ञायतनसमापत्तियापि... नेवसञ्ञानासञ्ञायतनसमापत्तियापि... निरोधसमापत्तियापि... फलसमापत्तियापि यथाभिरन्तं अरञ्ञे विहरतीति – यथाभिरन्तं विहरे अरञ्ञे, एको चरे खग्गविसाणकप्पो। तेनाह सो पच्चेकसम्बुद्धो –

‘‘ਨਾਗੋਵ ਯੂਥਾਨਿ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਞ੍ਜਾਤਖਨ੍ਧੋ ਪਦੁਮੀ ਉਲ਼ਾਰੋ।
ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤਂ ਵਿਹਰੇ ਅਰਞ੍ਞੇ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੪੦.ਅਟ੍ਠਾਨਤਂ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਫਸ੍ਸਯੇ [ਫੁਸ੍ਸਯੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਸਾਮਯਿਕਂ** [ਆਸਾਮਾਯਿਕਂ (ਕ॰)] **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ।**
ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਅਟ੍ਠਾਨਤਂ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਫਸ੍ਸਯੇ ਸਾਮਯਿਕਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਯਾਵਤਾਨਨ੍ਦ [ਸੋ ਵਤਾਨਨ੍ਦ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੬)], ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਣਾਰਾਮੋ ਗਣਰਤੋ ਗਣਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ (ਗਣਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੬], ਯਂ ਤਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਂ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਂ ਉਪਸਮਸੁਖਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁਖਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ। ਯਂ ਤਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਂ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਂ ਉਪਸਮਸੁਖਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁਖਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਾਵਤਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਣਾਰਾਮੋ ਗਣਰਤੋ ਗਣਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ (ਗਣਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ,) ਸਾਮਾਯਿਕਂ [ਸਾਮਯਿਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਾ ਕਨ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਸਾਮਾਯਿਕਂ ਵਾ ਅਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਸਾਮਾਯਿਕਂ ਵਾ ਕਨ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਸਾਮਾਯਿਕਂ ਵਾ ਅਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ – ਅਟ੍ਠਾਨਤਂ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਫਸ੍ਸਯੇ ਸਾਮਯਿਕਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ।

ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮਾਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੂਰਿਯੋ। ਸੋ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ। ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਞਾਤਕੋ ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁ। **ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਤਂ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਫਸ੍ਸਯੇ ਸਾਮਯਿਕਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ।
ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

ਦੁਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧੪੧.ਦਿਟ੍ਠੀਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ।
ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀ। ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ

ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ, ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ, ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਇਮਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।

ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋਤਿ ਨਿਯਾਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ; ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋਤਿ – ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੋ ਫਸ੍ਸਿਤਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਮਗ੍ਗੋਤਿ – ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਨ੍ਤਿ – ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹਿ। **ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ

ਨ ਪਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ, ਯਥਾਭੂਤਂ [ਤਂ (ਕ॰)] ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ ਨ ਪਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ ਨ ਪਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋਤਿ – ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਦਿਟ੍ਠੀਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ।
> ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੨.ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ, ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ।
ਨਿਰਾਸਸੋ [ਨਿਰਾਸਯੋ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬] **ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋਤਿ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਸਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ।

ਨਿਕ੍ਕੁਹੋਤਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧ ਗਹਪਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ [ਭਿਕ੍ਖੂ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭] ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ, ਸੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਚੀਵਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ

ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਚੀਵਰੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਯੰ ਸਮਣੋ ਸੁਸਾਨਾ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾ ਵਾ ਪਾਪਣਿਕਾ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਕੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਯ੍ਯ। ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਯੰ ਸਮਣੋ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪੇਨ ਜੀਵਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਯੰ ਸਮਣੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋ ਵਾ। ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਯੰ ਸਮਣੋ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਹਰਿਤਕੀਖਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਓਸਧੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਲੂਖੰ ਚੀਵਰੰ ਧਾਰੇਤਿ ਲੂਖੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਲੂਖੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਲੂਖੰ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਗਹਪਤਿਕਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸੰਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਧੁਤਵਾਦੋ''ਤਿ। ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯੰ ਸਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ। ਸਚੇਹੰ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਥ [ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭)]। ਨ ਮਯ੍ਹੰ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿ ਚ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰਯੇਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮੀ''ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤੰ – ਇਦੰ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮੰ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਏਵੰ ਮੰ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਗਮਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਠਾਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜੰ [ਨਿਸਜ੍ਜਨੰ (ਕ॰)] ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਸਯਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀਵ [ਆਪਾਤਕਜ੍ਝਾਯੀ ਚ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਆਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤੰ [ਕੁਹਾਯਿਤਤ੍ਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰), ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] – ਇਦੰ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮੰ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਏਵੰ ਮੰ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ। ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੰ ਚੀਵਰੰ ਧਾਰੇਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ਯੋ ਏਵਰੂਪੰ ਪਤ੍ਤੰ ਧਾਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਲੋਹਥਾਲਕੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਧਮ੍ਮਕਰਣੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਕੁਞ੍ਚਿਕੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਉਪਾਹਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਆਯੋਗੰ [ਆਯੋਗਬਨ੍ਧਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭] ਧਾਰੇਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਆਚਰਿਯੋ ...ਪੇ॰... ਏਵਰੂਪਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ... ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ... ਮਿਤ੍ਤਾ... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ... ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ... ਸਹਾਯਾ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋਤਿ ਭਣਤਿ; ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ... ਅਡ੍ਢਯੋਗੇ ਵਸਤਿ... ਪਾਸਾਦੇ ਵਸਤਿ... ਹਮ੍ਮਿਯੇ ਵਸਤਿ... ਗੁਹਾਯੰ ਵਸਤਿ... ਲੇਣੇ ਵਸਤਿ... ਕੁਟਿਯੰ ਵਸਤਿ... ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਵਸਤਿ... ਅਟ੍ਟੇ ਵਸਤਿ... ਮਾਲ਼ੇ ਵਸਤਿ... ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੇ [ਉਟ੍ਟਣ੍ਡੇ (ਕ॰)] ਵਸਤਿ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯੰ ਵਸਤਿ... ਮਣ੍ਡਪੇ ਵਸਤਿ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋ ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ ਲਪਕਲਪਕੋ ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ ''ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਇਮਾਸੰ ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਲਾਭੀ''ਤਿ ਤਾਦਿਸੰ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਗੂਲ਼੍ਹੰ ਨਿਪੁਣੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੰ ਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤੰ, ਇਦੰ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ

ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿੰਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ।

ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋਤਿ ਪਿਪਾਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਸਾ ਪਿਪਾਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿੰਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋਤਿ – ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ।

ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋਤਿ। **ਮਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਯੋ ਮਕ੍ਖੋ ਮਕ੍ਖਾਯਨਾ [ਮਕ੍ਖਿਯਨਾ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਵਿਭ॰ ੮੯੨] ਮਕ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮੰ। **ਕਸਾਵੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ ਕਸਾਵੋ, ਦੋਸੋ ਕਸਾਵੋ, ਮੋਹੋ ਕਸਾਵੋ, ਕੋਧੋ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਸਾਵਾ। **ਮੋਹੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੰ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨਭਿਸਮਯੋ ਅਨਨੁਬੋਧੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਸੰਗਾਹਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮੰ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝੰ ਬਾਲ੍ਯੰ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਮੋਹੋ ਪਮੋਹੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਕਸਾਵੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ ਵਨ੍ਤਾ ਸੰਵਨ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿੰਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ।

ਨਿਰਾਸਸੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਭਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਆਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਅਪਾਯਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਦੇਵਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਨਿਰਾਸਸੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਭਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਨਿਰਾਸਸੋ ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ ਭਵਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਨਿਰਾਸਸੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ, ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ।
> ਨਿਰਾਸਸੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੩.ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥ, ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ।
ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇ ਪਸੁਤੰ ਪਮਤ੍ਤੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥਾਤਿ। ਪਾਪਸਹਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਹਾਯੋ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ – ਨਤ੍ਥਿ ਦਿੰਨ੍ਨੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਫਲੰ ਵਿਪਾਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਯੰ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯੰ ਪਾਪਸਹਾਯੋ। ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥਾਤਿ। ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥ।

ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਹਾਯੋ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ – ਨਤ੍ਥਿ ਦਿੰਨ੍ਨੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠੰ...ਪੇ॰... ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀਤਿ। **ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਅਦਿੰਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ

ਵਾਚਾਯ [ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਯ (ਕ॰)] ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ [ਫਰੁਸਵਾਚਾਯ (ਕ॰)] ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮਾਯ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਵਿਸਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ, ਵਿਸਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਵਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਸਤ੍ਤੰ ਅਲ੍ਲੀਨੰ ਉਪਗਤੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ।

ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇ ਪਸੁਤੰ ਪਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਪਿ ਕਾਮੇ ਏਸਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਟਿਲਭਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। ਯਥਾ ਕਲਹਕਾਰਕੋ ਕਲਹਪ੍ਪਸੁਤੋ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੋ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਸੁਤੋ, ਗੋਚਰੇ ਚਰਨ੍ਤੋ ਗੋਚਰਪ੍ਪਸੁਤੋ, ਝਾਯੀ ਝਾਨਪ੍ਪਸੁਤੋ; ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਕਾਮੇ ਏਸਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। **ਪਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ। ਪਮਾਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸਗ੍ਗੋ ਵੋਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਅਨਾਸੇਵਨਾ ਅਭਾਵਨਾ ਅਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨਨੁਯੋਗੋ, ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਪਮਾਦੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਦੋ।

ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇ ਪਸੁਤੰ ਪਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸੁਤੰ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਪਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਸਾਮੰ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਸੰਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਸੰਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇ ਪਸੁਤੰ ਪਮਤ੍ਤੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਪਾਪੰ ਸਹਾਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥ, ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੰ।
> ਸਯੰ ਨ ਸੇਵੇ ਪਸੁਤੰ ਪਮਤ੍ਤੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

੧੪੪.ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ ਭਜੇਥ, ਮਿਤ੍ਤੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੰ।
ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਾਨਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਕਙ੍ਖੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ ਭਜੇਥਾਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ [ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੨] ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਧਾਤਾ [ਧਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। **ਧਮ੍ਮਧਰ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੰ [ਧਾਰੇਤਿ (ਕ॰)] – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥੰ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ। **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ ਭਜੇਥਾ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਧਰਞ੍ਚ ਮਿਤ੍ਤੰ ਭਜੇਯ੍ਯ ਸੰਭਜੇਯ੍ਯ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਸੰਸੇਵੇਯ੍ਯ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ ਭਜੇਥ।

ਮਿਤ੍ਤੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਉਲ਼ਾਰੋ ਹੋਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੋ – ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਪਰਿਯਾਪੁਤੰ [ਪਰਿਯਾਪੁਟੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੨] ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਤਿ – ਅਯੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ।

ਕਤਮੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਞਾਯੇ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚ ਕਾਰਣੇ ਚ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਤਿ – ਅਯੰ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ।

ਕਤਮੋ ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ [ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਞਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਾ। ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਤਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੰ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਮਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਭਾਨਵਾ । ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ ਅਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਮਿਤ੍ਤੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੰ।

ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਾਨਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਪਰਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਉਭਯਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਾਨਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਕਙ੍ਖੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ ਭਜੇਥ, ਮਿਤ੍ਤੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੰ।
> ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਾਨਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਕਙ੍ਖੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੫.ਖਿਡ੍ਡੰ ਰਤਿੰ [ਰਤੀ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਲੋਕੇ, ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ।**
ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ [ਵਿਭੂਸਨਟ੍ਠਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰), ਵਿਭੂਸਣਟ੍ਠਾਨਾ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] **ਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਖਿਡ੍ਡੰ ਰਤਿੰ ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਲੋਕੇਤਿ। **ਖਿਡ੍ਡਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਖਿਡ੍ਡਾ – ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ ਚ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ। **ਰਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ – ਰਤੀਤਿ। **ਕਾਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੮੦] – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਸੁਖੰ''। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਖਿਡ੍ਡੰ ਰਤਿੰ ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਲੋਕੇ।

ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਖਿਡ੍ਡਞ੍ਚ ਰਤਿਞ੍ਚ ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ।

ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀਤਿ। **ਵਿਭੂਸਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਭੂਸਾ – ਅਤ੍ਥਿ ਅਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ [ਅਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ (ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ। ਕਤਮਾ ਅਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ? ਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੂ ਚ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਿਲੇਪਨਞ੍ਚ ਆਭਰਣਞ੍ਚ ਪਿਲਨ੍ਧਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਾਰੁਪਨਞ੍ਚ [ਪਸਾਧਨਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਯਨਾਸਨਞ੍ਚ (ਕ॰) ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੩੦ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤਂ] ਵੇਠਨਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ ਨ੍ਹਾਪਨਂ ਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਆਦਾਸਂ ਅਞ੍ਜਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਂ ਮੁਖਲੇਪਨਂ ਹਤ੍ਥਬਨ੍ਧਂ ਸਿਖਾਬਨ੍ਧਂ ਦਣ੍ਡਂ ਨਾਲ਼ਿਕਂ ਖਗ੍ਗਂ ਛਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਰੁਪਾਹਨਂ ਉਣ੍ਹੀਸਂ ਮਣਿਂ ਵਾਲ਼ਬੀਜਨਿਂ ਓਦਾਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਦੀਘਦਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ – ਅਯਂ ਅਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ।

ਕਤਮਾ ਅਨਾਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ? ਚੀਵਰਮਣ੍ਡਨਾ ਪਤ੍ਤਮਣ੍ਡਨਾ ਸੇਨਾਸਨਮਣ੍ਡਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਮਣ੍ਡਨਾ ਵਿਭੂਸਨਾ ਕੇਲ਼ਨਾ ਪਰਿਕੇਲ਼ਨਾ ਗਦ੍ਧਿਕਤਾ ਗਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਂ [ਗੇਧਿਕਤਾ ਗੇਧਿਕਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਵਿਭ॰ ੮੫੪] ਚਪਲਤਾ [ਚਪਲਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚਾਪਲ੍ਯਂ – ਅਯਂ ਅਨਾਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ।

ਸਚ੍ਚਵਾਦੀਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

“ਖਿਡ੍ਡਂ ਰਤਿਂ ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਲੋਕੇ, ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ।
ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ”ਤਿ॥

੧੪੬.ਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਾਰਂ ਪਿਤਰਞ੍ਚ ਮਾਤਰਂ, ਧਨਾਨਿ ਧਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵਾਨਿ।
ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨਿ ਯਥੋਧਿਕਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਾਰਂ ਪਿਤਰਞ੍ਚ ਮਾਤਰਨ੍ਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਅਤ੍ਰਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਖੇਤ੍ਤਜੋ [ਖੇਤ੍ਰਜੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪੁਤ੍ਤੋ, ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਦਾਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਭਰਿਯਾਯੋ। **ਪਿਤਾ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਜਨਕੋ। **ਮਾਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਜਨਿਕਾਤਿ – ਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਾਰਂ ਪਿਤਰਞ੍ਚ ਮਾਤਰਂ।

ਧਨਾਨਿ ਧਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵਾਨੀਤਿ ਧਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਮੁਤ੍ਤਾ ਮਣਿ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋ ਸਙ੍ਖੋ ਸਿਲਾ ਪਵਾਲ਼ਂ ਰਜਤਂ ਜਾਤਰੂਪਂ ਲੋਹਿਤਙ੍ਕੋ [ਲੋਹਿਤਕੋ (?)] ਮਸਾਰਗਲ੍ਲਂ। ਧਞ੍ਞਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਅਪਰਣ੍ਣਂ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਨਾਮ ਸਾਲਿ ਵੀਹਿ ਯਵੋ ਗੋਧੁਮੋ ਕਙ੍ਗੁ ਵਰਕੋ ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋ [ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਅਪਰਣ੍ਣਂ ਨਾਮ ਸੂਪੇਯ੍ਯਂ। **ਬਨ੍ਧਵਾਨੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਨ੍ਧਵਾ – ਞਾਤਿਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਮਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਸਿਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੂਤਿ – ਧਨਾਨਿ ਧਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵਾਨਿ।

ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨਿ ਯਥੋਧਿਕਾਨੀਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ। **ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨਿ ਯਥੋਧਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ; ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ...ਪੇ॰...

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨਿ ਯਥੋਧਿਕਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਾਰਂ ਪਿਤਰਞ੍ਚ ਮਾਤਰਂ, ਧਨਾਨਿ ਧਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵਾਨਿ।
> ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਕਾਮਾਨਿ ਯਥੋਧਿਕਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੭.ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯਂ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ।
ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾ [ਮੁਤੀਮਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੧)], **ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਵਾ ਬਲ਼ਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਵਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਸੁਖਂ। ਅਪ੍ਪਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖਂ , ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖਂ, ਥੋਕਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖਂ, ਓਮਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖਂ, ਲਾਮਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖਂ, ਛਤੁਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ – ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯਂ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੭] ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ [ਬਹੂਪਾਯਾਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]; ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਮਂਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ , ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ – ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ।

ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾਤਿ ਗਲ਼ੋਤਿ ਵਾ ਬਲ਼ਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਵਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ ਇਤੀਤਿ। **ਮਤਿਮਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾ**ਤਿ ਮਤਿਮਾ ਗਲ਼ੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਬਲ਼ਿਸਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਆਮਿਸਂ ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯਂ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ।
> ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੮.ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਜਾਲਂਵ ਭੇਤ੍ਵਾ ਸਲਿਲਮ੍ਬੁਚਾਰੀ।
ਅਗ੍ਗੀਵ ਦਡ੍ਢਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਂਯੋਜਨਾਨੀਤਿ ਦਸ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ – ਕਾਮਰਾਗਸਂਯੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਂ, ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਂਯੋਜਨਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸਂਯੋਜਨਂ, ਭਵਰਾਗਸਂਯੋਜਨਂ, ਇਸ੍ਸਾਸਂਯੋਜਨਂ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਸਂਯੋਜਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਯੋਜਨਂ।

ਸਨ੍ਨਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨੀਤਿ ਦਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਨ੍ਨਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ।

ਜਾਲੰਵ ਭੇਤ੍ਵਾ ਸਲਿਲਮ੍ਬੁਚਾਰੀਤਿ ਜਾਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਤ੍ਤਜਾਲਂ। ਸਲਿਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ। ਅਮ੍ਬੁਚਾਰੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛੋ। ਯਥਾ ਮਚ੍ਛੋ ਜਾਲਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਦ੍ਵੇ ਜਾਲਾ – ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ ਪਹੀਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ। ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰੂਪੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਗਨ੍ਧੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਜਾਲੰਵ ਭੇਤ੍ਵਾ ਸਲਿਲਮ੍ਬੁਚਾਰੀ।

ਅਗ੍ਗੀਵ ਦਡ੍ਢਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਿ ਤਿਣਕਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਦਹਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ... ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਅਗ੍ਗੀਵ ਦਡ੍ਢਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਸਨ੍ਨਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ, ਜਾਲੰਵ ਭੇਤ੍ਵਾ ਸਲਿਲਮ੍ਬੁਚਾਰੀ।
> ਅਗ੍ਗੀਵ ਦਡ੍ਢਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੪੯.ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ, ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ।
ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ [ਅਪਰਿਦਯ੍ਹਮਾਨੋ (ਕ॰)], **ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ ਕਥਂ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ [ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੭] ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ – ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮਂ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰਂ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠਂ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦਂ ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ [ਅਨਵਤ੍ਥਚਾਰਿਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵਂ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਰਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ [ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਚ੍ਚਂ ਗੀਤਂ ਵਾਦਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਪਾਣਿਸ੍ਸਰਂ ਵੇਤਾਲਂ ਕੁਮ੍ਭਥੂਣਂ ਸੋਭਨਕਂ [ਸੋਭਨਗਰਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸੋਭਨਕਰਣਂ (ਕ॰)] ਚਣ੍ਡਾਲਂ ਵਂਸਂ ਧੋਵਨਂ ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਂ ਅਸ੍ਸਯੁਦ੍ਧਂ ਮਹਿਂਸਯੁਦ੍ਧਂ [ਮਹਿਸਯੁਦ੍ਧਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਸਭਯੁਦ੍ਧਂ ਅਜਯੁਦ੍ਧਂ

ਮੇਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧੰ ਕੁਕ੍ਕੁਟਯੁਦ੍ਧੰ ਵਟ੍ਟਕਯੁਦ੍ਧੰ ਦਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧੰ ਮੁਟ੍ਠਿਯੁਦ੍ਧੰ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਯ੍ਯੋਧਿਕੰ ਬਲਗ੍ਗੰ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹੰ ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨੰ ਇਤਿ ਵਾ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪੰ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ – ਨ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮੰ ਨ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਨ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮੰ ਨ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮੰ ਨ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰੰ ਨ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠੰ ਨ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦੰ ਦੀਘਚਾਰਿਕੰ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵੰ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੰਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਹਤ੍ਥਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਅਸ੍ਸੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਰਥੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਪਤ੍ਤਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਣੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਉਦ੍ਧੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸੰ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪੰ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਨਚ੍ਚੰ ਗੀਤੰ ਵਾਦਿਤੰ...ਪੇ॰... ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨੰ ਇਤਿ ਵਾ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ ਕਥੰ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਦਲੋਲੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮੰ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮੰ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮੰ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰੰ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠੰ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦੰ ਦੀਘਚਾਰਿਕੰ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤੋਸਙ੍ਘਾਰਾਮੇ [ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਸੰਘਾਰਾਮੇ (ਕ॰)] ਪਾਦਲੋਲੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਥਹੇਤੁ ਨ ਕਾਰਣਹੇਤੁ ਉਦ੍ਧਤੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਰਿਵੇਣੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਹਾਰਤੋ ਵਿਹਾਰੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਡ੍ਢਯੋਗਤੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਾਸਾਦਤੋ ਪਾਸਾਦੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਹਮ੍ਮਿਯਤੋ ਹਮ੍ਮਿਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗੁਹਤੋ ਗੁਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਲੇਣਤੋ ਲੇਣੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕੁਟਿਯਾ ਕੁਟਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕੂਟਾਗਾਰਤੋ ਕੂਟਾਗਾਰੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਟ੍ਟਤੋ ਅਟ੍ਟੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਾਲ਼ਤੋ ਮਾਲ਼ੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਦ੍ਦੁਣ੍ਡਤੋ ਉਦ੍ਦੁਣ੍ਡੰ ਗਚ੍ਛਤਿ [ਉਦ੍ਦੁਣ੍ਡੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਦ੍ਧੋਸਿਤਤੋ ਉਦ੍ਧੋਸਿਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭], ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਣ੍ਡਪਤੋ ਮਣ੍ਡਪੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਤੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਤਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੁੰ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਲਪਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਰਾਜਕਥੰ ਚੋਰਕਥੰ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਭਵਾਭਵਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯਾ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੰ ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ – ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ।

ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋਤਿ। **ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬਜ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬਜ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ । ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। **ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ**ਤਿ ਗੋਪਿਤਮਾਨਸਾਨੋਤਿ – ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ।

ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ – ''ਅਵਸ੍ਸੁਤਪਰਿਯਾਯਞ੍ਚ [ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩] ਵੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਪਰਿਯਾਯਞ੍ਚ। ਤੰ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ [ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲਾਨੋ (ਕ॰)] ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕਥੰ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸ੍ਸਤਿ [ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ [ਤਤ੍ਥ ਯੇ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩] ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸ੍ਸਤਿ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ...ਪੇ॰... ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਏਵੰਵਿਹਾਰਿੰ ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਲਭੇਥੇਵ [ਲਭਤੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਮਾਰੋ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ [ਲਭਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਸੋਤਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ...ਪੇ॰... ਮਨਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਲਭੇਥੇਵ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਨਲ਼ਾਗਾਰੰ ਵਾ ਤਿਣਾਗਾਰੰ ਵਾ ਸੁਕ੍ਖੰ ਕੋਲ਼ਾਪੰ [ਕੋਲਾਪੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩] ਤੇਰੋਵਸ੍ਸਿਕੰ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਲਭੇਥੇਵ ਅਗ੍ਗਿ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ; ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ... ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ... ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ [ਪਚ੍ਛਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ (ਕ॰)] ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ... ਉਪਰਿਮਤੋ [ਉਪਰਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਪਰਿਮਾਯ (ਕ॰)] ਚੇਪਿ ਨੰ ਦਿਸਾਯ... ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਚੇਪਿ ਨੰ ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਲਭੇਥੇਵ ਅਗ੍ਗਿ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵੰਵਿਹਾਰਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਲਭੇਥੇਵ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਸੋਤਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ... ਪੇ॰... ਮਨਤੋ ਚੇਪਿ ਨੰ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਲਭੇਥੇਵ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰੰ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ।

''ਏਵੰਵਿਹਾਰਿੰ ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਰੂਪਾ ਅਧਿਭੰਸੁ [ਅਭਿਭਵਿੰਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਭਿਭੰਸੁ (ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪੇ ਅਧਿਭੋਸਿ; ਸਦ੍ਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਧਿਭੰਸੁ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਦੇ ਅਧਿਭੋਸਿ; ਗਨ੍ਧਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਧਿਭੰਸੁ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਨ੍ਧੇ ਅਧਿਭੋਸਿ; ਰਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਧਿਭੰਸੁ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਸੇ ਅਧਿਭੋਸਿ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਧਿਭੰਸੁ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਅਧਿਭੋਸਿ; ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਧਿਭੰਸੁ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਅਧਿਭੋਸਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਧਿਭੂਤੋ ਸਦ੍ਦਾਧਿਭੂਤੋ ਗਨ੍ਧਾਧਿਭੂਤੋ ਰਸਾਧਿਭੂਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਧਿਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਾਧਿਭੂਤੋ ਅਧਿਭੂ ਅਨਧਿਭੂਤੋ ਅਧਿਭੰਸੁ ਨੰ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਚਾਵ◌ੁਸੋ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸ੍ਸਤਿ ਚ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ; ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯ ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸ੍ਸਤਿ ਚ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ...ਪੇ॰... ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਮਨੋਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰਿਂ ਚਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ, ਨ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ; ਸੋਤਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ, ਨ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਕੂਟਾਗਾਰਾ ਵ◌ਾ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ [ਸਨ੍ਥਾਗਾਰਸਾਲਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩] ਵ◌ਾ ਬਹਲਮਤ੍ਤਿਕਾ ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ [ਅਲ੍ਲਾਵਲੇਪਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਓਤਾਰਂ, ਨ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ; ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ... ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ... ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ... ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ... ਉਪਰਿਮਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਦਿਸਾਯ... ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਚੇਪਿ ਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਓਤਾਰਂ ਨ ਲਭੇਥ ਅਗ੍ਗਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ ਨ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ; ਸੋਤਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਮਾਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਨੇਵ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ ਨ ਲਭੇਥ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ।

‘‘ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਹਾਰੀ ਚਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪੇ ਅਧਿਭੋਸਿ [ਅਭਿਭਵ◌ਿਸ੍ਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਭਿਭੋਸਿ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩], ਨ ਰੂਪਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ; ਸਦ੍ਦੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਭੋਸਿ, ਨ ਸਦ੍ਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ; ਗਨ੍ਧੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਭੋਸਿ, ਨ ਗਨ੍ਧਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ; ਰਸੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਭੋਸਿ, ਨ ਰਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਭੋਸਿ, ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ; ਧਮ੍ਮੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਭੋਸਿ, ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਧਿਭਂਸੁ। ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਾਵ◌ੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਧਿਭੂ ਸਦ੍ਦਾਧਿਭੂ ਗਨ੍ਧਾਧਿਭੂ ਰਸਾਧਿਭੂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਧਿਭੂ ਧਮ੍ਮਾਧਿਭੂ ਅਧਿਭੂ ਅਨਧਿਭੂਤੋ [ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਕੇਹਿ ਚਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩]। ਅਧਿਭੋਸਿ ਤੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕੇ ਪੋਨੋਭਵ◌ਿਕੇ ਸਦਰੇ ਦੁਕ੍ਖਵ◌ਿਪਾਕੇ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯੇ। ਏਵ◌ਂ ਖੋ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ – ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ।

ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋਤਿ ਰਾਗਜੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਦੋਸਜੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਮੋਹਜੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋਤਿ – ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ‘‘ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ, ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ।
> ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੦.ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ, ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੋ।
ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੂ ਚ...ਪੇ॰... ਦੀਘਦਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵ◌ਾ। **ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮੋਰੋਪਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ – ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ।

ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੁਕੋਤਿ ਯਥਾ ਸੋ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੁਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ ਬਹਲਪਤ੍ਤਪਲਾਸੋ [ਸਾਖਪਤ੍ਤਪਲਾਸੋ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯੋ [ਸਣ੍ਡਚ੍ਛਾਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਨ੍ਤਚ੍ਛਾਯੋ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੪], ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਰੋਤਿ – ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੁਕੋ।

ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ [ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਓਹਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ, ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੁਕੋ।
> ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

ਤਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗੋ

੧੫੧.ਰਸੇਸੁ ਗੇਧਂ ਅਕਰਂ ਅਲੋਲੋ, ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ।
ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਰਸੇਸੁ ਗੇਧਂ ਅਕਰਂ ਅਲੋਲੋਤਿ। **ਰਸੋ**ਤਿ ਮੂਲਰਸੋ ਖਨ੍ਧਰਸੋ ਤਚਰਸੋ ਪਤ੍ਤਰਸੋ ਪੁਪ੍ਫਰਸੋ ਫਲਰਸੋ, ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਮਧੁਰਂ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਕਟੁਕਂ ਲੋਣਿਕਂ ਖਾਰਿਕਂ ਲਮ੍ਬਿਕਂ [ਲਮ੍ਬਿਲਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗੇ] ਕਸਾਵੋ ਸਾਦੁ ਅਸਾਦੁ ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਰਸਗਿਦ੍ਧਾ। ਤੇ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇਨ ਰਸਗ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਮਧੁਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਮਧੁਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਮਧੁਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਧੁਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਤ੍ਤਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਤਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਕਟੁਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਕਟੁਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਕਟੁਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਟੁਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਲੋਣਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਲੋਣਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਲੋਣਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਲੋਣਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਖਾਰਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਖਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਖਾਰਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਖਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਕਸਾਵਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਕਸਾਵਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਕਸਾਵਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਸਾਵਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਲਮ੍ਬਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਲਮ੍ਬਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਲਮ੍ਬਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਲਮ੍ਬਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਸਾਦੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਸਾਦੁਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਾਦੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਾਦੁਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਸੀਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਉਣ੍ਹਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੀਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ । ਤੇ ਯਂ ਯਂ ਲਭਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ। ਮਨਾਪਿਕੇਸੁ ਰਸੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਥਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਸਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ – ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ; ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ।

ਯਥਾ ਵਣਂ ਆਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਰੁਹਣਤ੍ਥਾਯ [ਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਯਥਾ ਵਾ ਅਕ੍ਖਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਰੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ

ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰੰ ਆਹਾਰੇਤਿ – ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ; ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿੰਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ। ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਰਸੇਸੁ ਗੇਧੰ ਅਕਰੰ।

ਅਲੋਲੋਤਿ ਲੋਲੁਪ੍ਪੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਸਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਲੋਲੋਤਿ – ਰਸੇਸੁ ਗੇਧੰ ਅਕਰੰ ਅਲੋਲੋ।

ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀਤਿ **ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪੋਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਨ੍ਤਿ।

ਅਨਞ੍ਞਪੋਸਿਮਞ੍ਞਾਤੰ , ਦਨ੍ਤੰ ਸਾਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ [ਸਾਰੇਸੁ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ (ਸਯਾ॰ ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਉਦਾ॰ ੬]।
ਖੀਣਾਸਵੰ ਵਨ੍ਤਦੋਸੰ, ਤਮਹੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਨ੍ਤਿ॥

ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ [ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਹਸਮਯੰ (ਕ॰)] ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤੇਨੇਵ ਕਾਯੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਾਯ ਵਾਚਾਯ ਰਕ੍ਖਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸੰਵੁਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ। ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕੁਲਾ ਕੁਲੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ।

ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੇ ਬਹੂਪਕਾਰਾ, ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਾਮਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ। ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦਾਤੁੰ ਵਾ ਕਾਤੁੰ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ। ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਪੋਰਾਣੰ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕੰ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੰ ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਹੰ ਞਾਯਾਮਿ – 'ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਕੁਲੁਪਕੋ, ਅਸੁਕਾਯ ਕੁਲੁਪਕੋ'''ਤਿ। ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ''ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਬਹੂਪਕਾਰੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੰ ਆਗਮ੍ਮ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ ਸਙ੍ਘੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਅਹੰ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਦੇਮਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੰ ਦੇਮਿ ਉਪੋਸਥੰ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਨਵਕਮ੍ਮੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮਿ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੰ ਉਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਕ੍ਕਰੋਥ ਗਰੁੰ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥਾ''ਤਿ। ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਚ੍ਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਨੀਚੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਗਣਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਰਸੇਸੁ ਗੇਧੰ ਅਕਰੰ ਅਲੋਲੋ, ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ।
ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੨.ਪਹਾਯ ਪਞ੍ਚਾਵਰਣਾਨਿ ਚੇਤਸੋ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬੇ।
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਛੇਤ੍ਵ [ਛੇਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਸਿਨੇਹਦੋਸੰ** [ਸ੍ਨੇਹਦੋਸੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], **ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਪਹਾਯ ਪਞ੍ਚਾਵਰਣਾਨਿ ਚੇਤਸੋਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣੰ... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣੰ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣੰ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣੰ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਹਾਯ ਪਞ੍ਚਾਵਰਣਾਨਿ ਚੇਤਸੋ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬੇਤਿ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ। **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬੇ।

ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਛੇਤ੍ਵ ਸਿਨੇਹਦੋਸਨ੍ਤਿ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। **ਸਿਨੇਹੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸ੍ਨੇਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹੋ। **ਦੋਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ ਪਟਿਘੰ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤੰ ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤੰ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ । **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਛੇਤ੍ਵ ਸਿਨੇਹਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਣ੍ਹਾਸ੍ਨੇਹਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਨੇਹਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਛੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋਤੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਛੇਤ੍ਵ ਸਿਨੇਹਦੋਸੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਪਹਾਯ ਪਞ੍ਚਾਵਰਣਾਨਿ ਚੇਤਸੋ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬੇ।
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਛੇਤ੍ਵ ਸਿਨੇਹਦੋਸੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੩.ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਸੁਖੰ ਦੁਖਞ੍ਚ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।
ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖੰ ਸਮਥੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਸੁਖੰ ਦੁਖਞ੍ਚ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਸੁਖੰ ਦੁਖਞ੍ਚ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਮਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮਤਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤਾ [ਚਿਤ੍ਤਵਿਸਟਤਾ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੧] ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਮਥੋ**ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ [ਅਵਿਸਂਹਾਰੋ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਧ॰ ਸ॰ ੧੧, ੧੫] ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ [ਅਵਿਸਂਹਟਮਾਨਸਤਾ (ਕ॰)] ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਸਮਥੋ ਚ ਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ ਅਨਙ੍ਗਣਾ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਮੁਦੁਭੂਤਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਾ ਠਿਤਾ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਮਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਞ੍ਚ ਸਮਥਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਮਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।
ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਮਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੫੪.ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।
ਦਲ੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਅਧਿਗਮਾਯ ਫਸ੍ਸਨਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮ੍ਪਦਾਯ ਥਾਮਵਾ [ਥਾਮਸਾ (ਕ॰)] ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਤ੍ਤਿਯਾ।

ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ [ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤੀਤਿ – ਏਵਂ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੁ [ਅਵਸੁਸ੍ਸਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਸਰੀਰੇ ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤਂ, ਯਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਪੁਰਿਸਬਲੇਨ ਪੁਰਿਸਵੀਰਿਯੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨ ਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ [ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਠਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

ਨਾਸਿਸ੍ਸਂ ਨ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਹਾਰਤੋ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇ।
ਨਪਿ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸਂ, ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇ ਅਨੂਹਤੇਤਿ॥

ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

''ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

‘‘ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

‘‘ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਅਡ੍ਢਯੋਗਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਪਾਸਾਦਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਹਮ੍ਮਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਗੁਹਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਲੇਣਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਕੁਟਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਕੂਟਾਗਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਅਟ੍ਟਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਮਾਲ਼ਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਉਦ੍ਦਣ੍ਡਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਮਣ੍ਡਪਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇ [ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭] ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ...ਪੇ॰... ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ...ਪੇ॰... ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ... ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ... ਪੁਰਿਮਯਾਮਂ... ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ... ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਂ... ਕਾਲ਼ੇ... ਜੁਣ੍ਹੇ... ਵਸ੍ਸੇ... ਹੇਮਨ੍ਤੇ ... ਗਿਮ੍ਹੇ... ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ... ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।

ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਲ਼੍ਹਸਮਾਦਾਨੋ ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਮਾਦਾਨੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੇ ਸੀਲਸਮਾਦਾਨੇ ਉਪੋਸਥੁਪਵਾਸੇ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ੪.੩੯ ਸੁਤ੍ਤਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ] ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ ਕੁਲੇਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ। **ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਥਾਮੇਨ ਚ ਬਲੇਨ ਚ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤਿ।
ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੫.ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਝਾਨਮਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ।
ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੁ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਝਾਨਮਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ। **ਝਾਨਮਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਝਾਨਂ ਨ ਰਿਞ੍ਚਤਿ – ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ਨ ਰਿਞ੍ਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ਨ ਰਿਞ੍ਚਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ

ਞਾਨਮਰਿਞ੍ਞਮਾਨੋ।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਕਤਮੇ ਅਨੁਧਮ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨੁਧਮ੍ਮਾ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਧੁਵਕਾਲਂ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਵੋਕਿਣ੍ਣਂ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖਂ ਉਦਕੂਮਿਕਜਾਤਂ [ਉਦਕੁਮ੍ਮਿਜਾਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਦਕੁਮ੍ਮਿਕਜਾਤਂ (ਕ॰)]

ਅਵੀਚਿਸਨ੍ਤਤਿਸਹਿਤਂ ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਯਾਮਂ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਂ ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਵਸ੍ਸੇ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਗਿਮ੍ਹੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ।

ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੂਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੁ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੂਤਿ – ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੁ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਝਾਨਮਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ।
ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੁ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੫੬.ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਥਯਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ [ਅਨੇਲਮੂਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਸੁਤਵਾ ਸਤੀਮਾ।**
ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਪਧਾਨਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਥਯਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕ੍ਖਯਂ ਦੋਸਕ੍ਖਯਂ ਮੋਹਕ੍ਖਯਂ ਗਤਿਕ੍ਖਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਯਂ ਭਵਕ੍ਖਯਂ ਸਂਸਾਰਕ੍ਖਯਂ ਵਟ੍ਟਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਪਿਹਯਨ੍ਤੋ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੋਤਿ – ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਥਯਂ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਥਯਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ ਸੁਤਵਾ ਸਤੀਮਾਤਿ। **ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਸੁਤਵਾ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। **ਸਤੀਮਾ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾਤਿ – ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ ਸੁਤਵਾ ਸਤੀਮਾ।

ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਪਧਾਨਵਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਞਾਤਧਮ੍ਮੋ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮੋ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮੋ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਞਾਤਧਮ੍ਮੋ ਤੁਲਿਤਧਮ੍ਮੋ ਤੀਰਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭੂਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮੋ। ਅਥ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਗਤਿਯੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਭਵਾ

ਸੰਖਿਤ੍ਤਾ ਸੰਸਾਰਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ, ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਸੰਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵੇ [ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਭਵੇ (ਕ॰) ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੮] ਠਿਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

> ਤਸ੍ਸਾਯੰ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਭਵੋ, ਚਰਿਮੋਯੰ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।
> ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ [ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸੰਸਾਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ], ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ॥

ਤੰਕਾਰਣਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ। **ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਨਿਯਾਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ। ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਨਿਯਤੋ। ਨਿਯਾਮੰ ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮੰ। **ਪਧਾਨਵਾ**ਤਿ ਪਧਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਰਿਯੰ। ਸੋ ਚੇਤਸੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਪਰਕ੍ਕਮੋ ਉਯ੍ਯਾਮੋ ਵਾਯਾਮੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਥਾਮੋ ਧਿਤਿ ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਵੀਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਬਲੰ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਮਿਨਾ ਪਧਾਨੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਧਾਨਵਾਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਪਧਾਨਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੰ ਪਤ੍ਥਯਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ ਸੁਤਵਾ ਸਤੀਮਾ।
> ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਪਧਾਨਵਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੫੭.ਸੀਹੋਵ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ, ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ।
ਪਦੁਮੰਵ ਤੋਯੇਨ ਅਲਿਮ੍ਪਮਾਨੋ [ਅਲਿਪ੍ਪਮਾਨੋ, ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੧], **ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਸੀਹੋਵ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ ਅਪਰਿਸਨ੍ਤਾਸੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਨੁਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕੀ [ਅਨੁਸ੍ਸੁਕੀ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ ਅਪਰਿਸਨ੍ਤਾਸੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਨੁਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੋ ਅਭੀਰੂ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਸੀਹੋਵ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ।

ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋਤਿ। **ਵਾਤੋ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਵਾਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਵਾਤਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਵਾਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਾਤਾ ਸਰਜਾ ਵਾਤਾ ਅਰਜਾ ਵਾਤਾ ਸੀਤਾ ਵਾਤਾ ਉਣ੍ਹਾ ਵਾਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਾ ਪਕ੍ਖਵਾਤਾ [ਪਕ੍ਖਿਵਾਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪੩, ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੩੮ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤੰ] ਸੁਪਣ੍ਣਵਾਤਾ ਤਾਲਪਣ੍ਣਵਾਤਾ ਵਿਧੂਪਨਵਾਤਾ। ਜਾਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਤ੍ਤਜਾਲੰ। ਯਥਾ ਵਾਤੋ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਦ੍ਵੇ ਜਾਲਾ – ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਇਦੰ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲੰ…ਪੇ॰… ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੰ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲੰ ਪਹੀਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ, ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰੂਪੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ…ਪੇ॰… ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ।

ਪਦੁਮੰਵ ਤੋਯੇਨ ਅਲਿਮ੍ਪਮਾਨੋਤਿ ਪਦੁਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫੰ। ਤੋਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ। ਯਥਾ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫੰ ਤੋਯੇਨ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੰ ਅਪਲਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੰ, ਏਵਮੇਵ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ…ਪੇ॰… ਅਯੰ

ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰੂਪੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਦੁਮਂਵ ਤੋਯੇਨ ਅਲਿਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਸੀਹੋਵ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ, ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ।
ਪਦੁਮਂਵ ਤੋਯੇਨ ਅਲਿਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੮.ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਦਾਠਬਲੀ ਪਸਯ੍ਹ, ਰਾਜਾ ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਿਭੁਯਜ ਚਾਰੀ।
ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਦਾਠਬਲੀ ਪਸਯ੍ਹ, ਰਾਜਾ ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਿਭੁਯਜ ਚਾਰੀਤਿ ਯਥਾ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਦਾਠਬਲੀ ਦਾਠਾਵੁਧੋ ਸਬ੍ਬੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇ ਪਾਣੇ ਅਭਿਭੁਯਜ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਬਲੀ ਪਞ੍ਞਾਵੁਧੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਭੁਯਜ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਦਾਠਬਲੀ ਪਸਯ੍ਹ, ਰਾਜਾ ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਿਭੁਯਜ ਚਾਰੀ।

ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨੀਤਿ ਯਥਾ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਮਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

‘‘ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਦਾਠਬਲੀ ਪਸਯ੍ਹ, ਰਾਜਾ ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਿਭੁਯਜ ਚਾਰੀ।
ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ॥

੧੫੯.ਮੇਤ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੁਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ, ਆਸੇਵਮਾਨੋ ਮੁਦਿਤਞ੍ਚ ਕਾਲੇ।
ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਮੇਤ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੁਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ, ਆਸੇਵਮਾਨੋ ਮੁਦਿਤਞ੍ਚ ਕਾਲੇਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ, ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ; ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੁਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ, ਆਸੇਵਮਾਨੋ ਮੁਦਿਤਞ੍ਚ ਕਾਲੇ।

ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਭਾਵਿਤੱਤਾ ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ...ਪੇ॰... ਯੇ ਉੱਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਉੱਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ [ਅਧੋਗਮਾਯ (ਸਜ੍ਝਾ॰)] ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ... ਯੇ ਦਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੱਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਭਾਵਿਤੱਤਾ... ਮੁਦਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤੱਤਾ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਾਵਿਤੱਤਾ ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾ...ਪੇ॰... ਯੇ ਦਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੱਤਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਅਨਾਘਾਤਿਯਮਾਨੋ [ਅਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨੋ (ਸਜ੍ਝਾ॰)] ਅਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁੱਧੋ –

''ਮੇੱਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੁਣੰ ਵਿਮੁੱਤਿੰ, ਆਸੇਵਮਾਨੋ ਮੁਦਿਤਞ੍ਚ ਕਾਲੇ।
ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੬੦.ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹੰ, ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ [ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ (ਕ॰)] **।**
ਅਸਨ੍ਤਸੰ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯਮ੍ਹਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥

ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹਨ੍ਤਿ। **ਰਾਗੋ**ਤਿ ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਦੋਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ...ਪੇ॰... ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨੱਤਮਨਤਾ ਚਿੱਤਸ੍ਸ। **ਮੋਹੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁੱਧੋ ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਮੋਹਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹੰ।

ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨੀਤਿ। ਦਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ – ਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨੰ ਪਟਿਘਸੰਯੋਜਨੰ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੰਯੋਜਨੰ। **ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ।

ਅਸਨ੍ਤਸੰ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯਮ੍ਹੀਤਿ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁੱਧੋ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ ਅਨੁੱਤ੍ਰਾਸੀ ਅਨੁਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕੀ ਅਨੁੱਤ੍ਰਾਸੋ ਅਭੀਰੂ ਅਛ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁੱਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਸਨ੍ਤਸੰ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯਮ੍ਹਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪੱਚੇਕਸਮ੍ਬੁੱਧੋ –

''ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹੰ, ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ।
ਅਸਨ੍ਤਸੰ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯਮ੍ਹਿ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

੧੬੧.ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣੱਤ੍ਥਾ, ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅੱਜ ਮਿੱਤਾ।
ਅੱਤੱਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ [ਅੱਤੱਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ (ਕ॰)] **ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖੱਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ॥**

ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣੱਤ੍ਥਾਤਿ ਅੱਤੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਪਰੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਉਭਯੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਪਰਮੱਤ੍ਥਕਾਰਣਾ ਭਜਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਸੰਸੇਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ – ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣੱਤ੍ਥਾ।

ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅੱਜ ਮਿੱਤਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਿੱਤਾ – ਅਗਾਰਿਕਮਿੱਤੋ ਚ ਅਨਾਗਾਰਿਕਮਿੱਤੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਅਗਾਰਿਕਮਿੱਤੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਅਨਾਗਾਰਿਕਮਿੱਤੋ। **ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅੱਜ ਮਿੱਤਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਮਿੱਤਾ ਅਕਾਰਣਾ ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ

ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ (ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਾ ਸੁਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਾ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਤਿ – ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅਜ੍ਜ ਮਿਤ੍ਤਾ।

ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣਾ ਭਜਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਸਂਸੇਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਆਚਰਨ੍ਤਿ ਸਮਾਚਰਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ। **ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸੁਚਿਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਨਾ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਨਾ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ...ਪੇ॰... ਅਸੁਚਿਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇਨ... ਅਸੁਚਿਨਾ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇਨ... ਅਸੁਚਿਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ... ਅਸੁਚਿਯਾ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ... ਅਸੁਚਿਯਾ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ... ਅਸੁਚਿਨਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ... ਅਸੁਚਿਯਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ... ਅਸੁਚਿਨਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਯਾ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਯਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚਿਨਾ ਪਣਿਧਿਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਸੁਚੀ ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ।

ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ...ਪੇ॰... **ਚਰੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ... ਪੇ॰... **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਖਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮ ਵਿਸਾਣਂ ਏਕਂ ਹੋਤਿ ਅਦੁਤਿਯਂ...ਪੇ॰... ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ –

''ਭਜਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣਤ੍ਥਾ, ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅਜ੍ਜ ਮਿਤ੍ਤਾ।
ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ ਅਸੁਚੀ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਅਜਿਤੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਅਥ ਮੇਤ੍ਤਗੂ।
ਧੋਤਕੋ ਉਪਸੀਵੋ ਚ, ਨਨ੍ਦੋ ਚ ਅਥ ਹੇਮਕੋ॥

ਤੋਦੇਯ੍ਯ-ਕਪ੍ਪਾ ਦੁਭਯੋ, ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ ਉਦਯੋ ਚ, ਪੋਸਾਲੋ ਚਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਮੋਘਰਾਜਾ ਚ ਮੇਧਾਵੀ, ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਚ ਮਹਾਇਸਿ॥

ਸੋਲ਼ਸਾਨਂ [ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਨੇਤੇਸਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂਵ ਸਾਸਨਂ।
ਪਾਰਾਯਨਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਤਤ੍ਤਕਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹਿ [ਵਾ (ਕ॰)]॥
ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਪਿ ਤਥੇਵ ਚ।
ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਞੇਯ੍ਯਾ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਸੁਲਕ੍ਖਿਤਾਤਿ॥

ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।